

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNE BAŞLAMADA EN UYGUN YAŞIN
NE OLDUĞUNA İLİŞKİN DİLBİLİMSEL YAKLAŞIMLAR VE
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Olca ÇAYIROĞLU İŞGÖREN

Haziran-2005

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**YABANCI DİL ÖĞRETİMİNE BAŞLAMADA EN UYGUN YAŞIN NE
OLDUĞUNA İLİŞKİN DİLBİLİMSEL YAKLAŞIMLAR VE ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Olca ÇAYIROĞLU İŞGÖREN

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Mehmet CANBULAT

Bolu-2005

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Olca ÇAYIROĞLU İŞGÖREN'e ait Yabancı Dil Öğretimine Başlamada En Uygun Yaşın Ne Olduğuna İlişkin Dilbilimsel Yaklaşımlar Ve Öğretmen Görüşleri adlı çalışma, jürimiz tarafından Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

	Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	:Yrd. Doç Dr. Mehmet CANBULAT	
Üye	:Doç. Dr. Süleyman ÇELENK	
Üye	:Doç. Dr. Arif ALTUN	

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

**YABANCI DİL ÖĞRETİMİNE BAŞLAMADA EN UYGUN YAŞIN NE
OLDUĞUNA İLİŞKİN DİLBİLİMSEL YAKLAŞIMLAR VE ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ**

Olca ÇAYIROĞLU İŞGÖREN

Haziran-2005

ABSTRACT

TEACHERS' OPINIONS AND CURRENT LINGUISTIC APPROACHES REGARDING THE OPTIMAL AGE TO START TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Olca ÇAYIROĞLU İŞGÖREN

Master's Thesis

Department of Primary School Education

Advisor: Research Assistant Mehmet CANBULAT

June 2005, 114 pages

This study aims to investigate what the optimal age of starting to teach of a foreign language is based on the data acquired from the related studies which have been carried out by researchers and the data acquired by interviewing foreign language teachers.

The study includes the opinions of foreign language teachers, who were working at the public primary school of Bolu and the private schools of İzmir, regarding the age of learning a foreign language of in 2004-2005 academic year and the related studies which have carried out. The study is qualitative study using interview method.

Sixteen foreign language teachers were interviewed using the method of snowball sampling in the course of the study. While nine of these teachers were attending to a public school in the centre of Bolu, the others were attending to private schools, in the centre of İzmir.

This study is a descriptive study using context analysis, intended for determining the current situation. The findings of the study were also acquired by studying the resources and interviewing foreign language teachers.

According to data acquired as a result of the study, the age factor is significant in the acquisition and learning of a foreign language. Besides, socio-economic background, family, school, physical and genetic factors have great

effects, as well. Teaching of foreign language at an early age may be an opportunity providing necessary conditions and teaching the native language well.

Key Words: Foreign Language, Native Language, Second Language, Learning Language, Optimal Age

ÖZET

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNE BAŞLAMADA EN UYGUN YAŞIN NE OLDUĞUNA İLİŞKİN DİLBİLİMSEL YAKLAŞIMLAR VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Olcay ÇAYIROĞLU İŞGÖREN

Yüksek Lisans Tezi

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Mehmet CANBULAT

Haziran 2005, 114 sayfa

Yabancı dil eğitime başlamada uygun yaşın ne olduğunu araştırmayı amaçlayan bu çalışma, bilim adamlarının yaptığı araştırmalardan elde edilen veriler ve yine bu konuyu destekleyici olarak yabancı dil öğretmenlerinden görüşme yoluyla elde edilen verilere dayanmaktadır.

Araştırma 2004-2005 yılında Bolu ili, ilk ve ortaöğretim okulları ile İzmir ili özel ilköğretim okullarında görev yapan yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil öğrenme yaşı hakkındaki görüşlerini ve bugüne kadar bu konuda yapılmış araştırmaları kapsamaktadır. Araştırma doküman taraması ve görüşme yöntemlerinin kullanıldığı nitel bir araştırmadır.

Araştırma boyunca toplam 16 yabancı dil öğretmeni ile “Kartopu Örnekleme” kullanılarak görüşülmüştür: Bunlardan 9’u Bolu il merkezindeki devlet okullarında, 7’si ise İzmir il merkezindeki iki özel ilköğretim okulunda görev yapmaktadır. Araştırma, var olan durumu saptamaya yönelik tarama modelinde, betimsel bir araştırmadır.

Araştırma bulguları, kaynakların taranması ve yabancı dil öğretmenleri ile görüşme yoluyla elde edilmiştir.

Araştırma sonunda elde edilen verilere göre dil edinimi ve öğreniminde, yaş faktörü önemli bir yer tuttuğu söylenebilir. Ancak bunun beraberinde içinde bulunan sosyo-ekonomik yapının, aile, okul, çevre ile biyolojik koşullar ve olumlu motivasyonun da çok büyük etkileri bulunmaktadır. Gereken şartlar sağlandıktan ve

iyi bir anadili eğitimi verildikten sonra erken yaşta yabancı dil öğretimi bir fırsat olabilir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil, Anadili, İkinci Dil, Dil Öğrenimi, Uygun Yaş.

Aileme

TEŞEKKÜR

Araştırma süresince göstermiş olduğu rehberlik, anlayış ve yardımlarından dolayı danışman hocam Yrd. Doç Dr. Mehmet CANBULAT ile eleştiri ve önerileriyle bana yol gösteren tüm hocalarıma en içten saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen bütün arkadaşlarıma da teşekkür ederim.

Ayrıca tezin yazımında yardımcı olan arkadaşım Seher BAYAT'a ve manevi desteklerinden dolayı aileme teşekkürlerimi borç bilirim.

Olca ÇAYIROĞLU İŞGÖREN

Bolu- 2005

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iv
ÖZET.....	vi
İTHAF.....	viii
TEŞEKKÜR.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLOLAR.....	xii
ŞEKİLLER.....	xiii
 BÖLÜM I	
GİRİŞ	
1.1. Problem.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıklar.....	5
1.5. Araştırmanın Sayıtlıları.....	5
1.6. Araştırmada Kullanılan Tanımlar.....	5
 BÖLÜM II	
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	
2.1. Dil	8
2.2. Çocuğun Gelişimi ve Eğitimi ile İlgili Açıklamalar	9
2.2.1. Dil Gelişmesi.....	10
2.3. Dil Edinimi /Öğrenimi.....	12
2.3.1. Dil Edinim Koşulları ve Geliştirilmesi.....	13
2.3.2. Uygun Yaş Ne Zaman.....	17
2.3.3. Kuramlara Göre Çocuğun Dil Edinimi.....	22
2.3.4. Yabancı Dil Öğrenme Konusunda Hipotezler.....	25
2.4. Yabancı Dil Eğitimi.....	26
2.4.1. Yabancı Dil Eğitim Programlarının Yasal Çerçevesi... ..	28
2.4.2. Yabancı Dil Öğretiminin Bugünkü Okul Programlarındaki Yeri.....	34
2.4.3. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi.....	36
2.4.4. Yabancı Dil Öğrenimini Etkileyen Öğeler.....	40
2.5. Yabancı Dil Eğitimi Konusunda Yapılan Araştırmalar.....	49
2.5.1. Yabancı dile başlama yaşının önemi.....	50
2.5.2. Yabancı dile başlama yaşının bilişsel gelişime etkileri... ..	51
2.5.3. Yabancı dile başlama yaşının akademik başarıya etkileri.....	52
2.5.4. Yabancı dile başlama yaşının bireysel ve sosyal gelişime etkileri.....	52
 BÖLÜM III	
YÖNTEM	
3.1. Araştırmanın Modeli.....	55

3.2. Araştırmanın Alanı.....	55
3.3. Örneklem.....	55
3.4. Araştırmacının Rolü.....	56
3.5. Veri Toplama Yöntemi.....	56
3.6. Verilerin Analizi.....	56
3.7. Geçerlik ve Güvenirlik.....	57

BÖLÜM IV

VERİLERİN SUNUMU

4.1. Araştırma Ortamı.....	58
4.1.1. Özel okullar.....	58
4.1.2. Devlet Okulları.....	60
4.2. Katılımcılar.....	62

BÖLÜM V

BULGULAR

5.1. Yabancı Dil Eğitimine Başlama Yaşı Konusundaki Dil Edinim Dil Öğretimi Kuramcılarının Yaklaşımları.....	68
5.1.1. Yabancı Dil Eğitiminin Erken Yaşta Başlaması Gerektiği Konusundaki Yaklaşımlar.....	68
5.1.2. Yabancı Dil Eğitiminin İyi Bir Anadil Eğitiminin Sonrasında Başlaması Gerektiği Konusundaki Yaklaşımlar..	74
5.1.3. Yabancı Dil Eğitiminin Her Yaşta Başlayabileceği Konusundaki Yaklaşımlar.....	76
5.2. Yabancı Dil Eğitimine Başlama Yaşı Konusundaki Öğretmen Görüşleri.....	80
5.2.1. Önce Anadil Gelir.....	81
5.2.2. Bol Bol Oyun,Bol Bol Resim.....	84
5.2.3. Erken Kalkan Yol Alır.....	86
5.2.4. Öğrenmenin Yaşı Yok.....	89

BÖLÜM VI

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

6.1.Sonuç ve Tartışma.....	91
6.2 Öneriler.....	100
KAYNAKÇA.....	102
EKLER.....	110

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. 0-5 Yaş Çocuğunun Dil Gelişimi.....	11
Tablo 2. Hafıza ve Motor Beceriler ve Öğrenme Ortamı.....	19
Tablo 3. Beynin Yarı Küreleri.....	43
Tablo 4. Yabancı bir dili konuşanların yaşa cinsiyete, mesleğe, eğitim seviyesine göre oranları.....	50
Tablo 5. Görüşmelere Ait Bilgiler.....	61
Tablo 6. Kullanılan Kaynaklar ve Görüşme Soruları.....	62
Tablo 7. Katılımcılar Hakkında Bireysel Bilgiler.....	67
Tablo 8. Erken Yaşta Yabancı Dil.....	78
Tablo 9. Ana Dil Eğitiminden Sonra Yabancı Dil Eğitimi.....	79
Tablo 10. Her Yaşta Yabancı Dil Eğitimi.....	79

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Yabancı Dil Eğitime Başlama Yaşı Konusundaki Öğretmen Görüşleri.....	80
--	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insan, çevresiyle sürekli etkileşim ve iletişim içindedir. İnsan, ilk olarak anneden öğrendiği dilde iletişim kurmaya başlayan insanoğlu anadili ya da birinci dil olarak adlandırılan iletişim yolu ile içinde yaşadığı toplumla bir bağ oluşturur.

Hızla gelişen, yeniliklere yetişme çabasında olan insan, sadece anadili ile yetinememekte, yabancı dilleri de öğrenme ve edinme ihtiyacı duymaktadır. Bunun sebeplerinden biri ülkeler arasındaki sosyal, ekonomik, kültürel ve teknolojik alanlardaki yakınlaşmalardır. Sınırların kalktığı, gün geçtikçe küçülen dünyamızda, geçen yüzyılın başından bu güne yabancı dil öğretimi toplumlar tarafından artan bir önemle ele alınmaktadır.

Avrupa Birliğine girme aşamasına gelmiş bir ülke olarak yabancı dil öğretimi ve öğrenimi eğitim alanında ciddiye alınması gereken bir konudur. Bilgiye ulaşabilme, gelişmeleri takip etme, bilimsel araştırmalarımızı en iyi şekilde yapabilme, elde edilen bilgileri paylaşabilme ve her alanda uluslarla rahat iletişim kurabilmede artık bir değil birden fazla dilin öğrenilmesi bir zorunluluk olmuştur. Bu bakımdan yabancı dil eğitimini destekleyip teşvik etmekte yarar olacağı düşünülmektedir.

Bugün pek çok gelişmiş ya da gelişmekte olan ülke, yabancı dil bilme gerekliliğinin bilincine vararak, eğitim programlarında vatandaşlarının yabancı dili en iyi şekilde öğrenebilmeleri için imkanlarını zorlayarak her türlü maddi ve manevi desteği sağlama çabası içine girmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği de en az iki yabancı dilin öğrenilmesini önermektedir.

“Yabancı bir dil bilmenin yararları nelerdir?” sorusuna cevap bulmak için bazı araştırmalar yapılmaktadır. Yapılan bazı araştırmalarda yabancı dil öğrenen öğrencilerin, daha çok yaratıcılık, çeşitli fikirler üretme ve yüksek derecede düzenli düşünme becerilerini geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sonucu olarak da,

yabancı dil öğrenen öğrencilerin okuma, dil sanatı ve matematik derslerinde uygulanan standart testlerden daha yüksek puan aldıkları gözlenmiştir (Black, 1993).

Avrupa Konseyinde, küçük yaşlardan başlayarak, giderek daha bağımsız ve ömür boyu dil öğrenmeyi teşvik etmek, birden fazla yabancı dil, özellikle nadir dillerin öğrenimini yaygınlaştırmak, kurumlar arası değişim programları ile farklı kültürlerin birbirleri ile kaynaşmasını sağlamak için çalışmalar yapılmaktadır (Güven, 2001: 35).

Avrupa ülkelerinin hedefi de çocukların anadilini ve ulusal-kültürel kimliklerini müfredat programlarına yansıtmak ve onlara Avrupalı bir profil vermektir. Böylece onları çok dilli ve çok kültürlü bir ortamın parçası yapmaktır. Bu nedenle müfredat programları, öğrencilerin anadillerinin yanı sıra ikinci ve üçüncü dillerin eğitim-öğretimini de içerir biçimde oluşturulmuştur.

Hedeflerini, dil ve kültür mirasına sahip çıkmak ve birden çok dil öğrenmeyi teşvik etmek olarak açıklayan Avrupa Birliği, 2001 yılını “Yabancı Diller Yılı” ilan etmiştir. Bununla birlikte AB’ye üye ülkelerin (20 ülkenin) çok dillilik ve çok kültürlülük politikası ortaya çıkmıştır.

2001 yılındaki Avrupa Diller Yılı içinde “dilleri öğrenmek kapıları açar”, “herkes dil öğrenmeyi başarabilir” gibi sloganların temelinde yatan düşünceler şöyle özetlenebilir:

Birleşen Avrupa’da çok dilliliğin birey ve toplum için ne denli önemli olduğu vurgulanarak dil öğreniminde bireylerin bilgilendirilmesi ve teşvik edilmesi göz önünde bulundurularak anadili dışında en az iki Avrupa dili daha öğrenme için ilgi ve isteğin uyandırılması amaçlanmaktadır. En çok konuşulan ve uluslar arası ilişkileri kolaylaştıracak dillerin öğrenilmesi ve öğretilmesi sağlanarak birlik içinde daha farklı dilleri konuşan kültürlerin de birbirlerini anlayabilmesi için dillerinin öğrenilmesinin teşvik edilmesi planlanmaktadır. Çok dilliliğin diğer dillere karşı duyarlılığın ve kültürler arası iletişimin önemi konusunda bireylerin bilgilendirilmesi de önem taşımaktadır. Yeni bir dilin her yaşta öğrenilebileceği bilincinin verilerek okulda ya da okul dışında yabancı dil öğrenenlere hangi yabancı dili ne derece bildiğini gösteren dil pasaportunun verilip edinilen bu kimliğin diğer ülkelere geçiş, öğrenim ve iş yaşamında kullanılması hedeflenmektedir.

Bugün AB ülkelerinde yaşayan insanların % 44'ü iki dil konuşuyor. Avrupa'da okuyan öğrencilerin % 89'u bir yabancı dil öğreniyor ya da konuşmaktadır. Bu bağlamda bir ayrıcalık, bir ufuk açıcılığı, vizyon genişliği sağlamakta ve farklı ortamlara uyumu ve başarıyı olumlu yönde etkilemekte böylece ortaya çıkan çerçevede ülkeler arasındaki hareketliliği sağlamaktadır (Bircan, 2003: 24).

Kültürel, ekonomik ve politik gelişmelerle yabancı dil eğitimine duyulan gereksinim her geçen gün artarken bu, Türkiye'de de önemle üzerinde durulan bir konu olmuştur.

Ülkemizin de bilgi ve teknolojiye ulaşma, onu takip etme aşamasında, uluslar arası ticaret gibi pek çok alanda yabancı dile ihtiyacı vardır. Bu yabancı diller arasında İngilizce, öğrenilmeye çalışılan öncelikli yabancı dildir. Onu öncelikli dil haline getiren sebepler ise dünya ticaretindeki, bilimsel dil olmadaki yaygınlığı ve birinci dili İngilizce olan toplumların dünya üzerindeki siyasi ve askeri güçleridir. Almanca ve Fransızca da ikinci seçmeli dil olarak programlarda yer almaktadır.

Akyüz (2003: 11) çağdaş ve kaliteli bir eğitimin ancak uluslar arası standartlarda bir yapılanma, programlama ve işleyişle olanaklı olduğunu vurgulamıştır. Dünya ile bütünleşebilmek için gerekli olan yabancı dilin; objektif, analitik ve sorgulayıcı bir bakış açısı ile en modern yöntemlerle öğretmek yükümlülüğünü omuzlarımızda duymak zorunda olduğumuz görüşündedir.

Eğitim açısından güncel olan yabancı dil öğretimi pek çok sorunu da beraberinde getirmekte ve bir çok soruya cevap aranmaktadır. Diller arasındaki öğrenme sıralaması ile dil öğretmenlerinin eğitiminin nasıl olması, okul dışında dil kullanımının sürekliliğini artırıcı önlemlerin ve etkinliklerle ebeveynlerin bu konuya katkılarının neler olması gerektiği ile ilgili konuların hepsi karşımıza birer soru olarak çıkmaktadır. Yabancı dil öğrenimi içinde cevap aranan diğer bir soru da, yabancı dil eğitimine ne zaman, hangi yaşta başlanması gerektiği sorusudur. Bu soruyla beraber diğer alt sorularda arka arkaya sıralanmaktadır. Örneğin; “Erken yaş hangi dönemi içermekte; okul öncesi dönemini mi, ilköğretim birinci sınıfını mı yoksa daha sonraki bir dönemi mi?” Yabancı dil hangi yaşta öğrenilmesi gerektiği soruna cevap aramaya başlamak için öncelikle dil kavramı üzerinde durulması gerekir. II. bölümde bu konu üzerinde detaylı bir şekilde durulacaktır.

1.1. Problem

Yabancı dil öğretimine başlamada en uygun yaşı ne olduğuna ilişkin dilbilimsel yaklaşımlar ve öğretmen görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Günümüzde yabancı dil öğretimi kaçınılmaz bir ihtiyaç olmuştur. Bu ihtiyacın da etkin bir şekilde karşılanması için yabancı dil öğreniminin erken yaşta başlaması gerektiği gibi yaygın bir görüş vardır. Bu araştırmada; yabancı dil eğitime başlamada uygun yaşı ne olduğu konusundaki yaklaşım ve görüşler ortaya konmaya çalışılacaktır. Doğrudan uygulamanın içinde olmalarından ötürü de özellikle öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir.

Bu araştırmanın amacı; Yabancı dil öğretiminde en uygun yaşı ne olduğunu saptamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

- 1- Yabancı dil eğitime başlama yaşı konusunda dilbilimsel yaklaşımlar nelerdir?
- 2- Yabancı dil eğitime başlama yaşı konusunda yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bilgi ve teknolojinin hızla geliştiği, yeniliklere yetişme çabasında olan insan, sadece anadili ile yetinememekte, yabancı dilleri de öğrenme ve edinme ihtiyacı duymaktadır. Bunun sebeplerinden biri de ülkeler arasındaki sosyal, ekonomik, kültürel ve teknolojik alanlardaki yakınlaşmalardır. Sınırların kalktığı, gün geçtikçe küçülen dünyamızda, geçen yüzyılın başından bu güne yabancı dil öğretimi toplumlar tarafından artan bir önemle ele alınmaktadır.

Yabancı dilin önemine inanan birçok gelişmiş ya da gelişmekte olan ülke, vatandaşlarının yabancı dili öğrenebilmeleri için her türlü maddi ve manevi desteği sağlama çabası içerisinde. Türkiye’de de, devlet yabancı dil öğretiminin yaygınlaşması için çaba sarf etmekte ve yabancı dilin daha etkili bir şekilde nasıl öğretileceğine ilişkin önlemler arama yoluna gitmektedir. Hatta Türkiye’de, “yabancı

dil bilen insan yetiştirmek” bir eğitim hedefi olarak hükümet programına girmiştir (31 Aralık 1987 tarihli Resmi Gazete). Dil öğretiminde amaç, dünyada olup biten olayları, yenilikleri yakından takip etmek, ülkemizdeki yenilikleri dünyaya aktarmak, dış dünya ile sürekli bir iletişim halinde olmaktır.

Yabancı dil eğitimi, biyolojik koşullar, dilin yapısı, sosyal ortam, öğrenim ortamı, motivasyon gibi faktörler etkilemektedir. En önemli faktör ise yabancı dili öğrenme yaşıdır. Yabancı dil eğitime başlamada uygun yaşı ne olduğunu araştırmayı amaçlayan bu çalışmanın da yabancı dil eğitimi konusunda yapılan araştırmalar içinde önemli yer alacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, yabancı dil öğretimine başlama yaşı konusunda yapılan araştırmalardan elde edilen yaklaşımlar ile 2004-2005 eğitim-öğretim yılı Bolu il merkezinde devlet okullarındaki 9 ve İzmir il merkezinde özel ilköğretim okullarında görev yapan 7 yabancı dil öğretmeninden görüşme yoluyla elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırma şu sayıtlılara dayanmaktadır:

- 1- Görüşlerinden yararlanan yabancı dil öğretmenleri, görüşlerini ifade etmede herhangi bir baskı altında değil, serbesttirler.
- 2- Literatür, erişilen kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Araştırmada Kullanılan Tanımlar

Anadili: “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için sözcüklerle ya da işaretlerle yaptıkları anlaşma” (TDK, 1983: 54).

Çocuğun ailesinin ya da doğup büyüdüğü ortamdaki insanların konuştuğu dile anadili adı verilir. Bir çocuğun iki dili birden öğrenerek büyüdüğü durumlar da olabilir. Ancak bunlardan biri mutlaka baskın gelmektedir.

Yabancı dil: “Öğrencilerin akademik, toplumsal ve meslekle ilgili gelişmelerine katkıda bulunmak amacı ile anadili dışında öğretilen dil (Oğuzkan, 1974, 181).

Diğer bir deyişle bireylerin kendi anadillerinin dışında, öğretilmesi hedeflenen başka bir dil.

İkinci dil: İki dilli veya çok dilli toplumlarda öğrenilen ikinci dil; anlaşmak, iletişim kurabilmek için alternatif iletişim aracıdır (Appeltauer, 1997: 16).

Karail'in (2001: 11) yine Appeltauer'den (1997:16) aktardığına göre ikinci dil öğretimi kural gereği ilkökul yaşındaki çocuklara haftada “6 saat” ya da daha fazla olarak verilirken yabancı dil öğrenimi, ilkökoldan sonra çocuklara haftada “6 saat” verilmelidir. Yabancı dil edinimi sınırlı koşullarda gerçekleşirken, ikinci dil edinimi sınırlı bir koşul gerektirmemektedir. Almanya'da yaşayan bir Türk çocuğunun okoldan sonra da alışveriş veya oyun sırasında ikinci dili, ihtiyaç olarak kullanması örneğinde olduğu gibi. Kısacası yabancı dil edinimi, ikinci dil ediniminden daha uzun bir süreyi kapsamaktadır.

İkinci dil iki dilli toplumlarda insanlar arasında iletişim aracı olarak büyük önem taşıırken yabancı dil, ikinci dilin yanında mesleki kariyer bakımından önem kazanmaktadır.

Dil edinimi: Edinim, “Kazanma” (TDK, 1983: 253). Edinim terimi, dil için kullanıldığında, dilin doğal kullanımı yoluyla, iletişim durumları içerisinde dil becerisinin aşamalı gelişimine gönderme yapar.

Yapılan dil edinimi tanımlarının ortak özellikleri arasında, dil ediniminin taklitte başladığı, temel ihtiyaçları gidermek için kullanıldığı, çevre faktörlerinin yardımı ile bilinçsiz ve yavaş bir süreç olduğu göze çarpmaktadır.

Dil edinimi gramer kurallarının bilinçli olarak fazlasıyla kullanımı ve sıkıcı kalıpları gerektirmez. Gerçek dil edinimi yavaş bir süreçtir ve konuşma becerileri, şartlar mükemmel dahi olsa, dinleme becerilerinden bariz bir süre sonra gerçekleşir (Krashen, 1982). “Dil edinimi”, bilinçsizce ve çevre faktörünün yardımı ile olurken “öğrenme” amaçlı ve bilinçli gerçekleşmektedir. Bu yüzden de küçük yaşlarda dil ediniminden söz edilirken, ileri yaşlarda dil öğreniminden bahsedilmektedir.

Dil öğrenimi: Öğrenim, herhangi bir meslek, sanat ya da iş için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkların elde edilmesi amacıyla yapılan çalışma (TDK, 1983: 917).

Dil öğrenimi dilin kendisi hakkında bilgi olarak ortaya çıkan, amaçlı, bilinçli, bilişsel bir süreçtir. Öğrenmede hedef, gramer kurallarıyla bol miktarda alıştırma ve pratik yapmaktır. Krashen'a göre gramer kuralları da sadece gramer sınavlarında ya da yavaş ve suni konuşma sırasında kullanılmakta, akıcı ve doğal dil kullanımı sırasında ise kullanılamamaktadır. Yani dil öğrenimi, bir dil hakkında bir şeyler öğrenmeye benzetilebilir (Krashen, 1973).

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Dil

Kültürleri bir araya getiren öğelerin başında dil gelmektedir. Dil ögesi, toplum, kültür ve eğitimle olan bağıntısıyla ve yapısının karışıklığı ile özellikle son yıllarda dilbilimcileri düşündüren bir konu olmuştur. Çeşitli yönleriyle ele alınan dil, değişik şekillerde tanımlanmıştır.

Tanımların ortak özellikleri belirlendiğinde, göze çarpan en önemli noktalar şunlardır:

- 1- İnsanlar arasındaki iletişim aracı olmasından ötürü dilin toplumsallık işlevi bulunmaktadır.
- 2- Dil, kültür oluşumunu sağlayan en önemli öğedir. Dil ile kültür birbirini tamamlayan ayrılmaz iki unsurdur. Toplumların kültürleri onunla tanınır ve dünyaya bakış açıları, dünya görüşleri onunla öğrenilir.
- 3- Zihnin aynasıdır, düşüncenin gelişmesini sağlar, yani dil ile düşünce birlikte gelişir. Bireyin şekillenmesine ve düşünme biçiminin oluşmasına yardım eder. Konuşulan dilin düşünme biçimine alışılır. Dil ile bilgi oluşturulur, aktarılır ve bilgi insanoğlunun ortak malı haline dönüştürülür.
- 4- İlkeler ve kurallar takımıdır, kelime üretimi ve kullanımı ile ortaya çıkar. Belli kalıp ve kuralları bulunur.
- 5- Dil, ses ve anlam olmak üzere iki sistemden oluşur. Sesler ifade edilirken değişik sembollerden faydalanılır.

Dilin, bir sanat eseri gibi, bir fizik yönü, bir ruhsal yönü ve bir de anlam yönü vardır. Sesler dilin fizik yönü, seslerin algılanmaları, yaşanmaları ruhsal yönü, ruhsal yöne bağlı olarak zaman ve mekanı aşan yön ise dilin anlam yönüdür (Gökberk, 1997: 68).

Bireylerin gelişmesinde dil önemli bir işlev görür. Çocuğun bakış açısının oluşmasını, biçimlenmesini, zenginleşmesini ve çocuğun toplumsallaşmasını ana dili belirlemektedir.

2.2. Çocuğun Gelişimi ve Eğitimi ile İlgili Açıklamalar

Gelişme; sürekli bir oluşumdur, hızı her çağda aynı değildir. Çocuğun fiziksel gelişimiyle çeşitli yetenek ve becerilerinin gelişimi sırasında belli bir düzen bulunurken, bireysel ayrılıkların da olduğunu da unutmamakta yarar vardır.

Gelişim çağındaki çocuğun tanınıp anlaşılmaya ihtiyacı vardır. Bunu yaparken de onun ilgi, ihtiyaçları, bedeni ve yaş özellikleri, düşünce ve duygularına ilişkin özellikleri en iyi şekilde tanınırsa onun sağlıklı gelişimine o denli etkili yardımda bulunulur.

Tüm zihinsel süreçleri içeren bilişsel gelişme; algılama, kavram geliştirme ve dil kazanımıyla da yakın ilişkilidir. Piaget, gelişimleri dönemlere ayırmış, her devre için de yaş belirlemiştir. Ancak bu yaşların kesin olmadığı çocuktan çocuğa değişiklik gösterebileceği unutulmamalıdır.

1. Duyusal-Devinimsel Dönem:

0-2 yaş arasındaki dönemdir. Çocuk yalnızca devinimsel hareketler yapar. Çevresinde bulunan nesneleri deneme yanılma ile inceler.

2. İşlem Öncesi Dönem:

2-7 yaş arası olan dönemi kapsar. Bu dönemde taklit öğrenilir. Maddenin korunum ilkesini algılayamaz. Ben merkezcidir.

3. Somut İşlem Dönemi:

7- 11 yaş arasını kapsayan dönemdir. Artık korunum sorularına cevap verebilir. Gruplama ve sınıflamalar yapabilir ve gruplar arasındaki ilişkileri kavrar.

4. Soyut İşlemler Dönemi:

11-16 yaş arasındaki dönemdir. Çocuk bu dönemde soyutlamalar yapabilir, denenceler kurabilir, neden-sonuç ilişkilerinden sonuçlar çıkarır.

Bu evreler içinde okul öncesi ve ergenlik çağı özel bir önem taşır. Özellikle ergenlik döneminde genç sorunlar yumağının içindedir. Hem kendini hem de çevresini sorgulamaktadır. Somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçerken bedensel, ruhsal ve zihinsel açıdan gelişme içindedir.

Gelişme öğrenme yoluyla meydana gelir. Çocuk deney, görgü, taklit, çevresindeki kişilerle fikir alışverişinde bulunma yoluyla gelişmeye başlar. Çevre uyarılmalarıyla meydana gelen değişikliklere “öğrenme” denir (Başhan, 1987: 474).

2.2.1. Dil Gelişmesi

“Anadili, başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunulan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireyin bir toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir” (Aksan, 1975).

Başka bir tanımda anadili, “İnsanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dil” (Vardar, 1980: 20) şeklinde tanımlanmıştır.

Anadili edinimi, anne karnında başlayan ve yaşam boyu süren bir süreçtir (Berko Gleason, 1993).

Sözlü dilin karmaşık yapısının gelişimi evrenseldir. Doğumdan başlayarak en verimli yaş olan 5 yaşına kadar sürmektedir. Çocuklar 6 ile 12 yaş arasında dil kullanımının karmaşık görünümünü sözlü dil sistemi içinde edinmeye devam ederler (Berko Gleason, 1993).

Çocuk bilişsel ve algısal alanda geliştikçe dili kazanır. Bu bakımdan bilişsel ve algısal gelişme ile dilin kazanımı ilişkilidir. Dil gelişiminin ve bilişsel gelişimin problem çözme, kavram oluşturma gibi süreçlerde de ilişkili olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırmalara göre; çocuğun kelimelerin anlamını öğrenmesinde sıranın çok önemli olduğu, bir kelimenin çeşitli cümlelerde yerini saptayıp o yerine göre öğrendiği saptanmıştır (Braine, 1963).

Bebeğin ilk ses çıkarma çabaları bir sıra izler. Önce duyduğu sesleri tekrarlarla çıkarmaya ve sonra heceleri söylemeye çalışır. Daha sonra ses birleşimleri olaylar arasında ilişki kurmaya başlar. Böylece anlamlı iletişime girmeye başlamış olur. Çocukların kelime sıralamasında öncelikle isimleri kullanmaya başladıkları görülmektedir. Bu evrede anne, baba, dede, mama gibi tek sözcükleri kullanmaktadır. Bunu fiiller takip etmektedir. Sıfatlar fiillerden sonra gelirken en sonra da zamirler kullanılmaya başlanmaktadır.

Yine araştırmalar ışığında ilk anlamlı kelimeyi bir yaşında üreten çocuk, iki yaşında 270, altı yaşına geldiğinde 2500 kelimeyi kullanabilmektedir. (Aydın, 1997).

Duyu-motor döneminde (0-2 yaş) çocuk, pasif görünmektedir. Oysa sözcük ve cümleleri yerleştirme ve özümlemeyle meşguldür.

Yapısal bakımdan bir yetişkin kadar hızlı konuşabilme somut işlemler (6-7 yaş) dönemine rastlamaktadır. Çocukların pek çoğu, kelimelerin ve cümlelerin birinci anlamlarını çıkarabilmektedirler.

Somut işlemler dönemindeki çocuklarla soyut işlemler dönemindeki ergenler arasındaki temel fark, ergenlerin bir olayın çok değişik yönlerini görebilmeleri ve bilgiyi soyut olarak üretebilmeleridir. Dil gelişimi bakımından kavramların atasözlerinin, deyimlerin anlaşılmasında artık problemleri yoktur. Ayrıca yazılı dili de yetişkin kadar etkili olarak kullanabilirler (Senemoğlu, 2000: 57). 0-5 yaş çocuğunun dil gelişimi aşağıdaki şekilde tablolastırılmıştır.

Tablo 1. 0-5 Yaş Çocuğunun Dil Gelişimi

Yıllar	Tanımlama	Örnekler
Birinci Yıl Kategorik algılama Ağılama	Bebek birinci ayda konuşma sesini yetişkinlerin yaptığı gibi kategoriler 3-4 aylarda ağulamaya başlar. Ağulamada belli seslerin çıkış sırası, pekiştirme ve ana babanın konuşmasında kullandığı seslerden bağımsız olarak tüm çocuklarda aynıdır. Birinci yılın sonunda bebek kendi dilinin seslerini tam olarak öğrenir ve ilk sözcüğünü üretir.	Ba ba Didi Geh-geh Mama
İkinci yıl Tek sözcük İki sözcük	On sekizinci ayın sonuna kadar, bebek muhtemelen bir düzine (12 sözcük) sözcüğü tek tek söyleyebilir. Duyusal-motor düzeyde kazandığı bilgiyi, yansıtan iki sözcükle konuşmaya başlar.	Aç Yap O top Mama iç Kapı aç Çok top Top vur
Üçüncü Yıl Anlamli konuşma	Cümlelerine dilbilgisi kurallarını ekler. Ancak “büyüme hataları” adı verilen, kuralların yanlış genellemelerini yapabilir. İki buçuk yaşında, ortalama sözcük dağarcığı 400 civarındadır. Sözcükleri bir veya iki duymada öğrenir. Sözcük dağarcığı hızlı bir artış içindedir.	Yemek yiyorum Annem geldi Manavcı amca
Dördüncü Yıl Doğru fakat karmaşık olmayan bir dil	Dilbilgisi kuralları bilinmekle birlikte, birçoğu kullanılmamaktadır. Edilgen cümleler koşullu cümleler vb. kullanılmaz. Gelecek zaman kullanılmaya başlar. Üç yaşına gelinceye kadar çocuk cümleyi olumsuz hale getiren ekleri kullanabilir. Dört yaşına geldiğinde soru cümlesini yetişkin gibi kurabilir.	Babam gidecek mi? Ayşe niçin ağlıyor?
Beşinci Yıl Hızlı bir şekilde yetişkin modellere benzeyen bir dil	İki ya da daha fazla fikri, düzgün olarak bir birleşik cümlede ifade edebilir.	Ne yaptığını gördüm. Sen onu benim yaptığımı sanıyorsun, fakat yapmadım.

Kesintisiz bir anadil öğretiminin gerekliliği tartışılmazdır. Anadil bireyin bilişsel ve akademik gelişiminde büyük önem taşıırken, yabancı dil edinimi ve öğretiminde de olumlu etkilere sahiptir.

2.3. Dil Edinimi /Öğrenimi

“Dil edinimi” ve “Dil öğrenimi” kavramları arasındaki ayrım son zamanlara kadar bilinmemekteydi. Artık bu kavramların farklı iki süreci ifade ettiği kabul edilmeye başlanmıştır. Bu da son zamanlarda dil eğitimi alanında yazı yazan bilim adamlarının yaptığı ayırımdan kaynaklanmaktadır.

Dil öğrenimi ve dil edinimi kavramları arasında ilk defa ayrım yapan yazarlar arasında, en önemlisi Amerikalı yazar Krashen’dir. Ona göre, dil edinimi herhangi bir dilbilgisi ile ilişkili bilinçsiz bir süreç, dil öğrenimi ise dilin kendisi hakkında bilgi olarak ortaya çıkan bilişsel bir süreçtir. Buradan yola çıkarak dil öğretiminde edinme süreci, öğrenme sürecine göre daha verimli, yaratıcı ve kalıcı olduğu söylenebilir.

Krashen (1982), ikinci dil edinimi ile ikinci dil öğrenimi arasında fark olduğu görüşündedir. Çünkü ikinci dil edinimi dilin konuşulduğu ortamda, öğrenim ise dilin derste öğretilmesidir. Bu yüzden dil öğretimi sırasında dil edinimindeki şartlara en yakın ortamın sağlanması; örneğin etkinlikler, yöntemler, araç gereçler büyük önem taşımaktadır.

Belki de bir çok insan için en temel zorluk, “edinim” ve “öğrenim” terimleri arasındaki ayrıma zihnin takılmış olmasıdır. Edinim terimi, dil için kullanıldığında, dilin doğal kullanımı yoluyla, iletişim durumları içerisinde dil becerisinin aşamalı gelişimine gönderme yapar. Öğrenme terimi ise bilginin bir sözlük, gramer ya da dilden bilinçli derlenmesi, alınması sürecini ifade etmek için kullanılır (örneğin Matematik edinilmez öğrenilir.). Öğrenme ile ilgili olan etkinlikler geleneksel olarak okullarda dil öğretiminde kullanılmaktadır ve başarılı olduğunda çalışılan dilden (dil bilgisinden) sonuç almak için kullanılmak eğilimi gösterilir.

“Dil edinimi”, bilinçsizce ve çevre faktörünün yardımı ile olurken “öğrenme” amaçlı ve bilinçli gerçekleşmektedir. Bu yüzden de küçük yaşlarda dil ediniminden söz edilirken, ileri yaşlarda dil öğreniminden bahsedilmektedir.

Okulda öğrenci formal yolla bir öğrenme süreci yaşarken, dil ediniminde önceleri taklitle başlayan, temel ihtiyaçları gidermek için kullanılan bir süreçten bahsedilebilir.

Dil edinimi, yavaş bir süreçtir. Şartlar ne kadar iyi olursa olsun okulda öğrendiğimiz bir yabancı dili ana dilimiz kadar akıcı konuşamayız. Ortam doğal değil, zaman kısıtlıdır. Konuşma becerileri de, dinleme becerilerinden bir süre sonra gerçekleşir. Gramer kuralları ve sıkıcı kalıplar, bilinçli olarak fazlasıyla kullanılmaz. Oysa dil ediniminde bir süreçten ve doğal bir ortamdan bahsedilir.

Öğrenmede hedef, gramer kurallarıyla bol miktarda alıştırma ve pratik yapmaktır. On parmak daktilo yazmak, araba sürmek ya da matematik kurallarını öğrenmek gibi. Yani dil öğrenimi, bir dil hakkında bir şeyler öğrenmeye benzetilebilir. Krashen'a göre gramer kuralları da sadece gramer sınavlarında ya da yavaş ve suni konuşma sırasında kullanılmakta, akıcı ve doğal dil kullanımı sırasında ise kullanılamamaktadır.

Kısaca edininim, yavaş ve içten olurken, öğrenme hızlı gelişir.

2.3.1. Dil Edinim Koşulları ve Geliştirilmesi

Çocuk anadili öğrendiği zaman dili doğal koşullar altında öğrendiğini söyleyebiliriz. İkinci bir dil doğal koşullar altında öğrenilebilir. Örneğin, yabancı bir ülkeye yerleşmek üzere götürülen çocuklar, ikinci bir dili o ülkenin dilini konuşanlar yardımıyla (örneğin oyun arkadaşları komşular) biçimsel yapıları bilmeden öğrenebilir. Böylece ikinci bir dil ya doğal ya da planlanmış koşullar altında öğrenilebilir.

Planmış koşullar ile doğal koşullar arasında farkların bulunduğu söylenebilir:

1- Sınıfın Psiko-Sosyal Gerekleri:

Okul sınıfı, öğrencinin takım çalışmasına, sınıf disiplinine ve diğer usullere uyumunu gerektirir.

Öğrenci, sadece sınırlı bir bireysel ilgi görebilir.

Düzenli, sürekli dikkat-ilgi gereklidir.

2- Önceden Seçilmiş Veriler:

Öğretmen genellikle önceden seçilmiş dil öğelerini tanıtır. Anlık kendiliğinden (konuşma-yazma) çalışmalar sınırlıdır.

Öğretmen öğrenilecek dille ilgili belli hedefleri kavratmak için çalışmasıyla planlanmış bir müfredat (ders programı) izler.

3- Dilbilgisel (gramatik) kurallar sunulmuştur.

Öğretmen dilbilgisi yapılarını açıklamak için bir kuralı yerli dilde (öğrencinin dilinde) tanımlayabilir. Öğrencinin bunu anlaması, sindirmesi beklenir ve daha sonra kural özgün yapısıyla uygulanır.

4- Hayali sınırlı durumlar:

Dilin kullanımı için gerekli ortamlar, sınıf içinde, sınıf dışıyla kıyaslandığında uygulama alanı ve çeşitliliği açısından sınırlıdır.

Uygulama yapılan durumlar genellikle gerçeğine benzetilmiş durumlardır.

5- Eğitsel Yardımlar ve Ödevler.

Örneğin öğrenmeye ve öğretmenin hedeflerine ulaşmasına yardımcı olması amacıyla kitaplar yazılı eserler ya da dil laboratuvarı kullanılabilir. Sınıfta ya da evde tamamlanmak üzere çalışma ödevleri verilebilir.

Doğal ve planlanmış öğrenme durumları arasında böylesine farklılıklar olduğu düşünülürse, ikinci dil edinimindeki gelişmenin duruma bağlı olarak farklılıklar göstermesini bekleyebiliriz.

İlk Dil – Ana Dil – Edinimi

İnsan düşünebilme ve düşündüklerini anlatabilme yeteneği ile diğer canlılardan ayrılır. Düşündüklerini de dil aracılığı ile aktarır. Ancak edinilen dil aile ve toplumsal çevre ile yakından ilişkilidir. Dil, bireye düşünme biçimi de sunar. Birey de hangi dilde konuşuyorsa o dilin düşünme biçimine alışır.

Kişinin doğuştan itibaren kendiliğinden edindiği dil ana dildir. Karail'in (2001: 5) tez çalışmasında Jespersen'den aktardığına göre; anadili doğal şartlarda ve genellikle çocuğun annesinden edindiği dildir.

Dil edinimi bir çocuğun dil öğrenmesinden çok da farklı olmayan bilinç altı bir süreçtir. Dil edinim süreci içindekiler dilbilgisi kurallarının farkında değildir

ancak, daha ziyade neyin doğru olduğuna dair bir “his” geliştirirler. “Teknik olmayan bir ifadeyle edinme ‘dili kapma’dır.”

Çocuk ana dilini öğrenmeye doğduğu andan itibaren başlar ve bilimsel araştırmalara göre 4 yaşını doldurana kadar 1200-2000 kelime öğrenir. Çocuk, anadilini öğrenirken, o dilin yapısını (sesbirimi, biçimbirimi ve cümle kuruluşu bakımından), kurallarını ve çevresinde gördüğü, ve görmediği varlıkların birer adı olduğunu, hislerin konuşulan dille anlatıldığını da öğrenir (İleri, 2000: 29).

Ana dilinin öğrenilmesi çocuklukta uzun sürede, tümevarımlı bir yol izlenerek gerçekleşir. Anadili öğrenilirken, ilk önce dilde kullanılan çeşitli dil parçaları ve sesleri gözlenmekte ve bunların kullanılışı ardındaki gizli düzenlilikler yavaş yavaş kurallara bağlanmaktadır. Böylece, içe özümleme denebilecek bir işlemle kendi dil davranışını içine sindirerek kavramış olacaktır (Başkan, 1975: 437).

İki Dilin Eşzamanlı Edinimi

İki farklı kültürden oluşan ailelerin çocuklarının iki dillilik durumları gözetilerek öğretime olabildiğince erken başlanmasında başarıya ulaşılabileceği vurgulanmaktadır (Necmettin, 2003: 185).

İki dilin eş zamanlı edinimi anne ile baba farklı dilleri konuştuğu ve çocukların da erken dönemlerde bu iki dil ile karşılaşması durumunda gerçekleşir. İlerleyen zamanlarda dillerden biri baskın çıkar.

Ardıl Dil Edinimi

Karail’in (2001: 6), Appeltauer’dan (1997: 12) aktardığına göre temel kavramlar birinci dilde öğrenildiğinde, sonraki dil edinimlerinde bunlar kullanılmaktadır.

Örneğin bir çocuk sayı bildiren kelimeleri ana dilinde öğrenmiş ve sayının ne olduğunu biliyor ise öğreneceği yabancı dilde sayı bildiren kelimeleri daha hızlı öğrenecektir. Ne kadar çok kavram öğrenmişse ikinci dilde kelime öğrenimi daha kolay olacaktır.

Çok Dilli Ve Kültürlü Toplumlarda İkinci Dil Edinimi

Yabancı dil edinimi, ikinci dil ediniminden daha uzun bir süreyi kapsar. Bu, yabancı dil ediniminin sınırlı koşullarda gerçekleşirken, ikinci dil ediniminin sınırlı bir koşul gerektirmemesinden kaynaklanmaktadır. Almanya’da yaşayan bir Türk çocuğunun okuldan sonra da alışveriş veya oyun sırasında ikinci dili, ihtiyaç olarak kullanması örneğinde olduğu gibi.

Karail’in (2001: 11) yine Appeltauer’den (1997:16) aktardığına göre ikinci dil öğretimi kural gereği ilkokul yaşındaki çocuklara haftada “6 saat” ya da daha fazla olarak verilirken yabancı dil öğrenimi, ilkokuldan sonra çocuklara haftada “6 saat” verilmelidir.

İkinci dil iki dilli toplumlar da insanlar arasında iletişim aracı olarak kullanıldığından büyük önem taşıırken yabancı dil, ikinci dilin yanında mesleki kariyer bakımından önem kazanmaktadır.

Skutnabb-Kangas ve Toukoma da UNESCO’nun yardımı ile İsveç’te yaşayan Finli çocukların anadilini incelemiş, iki dilliliğin üç aşaması olduğunu ortaya koymuşlardır (İleri, 2000: 30).

En alt aşama: Hem anadili, hem de toplum dili tam olarak bilinmemektedir. Bu durumda iki taraflı **yarım dillilikten** söz ediliyor. İki dili de doğru dürüst bilmemek, düşünme yeteneğine ve zekanın gelişmesine olumsuz etkilemektedir.

Her iki dil iyi bilinip dillerden birine anadili gibi hakim olunursa, bu düşünme yeteneğini ne olumlu, ne de olumsuz etkilemektedir.

En üst aşama: Her iki dile de ana dili gibi vakıf olmak demektir ki, bu düşünme yeteneğini ve zekayı artırmaktadır. Skutnabb-Kangas ile Toukoma’nın yaptıkları araştırmalara göre iki dilli ve iki kültürlü bir ortamda yetişen çocukların her iki dili de öğrenmesi- yalnız okulda öğretildiği takdirde- 12 yaşına kadar sürmektedir.

Araştırmalar ışığında **tek dilli ve ikidilli çocuklar karşılaştırıldığında** bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. Bunları kısaca aşağıdaki gibi özetlenebilir.

- 1- İkidilli çocuklarda objelerin yerine başka kelimeler yerleştirme ve kullanabilme hemen gelişmemektedir. İkidilli çocuklarda bu gelişme hızlı gelişebilmektedir.
- 2- Birinci dil kullanılırken söz dizimi, cümlenin anlamı ve kuralları düşünülmez. İkinci dilde kontrol vardır. İkinci dil öğrenenler kendi dillerini bu dil ile kıyaslayarak daha iyi öğrenebilirler. Örneğin kullanılan dilbilgisi kuralları üzerinde daha derin düşünülür.

Buradan şöyle bir sonuç çıkaracak olursak, birey anadilinin özelliklerini, kurallarını iyi bilmeli, anadilde başarılı olmalı ki yabancı dilde kıyaslama yoluna rahatlıkla gidebilsin. Anadilinin özelliklerini bilmeden yabancı dil eğitimi zorluklar yaratmaktadır. Birey en erken ana dilinin kurallarını somut işlemler döneminin sonunda yerleştirip özümser ve çocuğa, yabancı bir dil öğretilir ki, bu da ilköğretimin I. kademesinin sonuna rastlamaktadır

Çok Dillilik

Bir çocuk gerçekten iki veya daha fazla dili aynı anda öğrenebiliyorsa bu durumu çok dillilik veya "Polilinguizm" olarak adlandırmak mümkündür.

Jackson'ın (1974: 53) bildirdiğine göre Brezilya'nın Yağmur Ormanlarında yaşayan Kızılderili yerli halkı beş dile kadar akıcı şekilde konuşabilmektedirler.

Günümüzde çok kültürlü, çok uluslu , çok dilli topluluklar oluşmakta ve küçülen dünyamızda çokdillilik giderek artmaktadır.

2.3.2. Uygun Yaş Ne Zaman

İkinci bir dil en hızlı şekilde hangi yaşta öğrenilebilir? Daha küçük yaştaki çocuklar büyük yaştaki çocuklardan daha mı hızlı öğrenirler? Yabancı dili öğrenmeye başlamak için en uygun yaş, hangi yaştır? Bu sorunun henüz bir cevabı yok fakat yabancı bir dil öğrenmek için, kişinin anadilinde belli bir olgunluğa ulaşması gerekir.

Bu konuda çocukların yetişkinlerden daha iyi öğrenciler olacaklarına inanılan telaffuz alanıyla ilgili olarak pek anlaşmazlık yokken, dilin daha temel

alanları (gramer kuralları, kelime hazinesi gibi) söz konusu olduğunda çok fazla ihtilaf vardır.

Yabancı dil öğrenmede uygun yaş olup olmadığı konusuna şimdiye kadar kesin bir açıklama getirilmemiştir. Yaygın olan görüş çocukların yetişkinlerle kıyaslandığında, ikinci dili daha kolay ve çabuk edindikleridir.

İlköğretim dil öğrenme yönünden altın değerinde değerlendirilirken dil öğrenimine erken başlamak bazı literatür bulgularına göre 0-5, bazılarına göre 5-9 yaş, bazı bulgulara göre de 7-11 yaş arası olarak belirtilmektedir.

1962’de ilköğretim düzeyinde yabancı dil öğretimi konusunda yapılan bir araştırmaya göre; araştırmaya alınan 32 ülkeden 9’unda 6 yaşın altında, 12’sinde 6-7 yaşlarında, 12’sinde 8-9 yaşlarında ve 7’sinde de 10 yaşında yabancı dil öğretimine başlandığı tespit edilmiştir (Stern, 1967: 29).

Nas’ın (2003: 19) Jersıld’dan (1979: 499) aktardığına göre, çocuğun yabancı dili doğru vurguyla (aksan) konuşması gerekiyorsa, o dili çocuğa on üç yaşından önce öğretmelidir.

Lenneberg de (1967), ergenlik çağından yani yaklaşık 12 yaşından sonra öğrenilen yabancı dilin anadili düzeyine ulaşamayacağını savunmaktadır. Bunu da dil öğrenim işlevinin 12 yaşından sonra beynin sol tarafında değişmez bir biçime dönüştüğünü belirterek açıklamaktadır.

Bazı dilbilimciler çocuklar için 0-5 yaş arası dönemin, yabancı dil öğrenme açısından hayati öneme sahip olduğu görüşündedirler. Bunu da şu şekilde açıklamaktadırlar. Beş yaşına kadar çok faal olan çocuk beynindeki nörofizyolojik mekanizma dili otomatik olarak beyne kaydetmektedir. Bu dönemden sonra bu mekanizma özelliğini yavaş yavaş kaybetmektedir.

Penfield ve Robert (1959: 255) ikinci dilin en iyi 4 ile 10 yaşları arasında öğrenilebileceğini çünkü daha sonra beynin elastikiyetini kaybedeceğini vurgularlar.

Çeşitli sebeplerle kaybedilip vahşi hayvanlar tarafından büyütülen çocuklar hakkında kayıt edilmiş olaylar anlatılmaktadır. Sonradan bulunan bu çocukların beş yaşını geçmiş olanların dil dağarcıkları az sayıdaki kelimelerle sınırlı kalmıştır.

Steinberg (1991: 179) ise kendi kuramlarında ikinci dil öğrenmek için en uygun dönemin iki ana etkene göre değişkenlik göstereceğini ileri sürmektedir. Bunlar;

1-Öğrencinin zekayla ilgili hafıza ve motor becerileri yeterlilikleri

2-Öğrenme ortamı tipi; doğal ve sınıf ortamı.

Aşağıdaki tabloda bu etkenler ve etkenlerin değişik dönemlerdeki etkileri değerlendirilmektedir:

Tablo 2. Hafıza ve Motor Beceriler ve Öğrenme Ortamı (Steinberg, 1991: 180)

Beceriler-işgörme seviyesi	6 yaşından küçük çocuklar	Daha büyük Çocuklar (6-9 yaş)	10-13 yaşındakiler	Yetişkinler (13yaş üstü)
Tümevarımsal İşgörme (işlev)	En uygun (optimal)	En uygun	En uygun	En uygun
Açıklayıcı– anlatıma dayalı (explicative)	Yetersiz	Biraz yeterli	Yeterli	En uygun (optimal)
Hafıza	En verimli	En verimli	Yeterliliğin gerilemesi (azalması)	Yeterlilikte daha çok gerileme
Motor beceriler	En verimli	En verimli	Becerilerin gerilemesi (azalması)	Yeterlilikte biraz daha gerileme
Durumlar: Doğal durum: sosyal iletişim	Yüksek	Orta	Orta	Düşük
Sınıf: beceriler ve Uygulama	Düşük	Orta	Yüksek	Yüksek

Tabloya iş görme seviyelerini dikkate alarak bakıldığında, tümevarımsal (indüktive) işleme (çalışma) becerisinin yaşa bağlı olarak değişmeyeceğini gözlemliyoruz.

Diğer yandan, açıklayıcı işleme (explicative processing) yeteneği yaşla birlikte gücünü artırıyor; 6 ve 9 yaş arasında bir yerde biraz işlevsel hale geliyor. Ancak hafıza zirveye ulaşıyor ve 9 yaşından sonra (dil öğreniminin gerçekleşemeyeceği kadar olmasa da..) gerilemeye başlıyor.

Bununla beraber, beceriler de zirveye ulaşıyor ve 9 yaşından sonra (telaffuz becerisinin tamamıyla kaybolacağı kadar değilse de...)geriliyor.

Öğrencilerin doğal ve sınıfta öğrenme durumlarına verecekleri tepkinin tahmini kapasitesine bakıldığında da, çoğu kez çok farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır.

Doğal durum için;

1.Daha küçük çocuklar daha iyi öğrenir:

Tüm yaş gruplarının tümevarımsal işlem açısından verimli olmalarına rağmen hafızanın gerilemesi ve sosyal etkileşimin niteliğinin giderek zayıflaması nedeniyle, daha büyük yaş grupları küçük yaştaki çocuklardan daha başarısızdır.

Keza, küçük yaştaki çocuklar telaffuzu da büyüklerden daha iyi becerecektir, çünkü yaş ilerledikçe motor becerileri gerilemektedir.

2.Daha büyük çocuklar yetişkinlerden daha iyi öğrenir:

Yetişkinlere gelince, motor becerilerde ve hafızada büyük orandaki gerileme, daha zayıf sosyal etkileşimle birleşince, büyük yaştaki çocuklara göre daha zayıf bir performans sonuçlanacaktır.

Sınıf durumu için;

1.Daha büyük çocuklar daha iyi öğrenir:

Büyük yaştaki çocuklar ve yetişkinler, hafızalarında bir gerileme yaşasalar da, sınıftaki uyum becerileri nedeniyle daha küçük yaştakilerden iyi öğreneceklerdir.

Daha küçük çocuklar, daha büyük yaştaki grupların motor becerilerindeki gerileme nedeniyle, telaffuzu da daha iyi becerecektir.

2 .Yetişkinler küçük çocuklardan daha iyi öğrenir:

Daha küçük çocukların sınıf becerileri ve uyum sağlamasındaki eksiklik, yetişkinlerin hafızalarındaki gerilemeye rağmen daha iyi öğrenmelerine izin verecektir.

Ancak, daha küçük yaştaki çocuklar yetişkinlerin motor becerilerindeki gerileme nedeniyle, telaffuzda daha iyi olacaklardır.

Sınıf ortamlarında, yaşça büyük kişilerin, küçük olanlardan daha iyi öğrenme eğiliminde olduğu düşünüldüğünde, bu durumda mesele bunun doğal öğrenme tarzında olup olmayacağı sorunu olarak kalır. Örneğin, tipik sınıf ortamında öğrenirken büyük bir zorluk çeken 4 yaşındaki bir çocuk (sınıfı , doğal duruma benzer şekilde düzenlenmedikçe) doğal koşullar altında öğrenirken daha az zorluk çekecektir. Çocuklar söz konusu olunca sınıfın psikolojik gereklerine ve öğretim yöntemlerine uyum sağlamak, muhtemelen iki yada üç yıllık bir süreç gerektirecektir. Ne yazık ki, doğal koşullar altında ikinci dil öğrenen yetişkinleri ve çocukları karşılaştıran bir araştırma mevcut değildir. Bu durum şaşırtıcı değil, çünkü, yetişkinler ve çocukları inceleme fırsatı, ikinci dile maruz kalma düzeyi, ikinci dilin dili konuşanlar arasında karşılıklı etkileşim halinde (interaktif) kullanım düzeyi ve diğer ilgili değişkenlerin kontrol edildiği karşılaştırılabilir bir durum pek olağan (yaygın) değildir. Ancak, böyle bir araştırma yapılmaya kadar, çocukların ve yetişkinlerin öğrenme meselesinin önemli bir boyutu karanlıkta kalacaktır.

Piaget ve onun gibi düşünenler on yaşının çocuğun yaşamında en önemli dönem olduğunu savunurlar. Ana dilinin kurallarını somut işlemler dönemi içinde yerleştirip özümleyen çocuk, yabancı bir dili öğrenebilir. Bu da ilköğretimin I. kademesinin sonuna rast gelmektedir. Bu dönemi, çocuğun verilenleri aldığı, olayları rahatlıkla algıladığı, etrafındaki insanları ve olayları dikkate aldığı bir dönem olarak görmek ve dolayısıyla yabancı dil öğrenme yaşı için de uygun olduğu görülmektedir. Son yıllarda ise araştırmacılar, bu dönemin 10 yaşından önce başladığını belirtmişlerdir.

Sünel'e (1994) göre ise beynin algı işlevi yönünden yabancı dil öğrenmede en ideal yaş 11-20 dir.

Bunun yanında, öğrencilere kültürel çalışmaları (yabancı dil öğrenme gibi) öğretmenin en iyi zamanının, çocuğun daha az ben merkezli olduğu ve kendilerini daha geniş bir dünyanın parçası olarak algıladıkları 7-12 yaşlarının olduğunu ileri sürenler de vardır (Black, 1993).

Son yıllarda yapılan araştırmalar doğrultusunda yabancı dil öğreniminde ikinci bir dili aksansız bir biçimde öğrenebilmek için yaş sınırı 6 olarak görülmüştür. Yani ikinci bir dil 6 yaşından sonra öğrenilmeye başlanırsa, dil akıcı konuşulabilir, ama belirgin bir aksan olacağı ileri sürülmektedir.

Bazı çalışmalarda da, çocuğun ilkokulda yabancı dil öğrenmeye başlamasının faydalarından ve çocukların telaffuzlarının ana dili gibi olması olasılığının yüksek olduğundan bahsedilmiştir. Bu deneylerle de kanıtlanmıştır.

Avrupa Birliğine üye ülkeler 1985'den beri erken yaş yabancı dil eğitimi desteklemekte ve programlarında yer vermektedirler. Bu ülkelerde yabancı dil öğrenme yaşı 8 ile 10 yaş arasında değişmektedir.

Kaliteli bir yabancı dil eğitimine ancak anadilinin edinildiği doğal koşullara yaklaşıldığı ölçüde ulaşılır. Yaşam boyu öğrenme gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda her yaşta öğrenme gerçekleşebilir. Yeter ki istek, azim ve gerekli koşullar olsun.

2.3.3. Kuramlara Göre Çocuğun Dil Edinimi

Dilbilimciler, felsefeciler, insanbilimciler, ruhbilimciler, toplumbilimciler ve dil öğretimi ile uğraşanlar çok yönlü olan dilin fiziksel, ruhsal ve toplumsal niteliklerini araştırır, açıklamaya çalışır, kuramlar ve modeller geliştirirler. Başlıca dört öğrenme kuramı vardır:

1. Davranışçılık:

Skinner (1957), Verbal Behavior adlı eseri ile yeni davranışçılık akımını başlatmış ve dili sözlü bir uyarımsız davranış olarak açıklamıştır.

Davranışçı öğrenme ve öğretim teorisine göre, insanın öğrenmesi tecrübelerine; tecrübe de çevredeki uyarıcılara bağlıdır. Uygun öğrenme şartları hazırlandığında ve uyarıcı-tepki arasında sağlam bir bağ kurulduğunda "her öğrenci öğrenir."

Davranışçı yaklaşıma göre, insan beyni doğuştan boş bir alandır. Çevreden alınan uyarılar ve bunlara gösterilen uygun tepkiler karşısında aldığı pekiştirmeler, düzeltmeler yoluyla anadilini öğrenir. Yani çocuk, taklit yeteneğini sergiler; çevresinde konuşulan seslere benzeyen sesler çıkardığında, çevresinden de verilen pekiştireçlerle bu sesleri daha sık çıkarır duruma gelmektedir.

Ancak taklidin, dilin karmaşık yapılarını açıklamada yeterli olmadığı unutulmamalıdır.

Bloomfield ve arkadaşlarıyla Skinner kulak-dil (audio-lingual) alışkanlığı diye bir öğretim yöntemi geliştirmişlerdir. Çünkü onlar öğrenimin koşullandırma yoluyla yapıldığı görüşündeydiler. Amaçları öğrenene işitilen belirli sorular karşısında belirli yanıtlar verme alışkanlığını kazandırmaktır.

Dilin pekiştirme ve öykülenmeyle geliştiğine ilişkin açıklamalara itiraz ediliyor. Şu sorulara yanıt aranıyor (Erden-Akman 1997: 63).

1. Aynı ailenin çocukları konuşmaya değişik zamanlarda başlayabiliyorlar. Neden?
2. Hangi ulustan olursa olsun tüm bebeklerin ilk çıkardıkları sesler neden benzeşiyor?
3. Doğuştan sağır çocuk, özel eğitimden geçerek konuşmayı nasıl öğreniyor?

2. Doğuştancılık

Doğuştancılık görüşünün en ileri gelen savunucusu Lenneberg'dir. Dil ediniminin doğal bir etkinlik olduğunu, çocukların dili hazır olduklarında, bir düzene göre öğrendiklerini savunur.

Bazı dilbilimciler, dil öğreniminin doğuştan insanda var olan bir yetenek sayesinde gerçekleştiğini, insan beyninde cümle üretme ve anlam çıkarma gibi işlemler için özel bir merkez, hazır bir şablon olduğunu savunmuşlardır. Bu görüş, psikolinguistik yaklaşım olarak bilinir. Bu görüşe göre, kalıtsal şablon sayesinde çocuklar ana dillerini kolayca ve kısa bir sürede öğrenebilirler (Aydın, 1997).

Çocuk çevresinde konuşulan dili, kurallarını anlayarak edinir. Chomsky'nin "dil edinimi düzeneği"nden çıkış noktası şudur: Çocukların herhangi bir eğitim görmeden konuşmaya başlamaları... Çocuk belli bir olgunluğa ulaştığında -yürümeye başlaması gibi-konuşmaya da başlıyor.

Chomsky'nin Kuramı, ruhbilimsel (psikolinguistik) bir kuramdır. Ruhbilimsel kuramlara göre, çocuğun dil edinimine ilişkin iki süreç söz konusudur. Birincisi, sözcüklerin anlamlarını kavramak...İkincisiyse konuşma (anamlı sesler çıkarma) dır. Bu iki süreç iç içedir, bilişsel gelişmeyle birlikte bu iki süreç de gelişir. Chomsky, dil gelişiminin- çevresel koşulların etkisini göz ardı etmeden –biyolojik temellere dayandığını savunuyor. Ancak bu görüş tartışmalı niteliğini sürdürüyor (Nas, 2003: 27). Chomsky, bütün dillerde evrensel düzenleri, örüntülerin bulunduğunu öne sürmektedir.

Davranışçı öğrenme kuramında çocuk taklit eder ve alır. Noam Chomsky'nin dil edinimi kuramında ise çocuk ikinci dilin yapısıyla ilgili yaratıcı varsayımlar yapıp daha sonra onları kontrol eder. Böylece klasik yöntemin aksine daha bağımsız çalışan çocuk, kendi görüşlerini, ilgi ve yeteneklerini de öğrenme sürecine katabilir.

3. Bilişsel Yaklaşım

Anadili ediniminde bilişsel görüşü en çok destekleyen Dan Slobin ve Ausubel'dir.

Bilişsel görüşe göre, dil çocuğun algılama, anlama, dikkat, hafıza, akıl yürütme gibi zihinsel gelişimine bağlı olarak gelişmektedir. Bilişselcilere göre öğrenme koşullanma olmadan algılama, değerlendirme, hafızada tutma, bilme gibi etkinliklerden oluşan bilişsel süreçtir.

Bilişsel (cognitive) öğrenme teorilerinde, davranıştan ziyade bilginin öğrenilmesi üzerinde durulur. Burada da hafıza, zihin (bellek) ve akıl önemli bir rol oynamaya başlar.

Bilişsel (cognitive) öğrenme teorileri içinde yer alan Gagnè'nin öğrenme ilkeleri olarak şunlar sayılabilir:

Öğrenme insanın zihninde yer alır.

Öğrenme, öğretmenin yaptıklarından çok öğrencinin yaptıklarından meydana gelir.

Öğrenmede yalnız pekiştirme, tekrar, yan yana veya bitişik duran bilgiler (olay + tarih, Türkçe + **yabancı dil** kelime) gibi dış etkililerle değil; iç faktörlerle (daha

önceki bilgiler, zekâ, çözüm stratejileri) de ilgilidir.

Öğrenme, yığılmalı, birikimli bir süreçtir.

4. Pragmatik Yaklaşım

Dil gelişimini açıklayan bir başka yaklaşım da pragmatik yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre çocuk iletişim ortamında kendi istek, dilek ve düşüncelerini açıklarken dili öğrenir. Böylece sosyal gelişimle ana dili öğrenme ilişkilidir denebilir. Konuşmayı ihtiyaç olarak duyduğu an dili kazanır.

2.3.4. Yabancı Dil Öğrenme Konusunda Hipotezler

Yabancı dil edinimi konusunda öğrenme kuramlarını yanında beş temel hipotez mevcuttur:

1. Edinme-Öğrenme Ayrımı (THE ACQUISITION-LEARNING DISCTINCTION)

Edinme-öğrenme ayrımı hipotezi, yetişkinlerin çocuklarda olan dil edinme yeteneğini kaybetmediğini iddia eder. Yanlış düzeltmenin çocukların anadillerini öğrenmelerinde çok az etkisi olduğu ispatlanmıştır.

2. Doğal Sıra Hipotezi (THE NATURAL ORDER HYPOTHESIS)

Doğal sıra hipotezi dilbilgisi yapılarının edinilmesinin tahmin edilebilir bir sıra dahilinde gerçekleştiğini söyler.

3. Monitör Hipotezi (THE MONITOR HYPOTHESIS)

Bir kimsenin bilinçaltı yoluyla öğrendiği dil “yabancı dildeki konuşmalarımızda söz sahibidir ve akıcılıkta etkilidir”, ancak bilinçli olarak öğrenilen dil, düşünme ve düzenleme için yeterince vakit olduğu durumlarda bir editör gibi hareket eder, şekle odaklanır, kuralları bilir, mesela bir dil sınıfında gramer testinde olduğu gibi yada dikkatle bir kompozisyon yazarken. Bu bilinçli editör Monitör olarak adlandırmaktadır. Aşırı monitör kullanıcıları monitörlerini her zaman kullanmak ister ve nihayetinde “doğruluğa o kadar önem verirler ki kesinlikle akıcı konuşamazlar”. Yetersiz monitör kullanıcıları ya dili bilinçli olarak öğrenmemiştir ya da dile ait bilinçli bilgilerini kullanmamayı tercih eder. İdeal

monitör kullanıcıları normal konuşmalarında bilinçli gramer bilgisini kullanmazlar, ancak yazıda ve planlı konuşmalarda kullanırlar.

4. Mesaj Hipotezi (THE INPUT HYPOTHESIS)

Mesaj hipotezi dil edinimi sürecindeki bir bireyin zamanla nasıl yetkinlik kazandığı sorusuna cevap verir. Seviyemizin biraz üzerinde yapılar içeren bir dili anladığımızda edinim gerçekleşir.

Bu hipotezin bir sonucu da dil öğrencilerine başlangıç itibarıyla bir dilde üretime geçmeden önce, edindikleri yetkinliği şekillendirdikleri bir “suskunluk dönemi” verilmesi gerektiğidir.

5. Etkin Filtre Hipotezi (THE AFFECTIVE FILTER HYPOTHESIS)

Motivasyon, öz-güven ve endişe, alınan anlamlı mesajların kalıcılığı ve kuvvetini artırmak yada düşürmek suretiyle dil edinimini etkiler.

Yabancı dil öğrenme konusunda bu beş hipotez şu şekilde özetlenebilir: Kısaca;

1. Edinim öğrenmeden daha önemlidir.
2. Edinmek için iki şart gereklidir. İlki anlaşılır (ya da daha iyisi anlaşılabilir) ve öğrencinin mevcut seviyesinin biraz üzerinde mesaj, ikincisi mesajın ‘içeri’ girmesine olanak tanıyacak nitelikte bir filtre.

2.4. Yabancı Dil Eğitimi

Yabancı dil, kültürler arası iletişimin kurulmasında, bilgi ve teknoloji alışverişinde, birikimlerin, duyguların ve düşüncelerin paylaşılmasında işbirliği sağlayan bir araçtır.

Günümüz bilgi toplumunda iş, eğitim, teknoloji ve eğlence dünyasında yabancı dillere duyulan gereksinim herkes tarafından bilinmektedir. Sanal alem adı verilen internette de yabancı dil özellikle İngilizce karşımıza çıkmakta. Ülkeler, topluluklar, bireyler de kendilerini bir şekilde bu değişim sürecinde bulmaktadırlar.

Bugün, dünya üzerinde ortalama üç bin ile üç bin beş yüz arasında olduğu belirtilen dil sayısı kesin olarak bilinmemektedir.

Toplumlar arası ilişkilerin özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra artmasıyla yabancı dil öğrenimine olan ilgi de artmıştır. Günümüz dünyasında da yabancı dili bilmenin gerekliliği ve önemi daha da belirginleşerek ekonomik büyümede, kültürel ve teknolojik alanlarda, iş, meslek ve eğitim yaşamında karşımıza çıkmaktadır.

Uluslar arası ilişkilerin bu denli yoğunluk kazanması Türkiye’de başka dillerin öncelikle uluslar arası örgütlerde resmi dil olarak kabul edilen batı dillerinin öğrenilmesi bir gereksinim olarak ortaya çıkmış ve bunun sonucu olarak yabancı dillerin öğretimi okul programlarında yer almıştır (Demirel, 1999: 15).

Bir dilin, ikinci dil olarak öğrenilmesinde ait olduğu toplumun, konuşulduğu ülkenin ekonomisi ve politikası önem taşımaktadır.

Yabancı dilin önemine inanan birçok gelişmiş ya da gelişmekte olan ülke, vatandaşlarının yabancı dili öğrenebilmeleri için her türlü maddi ve manevi desteği sağlama çabası içerisinde. Türkiye’de de, devlet yabancı dil öğretiminin yaygınlaşması için çaba sarf etmekte ve yabancı dilin daha etkili bir şekilde nasıl öğretileceğine ilişkin önlemler arama yoluna gitmektedir. Hatta Türkiye’de, “yabancı dil bilen insan yetiştirmek” bir eğitim hedefi olarak hükümet programına girmiştir (31 Aralık 1987 tarihli R.G).

Bu aşamalara gelindiğini görmek gerçekten sevindiricidir. Ancak bunu yaparken ana dilimizi eğitim ve öğretim dili olmaktan uzaklaştırmamalıyız. Böylece kendi dilinin toplumsal ve kültürel boyutuna duyarlı, ana diline sahip çıkan, aynı zamanda da diğer dünya dillerine ilgili, dünyadaki gelişme ve ilerlemeleri yakından takip eden bireyler yetiştirilmesine imkan sağlanmış olacaktır.

Yabancı dil öğreniminde, dil öğrenmenin önem ve gerekliliğine inanan öğrencinin yanında, öğrenme yaşantıları iyi düşünülmüş bir program beraberinde etkin, çağdaş yöntem, teknik ve materyallerle iyi yetişmiş, öğretme becerisi güçlü öğretmene gerek duyulmaktadır. Ayrıca aile, çevre, toplumsal bilinç de yabancı dil öğretimini etkileyen öğeler arasında sayılabilir. Geniş bir zaman dilimine yayılmış bir yabancı dil programı da kalıcılığı ve etkinliği artıracaktır. A.B.D’de eğitimcilere göre de bir yabancı dil öğrenmek için en az yedi yıllık yoğun bir programa ihtiyaç vardır.

Öğretilmek istenen dilin ana dile benzerliğinin ortaya konulması, öğrenciye nasıl öğreneceği hakkında bilgilerin aktarılması da dil öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Sosyal psikologlardan bilgilerin aktarılması dil öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Sosyal psikologlardan W. Lambert ve O. Klivberg'e göre dil öğretiminde, amaç dille ana dil arasındaki benzerlikler üzerinde durulması, çocuklar açısından dil öğrenmeyi kolaylaştıracaktır (Hotaman, 2000: 300). Çünkü, çocuk ana dili ile öğrenmekte oldukları arasında bağ kurarak öğrenmektedir.

2.4.1. Yabancı Dil Eğitim Programlarının Yasal Çerçevesi

Öğretmene yol gösterici nitelikte olan eğitim-öğretim sürecinin ana girdilerinden biri de programdır. Aşamaları; program, hedefler, içerik, eğitim öğretim yaşantıları ve değerlendirmedir. Öğrencileri belirlenen bir süreç içinde yetiştirmeye yönelir.

Yabancı dil öğretimi sırasında etkin öğrenme yaşantılarıyla donanmış bir programın gerekliliği tartışılmaz. Okul programlarında yer alan bu programların yasal çerçevesi aşağıdaki şekildedir.

Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği

Dayanak:

Madde 3— Bu Yönetmelik, 2923 sayılı **Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu**'nun 3 üncü maddesine dayalı olarak hazırlanmıştır.

Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliğine göre ;

Amaç

Madde 5— İlköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim düzeyinde resmî ve özel her derece ve türdeki okul ve kurumlarda yabancı dil eğitimi ve öğretiminin amacı, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak okul ve kurumların amaç ve düzeyleri de göz önünde bulundurularak eğitim ve öğretim yapılan yabancı dil ile fertlerin;

a) Konuşulanı anlayabilmelerini,

b) Okuyup anlayabilmelerini,

c) Duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü olarak anlatabilmelerini sağlamaktır.

Program ve Yöntemler:

Madde 6— **Yabancı dil** dersi programlarının hazırlanıp uygulanmasında; Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ile Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliği temel olarak alınır. Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metodlarıyla ders araç ve gereçleri, ilmî ve teknolojik esaslara, yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Uygulamalar:

Madde 7— Bakanlığa bağlı resmî ve özel her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulacak yabancı dillerle ilgili uygulamalarda dikkate alınacak esaslar şunlardır:

a) Genel esaslar:

Öğrenciler, ilköğretimin 6'ncı sınıfında (Ortaokulun 1'inci sınıfından) itibaren, okulda okutulan yabancı dillerden birini almak ve ortaöğretimi bitirinceye kadar okumak zorundadırlar.

İmkânları müsait olan ortaokul ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrenciler ikinci bir yabancı dili seçmeli ders olarak da alabilirler.

b) İlköğretim ile ilgili esaslar:

İlkokulların 4'üncü ve 5'inci sınıflarında, haftada 10 saati geçmemek, sınıf geçmeyi etkilememek ve kurs mahiyetinde olmak üzere yabancı dil eğitimi ve öğretimi yaptırılabilir. Bu kurslarda, Bakanlıkça onaylanan program ve ders araçları kullanılır.

c) Ortaöğretim ile ilgili esaslar:

Lise ve dengi okulların ikinci sınıflarından itibaren şartları uygun olan okullarda yabancı dil kolları açılır.

Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında, lise ikinci sınıftan itibaren meslek alanlarına yönelik yabancı dil eğitim ve öğretimine ağırlık verilir.

d) Yaygın eğitim ile ilgili esaslar:

Yaygın eğitim kurumlarında değişik ihtiyaç alanlarına ve yaş gruplarına cevap vermek üzere çeşitli kademelerde yabancı dil kursları açılabilir.

Kurslar, birbirini izleyen programlar şeklinde düzenlenebileceği gibi özel amaçlı münferit kurslar şeklinde de yapılabilir ve programlarında belirtilen saatlerden az olamaz.

Kurslarda, Bakanlıkça onaylanan programlar ve ders araçları kullanılır **(R.G. 14.09.1985/18868 T.D.:07.10.1985/2197 Deg.:R.G.: 06.10.1986/19243).**

Türkiye’de yabancı dil programları geliştirilmeye 1968’de, orta dereceli okullarda yabancı dil öğretiminin geliştirilmesi çalışmalarına 1972 yılında M.E.B Talim ve Terbiye Dairesine bağlı olarak 11.02.1972 gün ve 639 sayılı Bakanlık Onayı ile “Yabancı Diller Öğretimi Geliştirme Merkezi’nin kurulmasıyla başlanmıştır.

Yabancı dil dersleri 1997 yılında kabul edilen 4306 sayılı temel eğitim kanunuyla, ilköğretim okullarının programlarında değişikliğe uğramış ve 4. sınıfa çekilmiştir.

İlköğretim Okulu 4. ve 5. Sınıf Yabancı Dil Öğretimi Programı Ekim 1997 tarihinde 2481 sayılı Tebliğler Dergisinde şöyle yayınlanmıştır:

İlköğretim okulları (4.,5., sınıflar) İngilizce dersi programı; bir öğretim yılı itibariyle, haftada 2 saatlik süre öngörülerek hazırlanmıştır.

- 1- İletişim teknolojilerinin baş döndürücü hızla geliştiği dünyamızda yabancı dilin vazgeçilmez bir iletişim aracı olduğu kabul edilmektedir. Ülkemizin bütün dünya ülkeleri ve özellikle Avrupa ülkeleri ile ilişkileri yanında, bilim dünyasında da hak ettiği yeri alması ve çağdaş uygarlığa ulaşması için yabancı dil özellikle İngilizce temel araçlardan biri konumundadır. Kısa vadede ikinci, hatta üçüncü yabancı dil ihtiyacı da kaçınılmaz olacaktır.

- 2- İlköğretim okullarına 4. sınıftan itibaren konulan zorunlu yabancı dil öğretimi ile öğrencilerin 8 yıllık temel eğitim sonunda İngilizce orta seviyeye getirilmeleri, ortaöğretim kurumlarını bitirdiklerinde ise ileri seviyede yabancı dil bilgisine sahip kılınmaları hedeflenmiştir.
- 3- Dil bilimciler öğrencilerin birden bire zor bir dil öğretimi sürecine girmelerinin kendileri üzerinde dil öğrenimi yönünden olumsuz etkileri bırakacağına inanmaktadırlar. Bu dersin eğitim ve öğretiminde;
 - a. Yabancı dile ilgi ve merak uyandırıcı dil etkinlikleri yer verilmelidir.
 - b. Sınıf ortamında hazırlanacak durumlar oyun ağırlıklı olmalı, eğlenirken öğrenme boyutu verilmelidir.
 - c. Öğrencilerin uğraşacağı dil etkinlikleri 3. madde b. Şıkında belirtilen durumlar yaratılarak, karşılıklı konuşmalar biçiminde yoğunluk kazanacak şekilde ele alınmalıdır.
 - d. Öğrencilerin kullanacağı dil yapıları özellikle 4. sınıflar için düz anlatıma dayalı bir yaklaşımla ele alınmalıdır.
 - e. Öğrencilerin uğraşacağı genel kavramlar ve konular soyut yaklaşımlardan çok çevre ile bağlantılı olarak ele alınmalıdır.
 - f. Okulun mevcut imkanları çerçevesinde görsel-işitsel (Audio-Visual) materyal kullanılmasına özen gösterilmelidir.
- 4- Daha önce belirtildiği gibi ünitelerin oyun ağırlıklı işlenmesi esastır. İlköğretim okulları 4. sınıfta çocuğun Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi gibi bilgi aktarımına dayalı derslerle karşılaşması göz önünde bulundurulmalı ve yabancı dil dersinin de “Düz anlatım”a dayalı bir yaklaşımı olmasına özen gösterilmelidir. Bu metot çocukların kendilerini iyi hissedebilecekleri, öğrenme isteğini sürekli geliştirebilecek bir ortam yaratabilmelidir. Yabancı dil dersi öğrenci merkezli olmalıdır. Bu derslerde öğretmen yardımcı, yol gösterici rolünü üstlenerek bilgi aktarır ve çocuklar da dersin merkez noktasını oluşturur. Öğretmen yeni alıştırma tekniklerini uygulayarak öğrencinin aktif olmasını sağlar.
- 5- Bu yaş grubu için öğretmen şu ilkeleri prensip edinmelidir.
 - a. Başlangıç seviyesinde başarıyı değerlendirme yazılı ve sözlü olarak öğrenme isteğini azaltacak şekilde olmamalı ve mümkün olduğunca göze çarpmadan yapılmalıdır.

b. Yalnızca derste öğretilen ve uygulanan çalışmalar kontrol edilmelidir.

c. Testler ve yazılı soruları İngilizce dersinin tüm öğrenme amaçlarını kapsayacak şekilde hazırlanmalıdır. Bir başka deyişle 4 beceri sözcük dağarcığı, dilbilgisi ve kültürler arası anlama birlikte değerlendirilmelidir.

d. Öğretmen, ödev ve alıştırmalar tipleriyle ilgili geniş bir grafik tablosu geliştirmeli ve değerlendirme sonuçlarını bu tabloya yerleştirmelidir. Böyle bir tabloda şu konulara yer verilmelidir.

- Dinlediğini, duyduğunu anlama testleri
- Diyalog rollerini üstlenme
- Sözlü olarak resim anlatma
- Eşleştirme ödevleri
- Sözcük yerleştirme ödevleri
- Sözcük baş harflerini alarak sözcük üretme ödevleri
- Dikteler
- Okuduğunu anlama ödevleri
- Karışık verilen kelimelerden düzgün cümle kurma ödevleri
- Öğrendiği kelimelerle cümle kurma ödevleri

4. ve 5. sınıflar için öngörülen ve uygulanmaya başlanan yabancı dil dersleri ile ilgili Tebliğler Dergisinde belirlenen genel ve özel amaçlar şöyle sıralanmaktadır:

- 1- **Türkçe'den başka bir dillerin de** konuşulduğunun farkına varabilme
- 2- Yabancı dilde **iletişim kurmaya** istekli olma.
- 3- Dinlediği bir **konuşmayı anlayabilme.**
- 4- Duygu, düşünce ve isteklerini **sözlü olarak anlatabilme.**
- 5- Yazılmış çeşitli türdeki metinleri **okuyarak anlayabilme.**
- 6- Okuduğu konularla ilgili kısa not alabilme.
- 7- Duygu, düşünce ve isteklerini **yazı ile anlatabilme.**
- 8- Derste **dinlediklerini anlayabilme.**
- 9- Yabancı dilde **tekerleme ve şarkılar söyleyebilme, oyunlar oynayabilme.**
- 10- Farklı kültür ve kültür değerlerini **hoşgörü** ile karşılayabilme.
- 11- Yabancı dil öğrenmenin yaşam boyu getireceği **yararların bilincine varabilme.**

12- Öğrendiği yabancı dilin Türkçe'den **farklı seslere sahip olduğunu kavrayabilme.**

(MEB Tebliğler Dergisi, sayı 2481, Ekim 1997: 590).

Özel amaçlarla ilgili olarak değinilen iki önemli nokta ise;

1- Öğrencilerin yabancı dil öğrenimine ilk kez başlamaları dikkate alınarak yabancı dil öğreniminin önemini kavratma ve bu alanda **ilgi, istek ve ihtiyaç yaratmaktır.**

2- Yabancı dilin öncelikle bir iletişim aracı olduğu göz önünde tutularak, öğrencilerin gerçek bir **iletişim gücü kazanmalarına çalışmaktadır**

(MEB Tebliğler Dergisi, sayı 2481, Ekim 1997: 590).

İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Düzeyinde İngilizce Öğretiminin Genel Hedefleri (M.E.B. İlköğretim Okulları Ders Programları İngilizce Programı 6-7-8);

1- İngilizce'yi programın özel hedeflerinde ayrıntılı biçimde belirtilen durum, işlev, kavram ve yapılar çerçevesinde;

- a. Dinlediğini anlayabilme
- b. Konuşabilme
- c. Okuduğunu anlayabilme
- d. Yazabilme

2- Dil-kültür contexti içinde ana dili İngilizce olan ülkelerin kültür değerlerinin farkına varma,

3- Farklı kültür ve kültür değerlerini hoşgörü ile kavrayabilme,

4- İngilizce iletişim kurmaya istekli olma.

14 Eylül 1985 gün 18868 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliğinin 6. maddesindeki, her derece ve türdeki ders programlarının bilimsel ve teknolojik esaslara, yeniliklere, çevre ve ülke gereksinmelerine göre sürekli geliştirilmesi hükmü ile yabancı dilde program geliştirme çalışmaları devletçe de desteklenmiştir.

Eğitim, “toplumun arzu ettiği ve önceden belirlenen davranışların bireylere kazandırılması süreci” olarak tanımlanır (Çilenti, 1985: 26). Buna göre planlanmış

faaliyetlerin tamamı da eğitim programıdır. Program içindeki terimleri kısaca açıklayabiliriz.

“Neyi, niçin öğretiyoruz?”, sorusuna hedef, “nasıl” sorusuna öğretme öğrenme süreci, hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmeme düzeyine de değerlendirme aşaması cevap aramaktadır.

2.4.2. Yabancı Dil Öğretiminin Bugünkü Okul Programlarındaki Yeri:

Nitelikli bir anadili öğretimi yabancı dil öğrenmeyi de kolaylaştırır. “Dilbilgisi kavramlarını ve kendi dilinin kurallarını yeterince bilmeyen biri yabancı dili gerektiği gibi öğrenemez” (Aksan, 1975).

Soyut olan her şey birinci dilde bilinmezse yabancı bir dilde anlam kazandırmak oldukça güç olur. Bu nedenle ana dilini iyi kavramış biri ikinci dili daha kolay öğrenecektir.

Öğretim ve öğrenim arasında temel bir ayrım yapmak gerekir. Öğretim çocuğun birtakım bilgileri kazanması için yetişkin tarafından yapılan edimdir, öğrenim ise doğal koşullarda veya yetişkin tarafından kurulmuş güdüleyici koşullarda çocuğun öğrenim yasalarına yani “doğal öğrenim durumu”na uyarak yaptığı edimdir (Kara, 1999: 14).

Ancak bu noktada önemli olan çocuğun ne yaptığıdır. Nasıl ki doğumdan itibaren uzun bir zaman gerekli ise dil öğretiminde, tekrarlar gerekiyor ve hatalar hoş görülüyor hatta sevimli geliyorsa yabancı dil öğrenimi de bir süreç gerektiriyor. Oysa ki büyük bir yanlış yapıyor ve her şeyin doğrusunu ve mükemmeliğini bekliyoruz. Unutmamak gerekir ki yabancı dil öğretimi bireyin kendine güvenini artırıcı iyi bir motivasyonu, sabır ve anlayışı gerektirir.

Türk Eğitim sisteminde, yabancı dil eğitimi, örgün eğitim kurumlarında ilköğretimde 4. sınıftan itibaren zorunlu olarak başlamakta, yüksek öğretimde ise üniversitelerin özelliğine göre değişmektedir.

Ancak eğitim alanında bir takım zorluklar karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen yetiştirmedeki ve yerleştirmedeki eksiklikler ve yanlışlıklar, çevre şartları, sınıf mevcutlarının fazlalığı, araç gereç yetersizliği gibi daha pek çok konu yabancı dil eğitimindeki karşılaşılan sorunlar arasında yer almaktadır. İçinde iletişim olmayan , dilbilgisi kuralları üzerine eğitime dayalı bir eğitim artık kesinlikle günümüz

eğitimine cevap verememektedir. Klasik eğitim anlayışından sıyrılamamış pek çok öğretici de hala bu şekilde yabancı dil eğitimi yaptığını sanmaktadır. Oysaki amaç bireyde yabancı dili iletişim yetisi olarak kazandırmaktır. Aynı zamanda yaşam boyu öğrenme anlayışıyla, “öğrenmeyi öğrenme” de yaşamımızda önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü yalnızca okuldaki eğitim günümüzde bize yetmemektedir.

Yaşam boyu öğrenmenin bir parçası ve yabancı dil derslerinin önemli bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak **Avrupa Diller Portfolyosu**, Avrupa Birliği Eğitim Kurulu’nca bir proje olarak gündeme getirilmiştir (Sevil, 2003: 77-78).

Portfolyo, Avrupa yurttaşlarının dil kimliğidir. Kişinin etkinliklerinden, dil becerisini belirten dilsel bir özgeçmişini ve diploması ile resmi belgelerini içeren üç bölüm oluşmaktadır. Yaşam boyu öğrenme, kendi kendine ölçme ve değerlendirme kavramlarının uzantısında geliştirilmiştir. Bu çalışma yapılırken kendi kendini ölçüp değerlendirme ve yaşam boyu öğrenme kavramları üzerinde durulmuştur.

Avrupa Konseyi’nin yürütmekte olduğu programlardan biri de Socrates projesidir. Bu programa 2000-2006 yılları arasında 1.850 Euro’luk bütçe ayrılmıştır. Buradaki en önemli amaç Avrupa dilleri bilincini daha da fazla yerleştirmektir.

Socrates programının etkinlikleri dört başlıktan oluşmaktadır:

- 1- **Lingua:** Dil öğrenimi ve öğretimi ile ilgili proje, kampanya ve seminerlerle, yeni araçların, ölçme-değerlendirme, materyal ve metotların belirlenip, insanlara aktarılması çalışmalarını içerir.
- 2- **Comenius (Okul Eğitimi):** Kardeş okul seçimleri ile karşılıklı öğrenci değişimleri ve yabancı dil öğretmenleri için kurs ve burs ayarlamaları konularını içermektedir.
- 3- **Erasmus (Yüksek Eğitim):** 3-12 ay arası yüksek öğrenime devam eden öğrencilerin yurt dışında bir üniversitede kalıp dil becerilerini geliştirmeleri hedeflenmiştir.
- 4- **Grundtvig (Yetişkin Eğitimi):** Bu aşamada hedeflenen milletler arası çalışmaları destekleyen çalışmalara burs sağlamaktır.

Diğer bir dil öğretim programı da Leonardo da Vinci programıdır. Birinci hedef, ekonomik alanda ve özel iş grupları için dil öğretim materyal ve metotlarının gelişmesi için projelere destek vermektir. Bunun yanında diğer hedeflerden bazıları

mesleki dil öğretimindeki yenilikler hakkında bilgi aktarımını sağlayıcı çalışmalarda bulunmak ve karşılaşılan dil öğretimi sorunlarını çözmeye yarayan pilot projelerin üretimini sağlamaktır.

2.4.3. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi

Yabancı dil olarak ülkemizde başlıca üç dil okutulmuş gelmiştir. Bunlar bilindiği gibi Fransızca, İngilizce ve Almancadır. Fransızca ellili yılların sonuna kadar öğrenilen yabancı diller içinde birinci sırada yer alıyordu. Ancak daha sonraki yıllarda bu konumunu İngilizce’ye kaptırdı. Almanca’nın ise Türkiye’de birinci sırada talep edilen yabancı dil olma konusunda hiçbir zaman şansı olmadı (Salihoğlu, 2003: 70).

Türkiye’de eğitim şu kademelerden oluşmaktadır:

1. **Okul Öncesi:** 5-6 yaş arası zorunlu değildir.
2. **İlköğretim:** 7-14 yaş arasındır. 1. sınıftan 5. sınıfa kadar ilköğretim birinci kademe 6. sınıftan 8. sınıfa kadar olan dönem e ikinci kademe olarak adlandırılmaktadır.
3. **Ortaöğretim:**
4. **Yüksek öğretim:**

İlköğretime 7 ile 14 yaş arası çocuklar devam eder. Bu dönem çocuklar 6-9, 9-11 ve 11-14 yaşları arası olmak üzere üç bölümde incelenmektedir (Başhan, 1987: 476):

a. 6-9 yaş arası:

Küçük kaslar (parmak, konuşma veya şarkı söylemede rol oynayan boğaz, dil hareketleri gibi) henüz gelişme halindedir.

Bu dönem çocuğu etkin ve hareketli olduğundan bir iş görürken bütün bedenini birden hareket ettirmek eğilimindedir.

Ritmik, şarkılı ve ritmik oyunlardan, film ve temsillerden hoşlandıkları görülür.

Zihin gücü ve belleği bir hayli gelişmiştir. Henüz mantıklı ve soyut düşünme yeteneği gelişmemiştir. Bilimsel mantığa göre sınıflandırılmış konuları kavrayamaz.

Yapılan araştırmalar bu çağın sonuna doğru çocukların bir yabancı dili öğrenmeye hazır olduklarını göstermektedir.

b. 9-11 yaş arası:

Bu yaşlarda çocuklar dördüncü ve beşinci sınıflarda bulunurlar. Bu dönemde zihin gücü, en az beden gücü kadar hızla gelişmektedir. Çocuğun beyin ve sinir sistemi hemen hemen yetişkinlerinkine yakın bir olgunluk seviyesine varır.

Mantıklı ve soyut düşünme yeteneğinde kuvvetli bir ilerleme görülür. Mekanik belleği ve sesleri ayırt etme gücü büyüklerin ki kadardır.

Bu dönemde çocuğun kelime hazinesi çok gelişmiş okuma ve okuyarak bilgi edinme gücü ilerlemiştir.

Etrafında olup biten her şeyi öğrenmeye meraklıdır. Bu çağ öğrenme arzusunun en çok kuvvetlendiği bir dönemdir.

İlgiler çeşitlenir ve ilgi alanları genişler. Çocuklar başka ülkelerdeki ve geçmiş zamanlardaki insanların yaşayış tarzlarını öğrenmek isterler.

Dokuz ile on bir yaşları arasındaki çocukların eğitim ve yönetimi bundan önceki ve bundan sonraki dönemlere nazaran bir kolaylık gösterir. Eğitimciler ve psikologlar, bu yaşları eğitimin kolaylaştığı bir dönem olarak nitelendirirler.

c. 11- 14 yaş arası:

Bu yaşlar, çocukluktan ergenliğe geçişi meydana getiren fiziksel ve duygusal değişiklikler çağıdır. Bu beden ve duygu ile ilgili gelişmeler çağına erinlik (buluğ , puberte) denir.

Zaman zaman tembellik ve bıkkınlık gösterirler.

Beyin ve sinir sisteminin gelişimi bu dönemin sonunda hemen tamamlanmış gibidir. Çocuğun zekası süratle gelişir; çağrışım, tahmin ve mukayese yetenekleri artar. Sebep ve sonuç ilişkilerini daha iyi kavrar.

Soyut ve mantıklı düşünme yeteneği gelişmeye başlar.

Bazı görüşlere göre zekanın gelişimi bu çağın bitiminde son sınırına ulaşmaktadır.

Erinlikten önceki bu döneme birçok psikolog ve eğitimciler “olumsuz çağ” adını verirler. Bundan önceki dönemde çocuğun oldukça kolaylaşmış olan eğitimi ve yönetimi yeniden güçleşir.

Ülkemizde yabancı dil bilmenin önemi benimsenmiş, fakat şimdiye dek uygulanan yabancı dil eğitimi politikasından verimli sonuçlar elde edilememiştir. Sebepler arasında fiziki şartların uygunsuzluğu, kalabalık sınıflar, öğretmen eksikliği ayrıca uygun programın belirlenememesi sıralanabilir.

1982 yılında basamaklı kur sistemiyle yabancı dil eğitimindeki başarısızlık giderilmeye çalışılmış, ilgi ve yeteneği olan öğrencilere dil öğretmeye yönelinmiştir. Ancak bu uygulama hükümet değişikliği sonucu eski zorunlu dil dersi uygulamasına dönmüştür. Daha sonra 1997 yılında kabul edilen 4306 sayılı temel eğitim kanunuyla, ilköğretim okullarının programlarında değişik yapılmış, yabancı dil dersleri ilköğretim 4. sınıfa kadar indirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından geliştirilmiş ve 1998-1999 öğretim yılında yürürlüğe giren program özetle şöyledir:

“İşlevsel ve iletişimci dil kuramına ağırlık verilecek, değişik öğrenme stratejilerini koruyacak biçimde etkinlikler hazırlanacak, öğrencilerin bireysel farklılıkları, ilgi alanları ve istekleri ön plana çıkarılacak, öğrenme etkinlikleri buna göre düzenlenecek, öğretmenin yol gösterici olacağı öğrenci odaklı öğretme/öğrenme ortamı sağlanacak, etkileşimli öğrenme temel ilke olacak, öğrencilerin bireysel, ikili, grup ve ekip çalışması

yapabilecekleri demokratik davranış biçimlerinin öğretilmesi/geliştirilmesi sağlanacak, ezbercilik ve mekaniklikten uzaklaşarak öğrenciyi üretime götürecek anlamlı bağlamlarda öğrenme ve iletişim kurabilme önem kazanacak, öğrenim etkinlikleri yerel kültürden ulusal kültüre daha sonra dili öğrenilen yabancı kültüre ve küresel kültüre doğru düzenlenecektir” (M.E.B. –EARGED, 1998: 5).

Programın uygulanmasıyla 4. ve 5. sınıflarda iki (2)’şer saat, 6.,7. ve 8. sınıflarda dört (4)’er saat olmak üzere dil dersleri işlenmeye başlanmıştır. Bu oldukça önemli bir süre olmasına rağmen, ilköğretim programlarında yabancı dil dersleri, ders saati itibarıyla henüz istenen ağırlıkta değildir.

SINIFLAR	: 4	5	6	7	8
DERS SAATLERİ:	2	2	4	4	4

Avrupa Birliği’ne üye devletlerin Eğitim Bakanları, 1984 Haziran ayında yabancı dil eğitimiyle ilgili olarak “resmi olarak okuldan ayrılma yaşından önce, ana dilin dışında iki yabancı dilin öğrencilere kazandırılması” kararını almışlardır (A. Kasapçopur (düzenleyen), Avrupa Birliği Üyeleri Eğitim Politikaları, (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Avrupa Birliği Masası), Ankara, MEB yay., 1996; Sevil, 2003: 79). Oysa bugün ülkemizde yabancı dil eğitiminde öğretmen açığı bulunduğuna tanık olunmaktadır.

1997/98 öğretim yılında uygulamaya konulan Eğitim Reformu ile Avrupa Birliğinin önerileri dikkate alınmış ve ilköğretim 6. sınıftan itibaren 2. yabancı dil dersi seçmeli ders olarak sunulmuştur. Süregelen çalışmalar kapsamında, bütün liselerde ikinci yabancı dilin zorunlu olarak okutulması söz konusudur (www.meb.gov.tr). Bu durum, öğrencileri iki yabancı dil öğrenme olanağına kavuşturup dünyaya açılma bakımından daha avantajlı bir duruma getirecektir.

2.4.4. Yabancı Dil Öğrenimini Etkileyen Öğeler:

Yabancı dil öğrenme sürecine etkisi ve katkısı olan çeşitli etkenler bulunmaktadır. Biyolojik koşullar, bilişsel ve duygusal etkenler, öğretim metodu ve sosyal ve çevresel etkenler gibi...Ancak ülkemizin de gerçekleri göz önünde bulundurulursa herkes yerine istekli, bu konuda kabiliyetli ve yönlendirilmiş bireylere verilecek yabancı dil eğitimi ile başarı daha da üst noktalara taşınacaktır. Böylece yabancı dil kişiliği güçlendirerek bireyi olumsuz olarak etkilemek yerine olumlu yönde etkileyecektir. Bütün etkenlerin olumlu yönde gelişmesi halinde de dil öğrenen kişinin öğrenmede başarılı olması kaçınılmazdır.

Yabancı dil öğretiminde çocuklar söz konusu olduğunda göz önünde bulundurulması gereken bazı noktalar vardır: Çocuğu kişiliği, ilgi alanları, zihinsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimi ile sosyal ve kültürel yaşamının bilinmesi öğretici konumundaki kişinin görevini, dolayısıyla öğrenenin başarısını olumlu yönde etkiler.

Ayrıca çocuk, dil öğrenimi için harcadığı ve onu kullandığı zamanla orantılı olarak ustalaşacaktır. Böylece değişik kültürleri tanıyabilecek, bakış açısını genişletecek ve farklı dillerde de iletişimini sağlayacak alternatif yolları tanıyacaktır.

Öğrenmeyi etkileyen öğeleri incelerken yaş, zihinsel yetenek, meslek, kültür, cinsiyet, sosyal ortam, anadil, yabancı dilde yetenek, öğretmen, zaman, bilişsel ve duyuşsal giriş özellikleri ve program gibi pek çok nokta göz önünde bulundurulmalıdır.

1. Biyolojik koşullar ve beynin olgunluğunun yabancı dil öğrenimine olan etkileri:

İki etken, bellek ve kas (motor) becerileri ikinci bir dili öğrenirken, cümle kurma ve cümleyi anlama yeteneğini kazanmak için zorunludur.

Zihnin, duyu organlarından gelen verileri alma, saklama, eski bilgi ve duyumlarla karşılaştırarak, birleştirip ayırarak yeni bilgiler oluşturma gibi öğrenme işinde birçok görevleri vardır.

Bellek olmadan bir dil öğrenilemeyecek ve motor beceriler olmadan cümle kurma, ifade etme gerçekleştiremeyecektir. Sorun bu temel niteliklerde yaşı n değişmesiyle birlikte bir değişiklik olup olmayacağıyla ilgilidir.

Çocukların mı yoksa yetişkinlerin mi daha iyi yabancı dil öğrenebilecekleri sorusuna bilimsel kanıtlarla desteklenen bir yanıt verilmemiştir. Ancak bu durum teorisyenleri sonuçların ne olacağı üzerine spekülatif teoriler üretmekten ve sonuçlardan teorik bir tatmin sağlamaktan alıkoymamaktadır.

Lenneberg, bu tür teorisyenlerin en iyi bilinenidir. Düşüncelerini, çocukların yetişkinlerden daha iyi öğrendiği inancına dayandıran Lenneberg, böyle bir çıkarımı farz etmek için teorik bir açıklama ileri sürmektedir (Lenneberg, 1967; 1969; Steinberg, 1991: 179).

Açıklaması beynin biyolojik olgunlaşmasıyla ve dilin beynin sol yarım küresinde yerleşme eğiliminde olduğu gerçeğiyle ilgilidir. Beyin olgunlaşırken dil öğreniminin oluşmasına izin verir ve bu sürecin yerleşmesini yönetir. Ancak beynin olgunlaşma süreci ergenlik çağı sıralarında durduğu ve yerleşme süreci tamamlandığında o zaman dil öğrenimi zorlaşır şeklindedir.

Steinberg (1991: 179) ise kendi kuramlarında ikinci dil öğrenmek için en uygun dönemin iki ana etkene göre değişkenlik göstereceğini ileri sürmektedir. Bunlar;

1-Öğrencinin zekayla ilgili hafıza ve motor becerileri yeterlilikleri

2-Öğrenme ortamı tipi; doğal ve sınıf ortamı.

Bir insan belleğe sahip olmaksızın bir dilin gramer kurallarını ve sözcüklerin anlamı ve seslendirmesini öğrenemez. Bir nesneyi, algılayan ve o nesnenin bir dildeki gösterenini duyan öğrenci, algılanan nesne ile nesnenin yerleşik seslendirilişi arasında bir çağrışım (bağlantı) bulunmadığı sürece o sözcüğü öğrenemeyecektir. Öyle ki, nesne bilindiği zaman seslendirme (telaffuz) biçimini ortaya çıkaracaktır, ya da seslendirme bilindiği zaman, nesnenin gösterenini çıkaracaktır.

Steinberg'e (1991: 175) göre bu çağrışıma dayalı (bağlantısal) öğrenme kabiliyeti insan yaşamında oldukça erken yaşlarda (belki de 5 yaş sıralarında) inişe geçmeye başlar. 10 yaşına kadar bağlantısal öğrenme becerisinin ciddi bir bölümü öğrenmenin gerçekleşemeyeceği kadar olmasa da epeyce kaybedilmektedir. Bu tür becerinin ortaya konması 5 yada daha erken yaşlarda sadece az bir miktar gerekliken, ileriki yaşlardaki öğrenme için önemli oranda, sıklıkla ortaya konması

beklenir. Yaş ilerledikçe çağrışıma dayalı öğrenmenin ortaya çıkması için daha çok ortama (fırsat) ve pratiğe ihtiyaç vardır. Böylelikle bir kelimeyi bir kez ya da iki kez duyup bunları ertesi gün de hatırlamak mümkünken yetişkin kişiler için bu mümkün olmayabilmektedir.

Rasgele gözlemler küçük yaştaki çocukların, uzun şiirleri, şarkıları ve hikayeleri bütün olarak ezberlemelerinin de büyük yaştaki çocuklara ve yetişkinlere göre çok daha kolay olduğunu göstermiştir.

Zeka, yabancı dilin öğrenilmesi için de çok önemlidir. Bu yıllar çocuğun kişilik, dil, zeka ve sosyal davranışların oluşmasında en kritik dönem olduğu bilinmektedir.

Bloom'a (1964: 147) göre de insan zekasının; %50'si 0-4 yaş arasında, %30'u 4-8 yaş arasında, %20'si 8-17 yaş arasında gelişmektedir.

Birden fazla dili edinebilecek kapasitede yaratılmış insan yapısında en önemli ve büyük görev beyne düşmektedir.

Sinir sisteminin en önemli parçası olan beyin, vücudun bütün hareketlerini ve tepkilerini yönettiği gibi duyguların, belleğin ve kişiliğin de merkezidir. Beyin büyüklüğünün zeka ile bir bağlantısı olmadığı bilinmektedir. Ancak bilim adamları birinci dil ediniminin beyin gelişimi ile paralel ilerlediğini ve bunun çocuklarda üç dört yaşlarına kadar devam ettiğini ifade etmektedirler. Bu yaşlardan sonra sistematik, düzenli, anlamlı cümlelerin oluşmaya başladığı da belirtilmiştir.

Dil edinimi beyinde, mantık ve akılcı düşünme ile algılanır denilmektedir. Dört yaşından sonra başlanan dil edinimi durumunda ise başlangıçta beyin sağ yarısı baskın fonksiyonlar üstlenmektedir. Zamanla yabancı olan sesler ayrıştırılır ve analiz edilmeye başlanır. Bu konuda Jacobs (1988: 324) da yabancı bir dilin erken yaşlarda öğrenilmeye başlamanın iyi olacağı görüşündedir. Ona göre “ Bir yabancı dil ne kadar öğrenilirse, öğrenilen yeni dilin içinde entegre edileceği yeni yapıya ihtiyaç vardır” ve dil edinimi giderek zorlaşmaktadır. .

Tüm beyinlerin aynı olmadığı saptanmıştır. Örneğin bireylerin çoğunda beyin sol tarafı dil işlevlerinin çoğunu üstlenir. Ancak sağ elini kullanan bireylerin yüzde onunda durum farklıdır; bunlarda beyinlerinin sağ bölümü yada her iki bölümü dil işlevlerinde rol alır.

Ayrıca beynin farklı bölgelerinin farklı işlevleri olduğu bilinmektedir. Ön loblar soyut düşünme ve planlamayı, arka loblar görsel işlevleri yapmaktadır.

Beyin yarımkürelerinin en ilginç özelliklerinden biri, her yarımkürenin, beyin kabuğunca yönetilen işlevleri, öbür yarımkürenin etkisini bastırarak denetim altına alma eğilimidir. Bu baskınlık özellikle konuşma alanında kendini belli eder; sağ elini kullanan kişilerde konuşma etkinliği sol yarımkürenin denetimi altındadır. Baskın olan kısım sözlü anlatımda, diğer yarımküre algılama olaylarında baskınlık göstermektedir.

Yapılan araştırmalar, beynin sağ ve sol yarımkürelerinin görevlerini ve özelliklerini bir bütün olarak çalışmasına rağmen ayrı ayrı ortaya koymaktadır. Bu görevler genel olarak şöyledir:

Tablo 3. Beynin Yarı Küreleri

SOL YARIM KÜRE	SAĞ YARIM KÜRE
Matematik	Hayal Gücü
Dil	Renk
Mantık	Müzik,
Analiz	Ahenk
Yazmak	El Becerileri
Ve diğerleri	Ve diğerleri

Beynin sol yarısı konuşma, matematiksel işlemler, sayılar, analiz gibi konularda üstündür. Mantıklı, sistematik ve analitik düşünür.

Beynin sağ yarısı renk, boyut, hacim, ritim, müzik, hayal kurma gibi kabiliyetleri yönetir. Sanatsal ve üretici düşünür.

Klasik eğitimler, daha çok sol beyin kullanımını desteklediği için pek çok üretken yetenek yetişkin yaşlara aktarılamadan körelmektedir. Klasik IQ testleri de daha çok sol beynin işlevlerine ilişkin verileri değerlendirir. Yıllar önce beyinle ilgili araştırmalar sırasında konuşma ve dilin merkezi olarak sol beyin keşfedilmiş ve yıllarca sağ beyinden çok daha fazla itibar görmüştür. Eğitim sistemleri sol beyni

kullandıran, mantıklı ve analitik düşünmeyi geliştiren temeller üzerine oturtulmuştur. Ancak sağ beynin önemi son yıllarda anlaşılmıştır. Son yıllarda sağ beynin önemli işlevleri üstlendiği görülmüştür.

Beyinle ilgili edinilen bilgiler sürekli gelişmektedir. Bu durum eğitim açısından büyük bir kazançtır. Elde edilen araştırma sonuçları öğretim ve öğrenim açısından yorumlandığında ilerlenen yola ışık tutacaktır.

2. Öğrencinin niteliği: (YAŞ

Eğitim sistemimizin girdilerinden biri de, öğrenme ihtiyacını gidermek amacıyla eğitim-öğretim sürecine giren öğrenci olup, yabancı dil eğitiminin temel amacı da, bu öğrenciye işlevsel değeri yüksek bir yabancı dil becerisi kazandırmaktır (Hotaman, 2000: 303).

Bu noktada yola çıkıldığında öğrencinin anlama yeteneği, dil öğrenme yeteneği, öğrenme yöntemi, öğrendiği dile ve o dili konuşan grubun kültürüne karşı olan tutumu, yaşı , kişiliği, anadili gibi birçok faktörün öğrenimi etkileyeceği unutulmamalıdır.

Yabancı dil, anadilin öğrenme basamaklarına benzeyen tabii bir yolla öğretilmeli, öğrencinin kişilik ve sosyal gelişimi hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır.

Öğrenmenin üç temel ilkesi olan işlevselliği, öğrenci merkezli ve gereksinimlere dayalı olması gerektiği unutulmamalıdır. Böylece öğrencinin ilgi , istek ve kişilik özellikleri dikkate alınacak, gereksinimler belirlenecek ve öğrenilen bilgiyi çocuk, kendi yaşamında kullanacaktır.

Hazır bulunuşluğu göz önünde bulundurulmayan, bir şeyi öğrenmeye hazır olmayan çocuk, başarısızlığa, hayal kırıklığına uğrar ve aşağılık duygusu hissedebilir. İlköğretim müfredat programımızda da, çocuğa bir şey öğretmeye geçmeden önce, onun bunu öğrenmeye hazır olup olmadığının araştırılması uygun görülmektedir.

Öğrenmenin en uygun zamanını kaçırmamak da, gözden kaçmaması gereken bir başka noktadır. Çocuğun herhangi bir bilgi veya beceriyi öğrenmeye, en çok hazır olduğu dönemler vardır. Çocuğa bu dönemlerde gerekli etkinlikleri yaptırmaz, ilgili alanlarda bilgi vermezsek o alandaki yeteneğini alarak gelişmesini

zayıflatmış ya da elinden almış oluruz. Örneğin araştırmalar sonucunda, konuşması en üst seviyeye gelememiş insanların pek çoğunun çocukken çeşitli sebeplerle konuşamadıkları ya da konuşulanları dinleme imkanı bulamadıkları saptanmıştır.

3. Dil yapısı:

Dil becerisi çocuğun hem zihinsel gelişimine hem de okul başarısına etki etmektedir. Zengin bir dil (konuşma, yazma, okuma, anlama) becerisine sahip olan çocuklarla bu becerinin sınırlı olduğu çocuklar arasında başarı farklılıkları görülmektedir. Dilbilgisinde eksikliği olan, sözcük dağarcığı dar öğrenciler öğrenmelerinde çok zorluk çekmekte ve okumak, ders çalışmak onlara sıkıcı gelmektedir.

Çocukların başlangıçta ilgilerinin yüksek olduğu yabancı dil derslerinin, sonraları ilgisizlikle ve başarısızlıkla sonuçlandığı gözlenmektedir. Ana dili derslerimizin yetersiz, sıkı oluşu ve iletişime dayalı olmayışı, çocukların yabancı dil derslerindeki küskünlüklerine sebep gösterilebilir.

4. Yabancı dil öğreniminde bilişsel alan ve koşulların etkisi:

Biliş, psikolojide düşünme ve öğrenmeyi de kapsayan geniş bir terimdir.

Cüceloğlu (1999: 203), bilişsel algılama süreçlerini bilme, algılama, hatırlama, karar verme, düşünme, akıl yürütme, problem çözme, öğrenme, hayal etme, kavramlaştırma ve dil kullanımı şeklinde sıralamaktadır.

Çocuklarda algılama ve hayal kurma becerileri daha ileri düzeyde olduğu hatırlandığında uygun ortam, metod ve yöntemleri de kullanarak yabancı dil öğretiminde başarı yakalanabilir.

Zihinsel süreçler, yani dıştan alınan uyarımların algılanması, önceki bilgilerle karşılaştırılması, yeni bilgilerin oluşturulması, elde edilen bilgilerin belenmesi, hatırlanması ve zihinsel ürünlerin kalite ve mantık yönünden değerlendirilmesi biliş kapsamına girmektedir.

5. Sosyal ortam:

Yeni doğmuş bir bebeğin beyni ile üç aylık bir bebeğin beyni üzerinde araştırmalar yapılmış ve iki beyin arasında, çevreden alınan uyarılardan (aile

bireyleriyle ilişki, arkadaşlarla ilişki, sosyal hayata katılma, vb.) kaynaklanan farklılıkların olduğu görülmüştür. Yani iyi bir çevre modeli, bireyi öğrenme alanında olumlu şekilde etkilerken, iyi bir çevre modeline sahip olamayan öğrenciler çeşitli öğrenme sorunları ile karşılaşabilmektedirler.

Değişik çevrelerde yetişen bireylerin dil kullanımları da değişiklik gösterir. Labov (1972:138) Hudson'da (1980:16) çocuğun dilsel modelinin 3-4 yaşına kadar anne babasının, 13 yaşına kadar yaşıtlarının, daha sonra ise yetişkinlerin olduğunu söylemektedirler (Çağlar, 1991: 62).

6. Öğrenim Ortamı:

Eğitim ortamı: Öğretme ve öğrenme süreçlerinde bilgi iletme işleminin meydana geldiği ve öğrencinin konuyla ilgili etkileşimde bulunduğu, personel, araç, gereç, tesis ve organizasyon öğelerinden oluşan çevredir. Araç terimi (hardware) daha çok mekanizma ve mekanik bir ortam ifade etmek için, gereç terimini (software) ise daha çok basılı ve yazılı öğretim-öğrenme ortamı için kullanılır. (Özgüler, 1983:135).

Yabancı dili öğrenirken en etkili yol o dilin konuşulduğu yere gitmektir. Fakat bu yol, pek çok öğrenen için kolay olmaz. Bu yüzden bulunulan yerde, suni ortamlarda öğrenim gerçekleşir. Bu noktada da bazı sıkıntılar ortaya çıkabilir.

Dil eğitiminde engel oluşturabilecek sorunların bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

- 1- Kalabalık sınıflar
- 2- Farklı tip okullardaki yabancı dil ders saatlerindeki dağılım
- 3- Ders malzemelerinin yetersiz kalması ve öğretmenlerin ders malzemesi geliştirememeleri
- 4- Eğitim teknolojilerinden yararlanılmaması
- 5- Derslerin gramer ağırlıklı işlenmesi
- 6- Öğrencinin etkin öğrenmeye katılamaması

Özellikle alt sınıflarda sınıf düzeni de önemli bir yer tutmaktadır. Oturma düzeni, grup etkinliklerine veya ikili çalışmalara, oyun oynamaya ve rahat hareket

etmeye uygun olmasında fayda bulunmaktadır. Öğrencilerin yaptıkları etkinlikleri ve çalışmaları sergileyebilecekleri geniş panolar, sözcük öğretiminde kullanılan nesneler bulundurulup, üzerlerine isimleri yazılabilir.

Krashen'a göre yabancı dil edinmeye yeni başlayanlar için iyi bir sınıf ortamı doğal ortamdan daha faydalı hale getirilebilir. Böylece sınıf ortamının temel fonksiyonu kişiyi doğal ortamdaki mesajları alıp anlayabilecek seviyeye ulaştırmaktır. Doğal ortamda, duyulan mesajların çoğu anlaşılamazken, sınıf ortamında duyulan mesajların büyük bir çoğunluğu anlaşılabilir niteliktedir. Yani bir haftada alınabilecek mesaj miktarı, iyi düzenlenmiş sınıf ortamında bir günde alınabilir.

Japonya gibi toprak sıkıntısı çeken ülkelerde topraksız sebze / meyve yetiştirme tekniği kullanılmaktadır. Eğimli bir düzeye kökleri havada asılı kalacak şekilde yerleştirilen bitkilerin köklerine, toprakta bulunan gerekli mineraller direkt olarak püskürtülmektedir. Böylelikle suni bir ortamda doğala yakın bir verim elde edilebilmektedir. Suni sınıf ortamında da uygun şartlar sağlandığı takdirde doğala yakın bir dil edinimi/öğrenimi yapılabilir.

7. Dil öğreniminde psiko –sosyolojik faktörler:

Dil öğreniminde başarıyı yakalamada olumlu motivasyonun, kendine güvenin, öğrenme sevincinin önemi de büyük yer tutmaktadır.

• Duyuşsal faktörlerin etkileri

Her yaşta sevinç, üzüntü, korku algılama değerlendirme ve öğrenmeyi etkilemektedir. Örneğin; yabancı dilde, karşıdaki insanla anlaşabilmek, akıcı konuşmak kişiye mutluluk verir.

Ancak en verimli yaş döneminde bile oldukça farklı türde bir öğrenim engeli ortaya çıkabilir. Ergenler genellikle küçük yaştaki çocuklardan çok daha sıkılgandır. Eğer bireyin diğer dillerin yabancı seslerini çıkarma uğraşısında güçlü bir çekingenlik ya da isteksizlik söz konusuysa, o zaman bilişsel ve fiziksel yetenekleri ne olursa olsun bu durum baskın çıkacaktır. sıkıcı ders kitapları, hoş olmayan sınıf ortamları ya da çok yorucu ders programları da sıkılganlığa neden olmuş olabilir.

Esasında, gergin, rahat olmayan, sıkılgan ya da yeterince güdülenmemiş birinden bir şey öğrenmesi beklenmez. Çocuklar için bu durumdan sıyrılmak daha kolay görünmektedir.

Şaşırtıcı bir araştırmada, bir grup yetişkin öğrenciye giderek artan miktarda alkol verilerek çekingenlik seviyeleri azaltıldı. Belli bir aşamaya kadar ikinci dil telaffuzunun fark edilebilir derecede düzeldiği, fakat birkaç kadehten sonra da tahmin edileceği gibi telaffuzların hızla bozulduğu görülmüştür.

Sevinç, öğrenme isteğini ne kadar körüklemekte ise korku ve endişe tam tersi öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Mutluluk ve sevinç ne kadar başarı getirirse büyük korkular da o derece başarısızlığa etken olur. Kendimize olan güvenimizi yıkarak bizi endişeli ve zor bir duruma sokar.

İyi bir motivasyon ve grup çalışmalarıyla yabancı dil öğrenmedeki korku yenilebilir, yanlış yapmanın, yanlış konuşmanın ve anlamamanın doğallığı hissettirilebilir.

Gardner (1989: 303), kendine çok değer veren ve güvenen öğrenciler sıkı koşullarda bile bir dili edinme ve onu çok daha iyi öğrenme konusunda daha az korkacaklardır görüşündedir.

Burada en önemli görev eğitimciye düşmektedir. Öğrencilerin güvenini başarı ile geliştiren öğretmen, yabancı dil konusunda başarılı öğrenciler yetiştirebilecektir.

• Yabancı dil öğreniminde motivasyonun önemi:

Brown (1980: 112), motivasyonu öğrenmedeki başarı anahtarı olarak tanımlamaktadır.

Belirlenen bir hedef, bu hedefe ulaşma isteği ve bu konuda yola koyulmak motivasyonun ortaya çıkmasında belirleyici öğelerdir.

Birçok insan başarısızlıktan korkmaktadır. Çocuklar yabancı dil öğrenirken, iyi bir sonuç için öğrencilerin çabaları kadar öğretmenlerin onlara vereceği motivasyon ve uygulayacağı metotlar da önemlidir. Güven duygusunu geliştirerek korkuyu ortadan kaldıracak ortamlar ve övgüler, dil öğrenmelerini olumlu yönde etkileyecektir.

Başarılı yabancı dil öğrencisinin özgeçmişinde bir arada bulunan birkaç etken vardır. Şurası açık ki güdüleme öğrenmede önemli bir etkidir. Başarılı öğrencilerin, öğrenmek için en çok güdülenenler olduğu bilinmektedir. Güdüleme başarının sonucu olduğu gibi nedeni de olabilir. Sonuç olarak, başarıyı ve yeteneği ödüllendiren, teşvik eden bir öğrenme durumu, doğrular ve yanlışlar üzerinde ısrarla duran bir yöntemden daha yararlı olacaktır. Gerçekten de, yabancı dilde iletişim kurmaya çalışan ve hata yapma riskini göze alan bir öğrenci, fırsat verildiğinde daha başarılı olacaktır.

2.5. Yabancı Dil Eğitimi Konusunda Yapılan Araştırmalar

Bugün Avrupa ülkelerinde araştırmalar doğrultusunda 220 kadar dilin var olduğu ancak, bunların 11 tanesinin resmi dil konumunda olup 40 tanesinin de çok yoğun bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Avrupa’da yaşayan insanların % 44’ü ana dilinden başka bir dili veya dilleri konuştukları bilinmektedir. Lüksemburg’da hemen herkes birden fazla dili iyi bir düzeyde bilmektedir. Hollanda, Danimarka ve İsveç’te her on kişiden sekizi birden fazla yabancı dili konuşmaktadır. Görüldüğü üzere Avrupa’nın neredeyse yarısı çok dillidir (Information Pack, Avrupa Konseyi, 2000: 11). Buna karşın İngiltere, İrlanda ve Portekiz’de başka bir dili konuşma oranı en az seviyededir.

AB üyesi ülkelerinin çoğunda ilköğretim öğrencilerinin % 90’nından fazlasının İngilizce, % 32’sinin Fransızca, % 18’sinin Almanca, % 8’nin İspanyolca üzerinde de yoğunlaşmış olduğu göz önüne serilmektedir.(Sönmez, 2003: 81-82)

Danimarka, Hollanda, Portekiz ve Belçika’da ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin % 20’si yabancı bir dili öğrenmektedir. Ayrıca Danimarka, Hollanda, Belçika, Yunanistan, İspanya, Avusturya, Finlandiya ve İsveç’te ilköğretime devam eden öğrencilerin % 33’den fazlasının yabancı bir dili öğrendiği ortaya konmuştur. İtalya, İrlanda ve Yunanistan’da genellikle bir yabancı dilin öğretimine ağırlık verilmektedir. Diğer Avrupa ülkelerinde ise bireye birden fazla dil seçeneği sunulabilmektedir (Information Pack, Avrupa Konseyi, 2000: 14).

Anadil dışında en çok konuşulan 3 dil (Üye ülkelerde % olarak) ve o dili iyi bir şekilde konuşanların oranı aşağıdaki gibi belirtilmiştir (Özeski, 2001: 72).

Tablo 4. Yabancı Bir Dili Konuşanların Yaşa Cinsiyete, Mesleğe, Eğitim Seviyesine Göre Oranları

BELÇİKA	İngilizce 42	Fransızca 37	Almanca 15
İRLANDA	Fransızca 12	Diğer 9	İngilizce 6
DANİMARKA	İngilizce 76	Almanca 50	Fransızca/İsveççe 8
İTALYA	İngilizce 28	Fransızca 17	Almanca 3
ALMANYA	İngilizce 41	Fransızca 9	Diğer 7
LÜKSEMBURG	Fransızca 88	Almanca 81	İngilizce 53
YUNANİSTAN	İngilizce 39	Fransızca 5	Almanca 3
HOLLANDA	İngilizce 78	Almanca 57	Fransızca 14
İSPANYA	İngilizce 17	İspanyolca 9	Diğer 9
AVUSTURYA	İngilizce 51	Fransızca 8	İtalyanca 6
FRANSA	İngilizce 51	İspanyolca 7	Almanca 6
PORTEKİZ	İngilizce 23	Fransızca 18	İspanyolca 6
FİNLANDİYA	İngilizce 51	İsveççe 33	Almanca 11
İSVEÇ	İngilizce 77	Almanca 24	Danimarka/Frans. 6
İNGİLTERE	Fransızca 9	Almanca 5	İngilizce 3
DİĞER			11

Avrupa Birliğine üye ülkelerde anadil dışında en fazla konuşulan diller konusunda yapılan araştırmada; İngilizce % 89'la birinci, Fransızca % 32 ile ikinci, Almanca % 18 ile üçüncü, İspanyolca % 8 ile dördüncü ve İtalyanca % 4 ile beşinci sırada yer almaktadır (Information Pack, Avrupa Konseyi, 2000: 11).

2.5.1. Yabancı dile başlama yaşının önemi

Amerika Birleşik Devletlerine 6 ile 20'li yaşlar arasında giden ve söz konusu ülkede 5 yıldan 18 yıla kadar değişen sürelerde yaşayan 60 İtalyan göçmen ile yürütülen çalışmada, dilin konuşulduğu ülkede yaşamaktan çok, dili öğrenmeye

başlama yaşının en önemli etken olduğu sonucuna ulaşılmış ve çocuk yaşta öğrenmeye başlayanların yüksek performans gösterdikleri belirtilmiştir (Haznedar, 2003:120).

Kanada’da yapılan bir başka çalışmada ise, Ramsey ve Wright (1974) 7 yaşından sonra Kanada’da yaşamaya başlayan çocukların dildeki vurguyu algılama ve telaffuzlarında keskin bir düşüş olduğunu gözlemlemişlerdir.

Asher ve Gareia (1998) aksansız bir telaffuzun ergenlik çağına kadar kazanılabileceğini belirtmektedir. Amerika’ya göç edenlerin çocukları üzerinde yapılan karşılaştırmalı çalışmalarda 1-9 yaş arasında Amerika’ya gelen çocukların %68’inin, 10-13 yaş arasında gelen çocukların ise sadece %7’sinin dili aksansız öğrendikleri saptanmıştır. 1-9 yaş grubuna dahil hiçbir çocuğun sonradan söyleyiş sorunu olmamıştır. Fakat 13-19 yaşlarının % 66’sının ciddi söyleyiş bozuklukları kalmıştır.

2.5.2. Yabancı dile başlama yaşının bilişsel gelişime etkileri

Altmışlı yıllara kadar iki dilliliğin düşünme becerilerini olumsuz etkilediğine dair yaygın olan bir kanı bulunmaktaydı. Örnekleme gerekirse, Haznedar’ın (2003: 121) Laurie’den (1980) aktardığına göre, iki dillilik, bireyin zihinsel ve ruhsal gelişimini ikiye katlamak yerine ikiye bölmektedir.

Peal and Lambert’in (1962) çalışması bu alanda bir dönüm noktası olmuş ve iki dilli çocukların bilişsel yönden daha avantajlı oldukları saptanmıştır. Örneğin, zeka ölçen 18 değişkenin 15’inde iki dilli çocuklar tek dilli çocuklardan belirgin biçimde daha başarılı bulunmuştur (Baker, 1997; Haznedar, 2003: 121).

Çocukların yabancı dil öğrenmesinin zihinsel gelişimle ilgili olduğu konusunda Amerikalı psikologların çocukların zihinsel gelişimi ve yabancı dil öğrenimi ile ilgili yaptıkları bir araştırmaya göre de insan beyninin % 80’i 0-6 yaş arasında gelişmesini tamamladığı, kalan % 20’nin ise oldukça yavaş bir şekilde geliştiği ortaya çıkmıştır (Tarcen, 1995: 26).

Bu araştırmaya göre küçük çocuklar yetişkinlere göre yenilik ve değişimleri daha çabuk ve rahat kabul etmektedirler.

2.5.3. Yabancı dile başlama yaşının akademik başarıya etkileri

Yabancı dile başlama yaşının akademik başarıya etkisini ortaya koyabilecek bir araştırmada İspanyolca'yı ikinci dil olarak alan çocuklarla almayanlar karşılaştırıldığında, İspanyolca alanların matematik ve dil sanatları sınavlarında daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır (Armstrong and Rogers, 1997). Bu konuda yapılan bir başka çalışma, erken yaşta yabancı dil olarak Fransızca'yı alan öğrencilerin okuma, matematik ve Fen Bilgisi Derslerinde tek dilli öğrencilerden daha başarılı olduklarını göstermiştir (Day and Shapson, 1996; Haznedar, 2003: 122).

2.5.4. Yabancı dile başlama yaşının bireysel ve sosyal gelişime etkileri

Yabancı dil öğrenmenin etkilerini gösteren Araştırmaların bir kısmı, 7-12 yaş arası yılların çocuğunun rol alma, kendini başkalarının yerine koyma, çevresindeki olayları ve insanları anlama bakımından altın yıllar olduğu vurgulamakta, bu bakımdan da bu yıllarda dil öğrenme konusunda çabanın daha fazla olacağını belirtmektedir.

Yabancı dil öğrenimi konusunda yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri bulunmaktadır. Yapılan pek çok araştırmanın sonunda ulaşılan sonuçlar eğitimde kalitenin yükselmesi açısından büyük önemi vardır. İşte bu çalışmalar ve sonuçlarından bazıları şöyledir:

Karail (2001) “Yabancı Dil Ediniminde Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Yaklaşımlar” adlı yüksek lisans çalışmasında 20. yüzyılın başlarında gerçekleştirilen eğitim reformu kapsamında değişik eğitim anlayışlarını tanıtmayı hedeflemiş ve yabancı dil öğretimine yansımalarını araştırmış ve;

1. Yabancı dil edinimi veya öğrenimindeki başarının bireyin yaş ve içinde bulunduğu duruma göre değişim gösterdiği,
 2. Yabancı dil ediniminde biyolojik koşullar ile bireyin beyin olgunluğunun da önemli etkileri olduğu,
 3. Yabancı dil öğreniminde motivasyon ve yabancı dil öğrenmeye karşı geliştirilen tutumunun çok önemli olduğu,
- sonuçlarına ulaşmıştır.

Montessori küçük çocuklardaki dil gelişimi ile ilgili kapsamlı araştırmalar yapmıştır. Gözlemleri Montessori'yi çocukların doğar doğmaz çevrelerindeki dilleri algıladıkları ve dil gelişiminin bütün çocuklarda belirli kurallara göre tamamlandığı sonucuna götürmüştür.

Cihan da (2001) “Erken Yaşta Çokdillilik ve Yabancı Dil” adlı yüksek lisans tez çalışmasıyla, erken yaşta yabancı dil öğretimini verimli kılmak arayışlarına, Montessori yöntemini bir seçenek olarak sunmuş ve tartışmaya açmıştır;

1. Montessori Yöntemini ve materyallerini iyi tanıyan öğretmenler,
2. Yöntemin çalışma tarzına uygun fiziki şartlar (sınıfların düzeni),
3. Kapsamlı bir materyal seçeneği,
4. Büyük ölçüde okulun ve velilerin desteği

bu yolun başarılı çalışmalara ulaşması için gereklidir sonucuna varmıştır.

Ülkemizde eğitim ve öğretimin özel okullarda resmi okullara göre daha başarılı olduğu şeklinde bir inanış vardır. Bunun doğruluğunun araştırılmasının eğitimde kalitenin yükselmesi açısından büyük önemi bulunmaktadır.

Orhan da (2001) “Özel İlköğretim Okulları İle Devlet İlköğretim Okullarının 4. Sınıflarında Öğretilen İngilizce Derslerinin Program, Öğrenci, Öğretmen, Ders Araç ve Gereçleri Konusunda Karşılaştırmalı Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tez çalışmasıyla özel ilköğretim okulları ile resmi ilköğretim okullarının 4. sınıflarında okutulmakta olan İngilizce derslerinin öğretmen, öğrenci, program, araç gereç, ve başarı durumlarını karşılaştırarak yukarıda belirtilen inanışın doğru olup olmadığı ortaya konmaya çalışmıştır ve;

1. İngilizce dersleri özel ilköğretim okullarında devlet okullarına göre daha ilgi çekicidir; Özel okullarda öğrencilerin isteğini artıracak şekilde, görsel ve işitsel araçların kullanımı daha fazladır, İngilizce ile ilgili etkinliklere daha fazla yer verilmekte, daha fazla ders kitapları dışında kaynak kullanılmaktadır,
2. Özel okullarda derse giren öğretmenlerin tamamı branş öğretmenidir,
3. Devlet okullarında sınıflar özel okullara göre iki kat daha fazla kalabalıktır, sonuçlarına ulaşmıştır.

Arabacıoğlu (2002) da “Çocuklara Oyunlarla Yabancı Dil Öğretimi” adlı yüksek lisans çalışmasıyla oyun olmadan yabancı dil dersinden beklenen başarı ve

verimi elde etmenin mümkün olamayacağını ortaya koymayı amaçlamış ve sonuç olarak da yabancı dil öğreniminin kalıcı ve etkin olabilmesi için oyunlarla olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma alanı, örneklem, araştırmacının rolü, veri toplama, verilerin analizi ile geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, “Yabancı Dil Öğretimine Başlamada En Uygun Yaşın Ne Olduğuna İlişkin Dilbilimsel Yaklaşımlar ve Öğretmen Görüşleri” konusunda yapılan araştırmalar ve yine bu konuyu destekleyici olarak yabancı dil öğretmenlerinden görüşme yoluyla elde edilen verilere dayanmaktadır. Bu araştırma görüşme yönteminin kullanıldığı nitel bir araştırmadır.

3.2. Araştırmanın Alanı

Araştırma 2004-2005 yılında Bolu ili ilk ve ortaöğretim okulları ile İzmir ili özel ilköğretim okullarında görev yapan yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil öğrenme yaşı hakkındaki görüşlerini ve bugüne kadar bu konuda yapılmış araştırmaları kapsamaktadır.

3.3. Örneklem

Görüşme modelinin uygulanmasında “Kartopu Örneklemesi” kullanılmıştır. Çünkü süreç içinde de bu konuda en çok bilgi sahibi kimlerin olabileceği ve bu konuyla ilgili kim veya kimlerle görüşmenin faydalı olacağı sorularıyla ilerlenerek isimler de kartopu gibi büyüyerek devam etmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2000: 73).

Görüşmeye katılan yabancı dil öğretmen sayısı 16’dır. 7’si İzmir ili merkez sınırları içindeki 2 özel ilköğretim okulunda, 9’u Bolu ili merkez sınırları içindeki MEB’e bağlı 9 okulda görev yapmaktadır.

3.4. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, 1995-1999 yılları arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümünü tamamlamıştır. 1999-2002 yılları arasında Kars ili Akyaka ilçesinde 3 yıl süreyle öğretmenlik yapmıştır. 2002-2004 öğretim yıllarında Bolu ili Merkez Atatürk ile Milli Egemenlik İlköğretim Okullarında öğretmenliğine devam etmiştir. 2002 yılında, aynı üniversitenin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında Yüksek Lisansa başlamıştır. Halen hem öğrenimini hem de öğretmenliğini sürdürmektedir.

3.5. Veri Toplama Yöntemi

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme yönteminde veri toplama aşamasında, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Görüşme yapılan kişilerin hepsine sorular aynı sıra ile sorulmuş ve görüşme sorularına verdikleri cevaplar da sınırlama yapılmamıştır. Böylece görüşme yapılan kişilerin önemli gördükleri noktaları açıklamalarına ve görüşme konusunda betimlemelerine olanak sağlanmıştır.

Hazırlanan görüşme soruları, görüşmeciler tarafından genellikle anlaşılır bulunmuştur. Anlaşılmayan sorular da araştırmacı tarafından açıklanmıştır. Görüşme sırasında bir zaman sınırlaması yapılmamış ve öğretmenler araştırmacıya karşı yakınlık göstermişlerdir. Görüşleri alınan öğretmenlerin isimleri çiçek isimleri ile kodlanmıştır.

Bu araştırmada Resmi Gazete, kitap, tez, makale ve dergiler taranmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Çünkü veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre organize edilerek, gözlem ve görüşme süreçlerinde kullanılan sorular da dikkate alınarak sunulmuştur. Görüşülen bireylerin görüşlerinden alıntılara sık sık yer verilmiştir. Verilerin, mantıklı ve anlaşılır bir biçimde betimlenmesinden sonra, betimler yorumlanarak, neden-sonuç ilişkileri irdelenip ve birtakım sonuçlara ulaşılmıştır.

3.7. Geçerlik ve Güvenirlik

Bu araştırmada veri kaynağı olan bireyler, araştırma yapılan ortam ve süreçler tanımlanarak dış güvenirliliğin arttırıldığı düşünölmektedir. Ayrıca araştırma boyunca görüşme, gözlem ve dokümanlar yoluyla verilere ulaşılmıştır. Gözlem yoluyla elde edilen bulguların, görüşmeler yoluyla da teyit edilerek bulguların doğruluğunu da arttırabileceği düşünölmektedir.

Uzmanlarla birlikte araştırmaya ışık tutacak sorular belirlenmiş, ifadeler üzerinde değişmeler yapılıp son şekli verilmiştir. Gözleme başlamadan önce nelerin gözleneceğinin belirlenmesi ve elde edilen bulguların süreç içindeki tutarlılığının gözlem bulgularının geçerliliğini arttırdığı düşünölmektedir.

Görüşme bulguları ses kayıt cihazı ile kayıt edilmiş ve görüşmeler yazıya aktarılmıştır. Analiz kısmına geçmeden önce de bir uzman tarafından dinlenmiştir.

BÖLÜM IV

VERİLERİN SUNUMU

Araştırmanın bu bölümünde; yabancı dil eğitime başlama yaşı ile ilgili verilere ne zaman, ne kadar süre ile, nasıl, nerede ve kimlerle görüşülerek, ulaşıldığı konularında bilgiler verilmiştir.

4.1. Araştırma Ortamı

Araştırma sırasında doküman taraması yapılmış ayrıca, 2 özel, 9 devlet okulunda görev yapan 16 yabancı dil öğretmeninin, yabancı dil öğretime başlamada en uygun yaşı ne olduğu konusundaki görüşlerine yer verilmiştir. Araştırmanın yapıldığı kolej ve devlet okulları hem programın işlenişi, hem ders saati hem de öğretim ortamı konusunda farklılıklar göstermektedir.

4.1.1. Özel okullar

Araştırma sırasında “**yabancı dil öğretime başlama da en uygun yaş**” konusunda özel okullarda görev yapan yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Bu arada da ortam hakkında birtakım gözlemlerde bulunulmuştur.

Yabancı dil öğretime en erken yaşlarda başlanan yerlere kolejler örnek gösterilebilir. Okulların fiziki yapıları da devlet okullarından farklılık göstermektedir. Örneğin özel okul girişlerinde güvenlik önlemleri sıkı bir şekilde alınmıştır. Sizi karşılayan güvenlik görevlisi, orada olma maksadınızı öğrendikten sonra sizi içeri almaktadır.

Buralarda görev yapan öğretmenlerin zamanlarının kısıtlı olduğu, teneffüslerde bile yoğun çalıştıkları ve sık sık aralarında yabancı dille konuştukları görülmüştür.

Görüşme yapılan iki özel okulun öğretmenlerinin ve yöneticilerinin verdiği cevaplar birbirleri ile paralellik göstermektedir. Bu okullarda ikinci bir dil öğretime erken yaşlarda başlanıldığı, bunun sonunda da ulaşılmak istenilen bir takım hedeflerin olduğu üzerinde durmuşlardır.

Bu okullarda yabancı dil öğretimi sonunda ulaşılmak istedikleri hedefler, devlet okullarından farklı, etkili, bilgisini her yerde kullanabilen ve buradan aldığı dil eğitimi ile istediği dil okulunun barajını rahatlıkla aşmasını sağlayan bireyler yetiştirmektir. Her şeyden önce “Dünya ile irtibata geçmenin ve değişen dünyada etkin bir birey olup kendini geliştiren kişilerin yolu dil bilmekten geçmelidir” görüşünün benimsendiği yerlerde bu maksada ulaşmak için eğitim verilmekte ve bu konuda her türlü koşul sağlanmaya çalışılmaktadır.

Bu okullarda dil öncelikle sosyalleşmede önemli bir faktör olarak görülmektedir. Çocukların dil öğrenme bilinci uyanmıştır. Amaçları öğrencilerin, öğrendikleri dilleri aktif olarak kullanarak, kendilerine güvenmeleridir. Kısacası kısa vadeli hedefleri, öğrencilerinin sınavlarda başarılı olup istedikleri dil barajlı bir okulun sınavını aşmalarıdır. Uzun vadeli hedeflerini ise dünyaya ayak uyduran ve ülkemizin ihtiyacı olan bireyleri yetiştirmektir.

Bir özel okulun sınıflara göre ders saati dağılımları Milli Eğitimdeki okullardan farklı olarak haftada 30 saat yerine 40 saattir. 10 saatlik kısmı etüt olarak değerlendirilmektedir. Bu etütten 4 saatlik kısım İngilizce için ayrılmaktadır.

İngilizce oyun yöntemi ile ana sınıfından itibaren öğretilmeye başlanmaktadır, resmi olarak değil. Asıl başlangıç ilkökul 4. ve 5. sınıflarda başlayıp 4. sınıftan 8. sınıfa kadar haftada toplam 8 saat yabancı dil (İngilizce- Almanca) eğitimi verilmektedir. İkinci ve üçüncü dil ise 6. sınıfta başlamaktadır.

İkinci dilin İngilizce olarak okutulduğu 6, 7, 8. sınıflarda üçüncü dil Almanca’dır. İngilizce pre-intermediate, Almanca ise orta düzeyde öğretilmektedir.

İkinci dilin Fransızca olarak öğretildiği diğer örnek bir okulda üçüncü dil İngilizce ve Almanca’dır. Ama ağırlık Fransızca’ya verilmektedir. Bahsedilen birinci okulda bir tanesi yabancı, diğerleri Türk olan toplam on iki tane yabancı dil öğretmeni bulunurken diğer okulda beş yabancı uyruklu, üçü Türk olan toplam sekiz tane yabancı dil öğretmeni bulunmaktadır.

Okulların her ikisinde de araç gereçler konusunda donanımlı dil laboratuvarları bulunmakta, her türlü etkinlik ve aktivite yapılmaktadır. Ayrıca sinema etkinlikleri ile yabancı uyruklu misafir öğretmenlerle, okul öğrencilerinin sohbet etkinlikleri düzenlenmektedir. Klasik metotlardan farklı olarak “Aktif Öğrenme” ye ağırlık verilmekte bu amaçla çeşitli video etkinlikleri olmaktadır. Ayrıca Fransızca

ve İngilizce olarak tiyatro çalışmaları da yapılmaktadır. Özellikle konuşma ve pratik kullanımına çok fazla önem verilmekte ayrıca derslerde oyun metodu da çok sık kullanılmaktadır.

Değerlendirme aşaması okuldan okula ve sınıftan sınıfa değişmektedir. İlkokul düzeyinde daha düşük bir değerlendirme yapılırken, özellikle 8. sınıfta asıl değerlendirme yapılmaktadır. İlköğretimden mezun olan öğrenci pre-intermediate düzeyinde bir dil bilgisine sahip olmaktadır. Uzman öğretmenler gözetiminde ara değerlendirmeler yapılmakta ancak asıl değerlendirme 8. sınıfta olmaktadır. Bu sınıfta her dönemde başka okullardan gelen öğretmenler tarafından uluslar arası düzeyde daha büyük ve objektif bir sınav yapılmaktadır.

4.1.2. Devlet Okulları

Araştırma sırasında devlet okullarında görev yapan yabancı dil öğretmenlerinin “**yabancı dil öğretiminde en uygun yaş**” konusundaki görüşleri alınmıştır.

Görüşmeler sırasındaki gözlemlerden yola çıkılarak halen çözülemeyen fiziki şartların uygunsuzluğu, kalabalık sınıflar, öğretmen eksikliği, ders saati yetersizliği ve uygun programın belirlenememesi gibi sorunlar devlet okullarında göze çarpmaktadır.

1982 yılında basamaklı kur sistemiyle yabancı dil eğitimindeki başarısızlık giderilmeye çalışılmış, ilgi ve yeteneği olan öğrencilere dil öğretmeye yönelim olmuştur. Ancak bu uygulama hükümet değişikliği sonucu eski zorunlu dil dersi uygulamasına dönmüştür. Daha sonra 1997 yılında kabul edilen 4306 sayılı temel eğitim kanunuyla, ilköğretim okullarının programlarında değişik yapılmış, yabancı dil dersleri ilköğretim 4. sınıfa kadar indirilmiştir.

Devlet okulunun fiziki yapısı incelendiğinde ilk izlenimler şunlardır: Okulun girişinde herhangi bir güvenlik önlemine rastlanmamaktadır. Girişte görüşmek istenilen konu ve kişi hakkında bilgi alan nöbetçi bir öğrenci bulunmaktadır. Pek çok okulun kısıtlı imkanlarla eğitim öğretime devam ettiği ilk bakışta göze çarpmaktadır.

Bu ilköğretim okullarında dil laboratuvarları bulunmamakta, her türlü aktivite ve etkinlik özel okullardaki kadar maalesef yapılamamaktadır. Buna ne zaman

yetmekte ne de uygun ortam sağlanabilmektedir. Bunun sebeplerinden biri sınıfların yetersizliliği ile çok kalabalık oluşudur. Bu okullarda görev yapan yabancı uyruklu öğretmene rastlamak bir yana, öğretmen yetersizliği hatta bazı okullarda eksikliği yaşanmaktadır. Alan dışından öğretmenlerle de derslerin doldurulduğu öğrenilmiştir.

Programın uygulanmasıyla 4. ve 5. sınıflarda iki (2)'şer saat, 6.,7. ve 8. sınıflarda dört (4)'er saat olmak üzere dil dersleri işlenmeye başlanmıştır. Bu oldukça önemli bir süre olmasına rağmen, ilköğretim programlarında yabancı dil dersleri, ders saati itibarıyla henüz istenen ağırlıkta değildir.

Değerlendirme aşaması yazılı ve sözlü olarak yapılmaktadır. Uygulamanın eksikliği göze çarparken, yabancı dilin kullanımına olanak sağlanacak ortam oluşmamıştır. Öğrenciler tarafından da yabancı dilin kullanımı bir ihtiyaç olarak görülmemektedir. Yabancı dilin ders dışında kullanılmadığı, pratik yapılmadığı, hatta pek çok ders sırasında da yabancı dil derslerinin Türkçe ağırlıklı işlendiği gözlenmiştir. Öğrenci defterlerine göz atıldığında da alınan notların İngilizce- Türkçe sözlüğüne benzediği göze çarpmıştır.

Ek1'de değişik sınıflara ait yıllık plan örnekleri sunulmuştur.

Araştırma sırasında yabancı dil öğretmenleri ile yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt edilmiş ve görüşmeler yazıya aktarılmıştır. Görüşmelere ait bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Görüşmelere Ait Bilgiler

Toplam Görüşme Süresi (dk)	60 dk.
Kaset Süresi	60 dk.
Kaset Sayısı	1
Görüşmelere Ait Dokümanların Sayfa Sayısı	27

Araştırma yapılırken doküman taraması ve görüşme yapılmıştır. Bu sırada kullanılan kaynaklar ve görüşme soruları da aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Kullanılan Kaynaklar ve Görüşme Soruları

Araştırma Sorusu 1 (Yabancı dile başlamada uygun yaş konusunda dilbilim kuramcılarının görüşleri)	Makale: 37 Kitap: 40 Dergi : 16 Tez: 5
Araştırma Sorusu 2 (Yabancı dile başlamada uygun yaş konusunda öğretmen görüşleri)	GÖRÜŞME SORULARI 1- Sizce yabancı bir dili en uygun öğrenme yaşı nedir? 2- Çok erken yaşta yabancı dil öğretilmesi konusunda düşünceleriniz nelerdir? 3- Yabancı dilin erken yaşta öğretilmesi/öğretilmemesi konusundaki görüşünüz neye dayanmakta ya da nereden kaynaklanmaktadır? 4- Erken yaşta dil öğrenimine başlamanın çocukların ana dil gelişimine etkisi nedir? 5- Yabancı dil eğitimi konusunda etkilendiğiniz yazar, dil bilimci, makale, kitap, araştırma ve akımlara örnek verebilir misiniz?

4.2. Katılımcılar

Görüşme yapılan öğretmenlerin isimleri çiçek isimleri ile kodlanarak, öz geçmişleri ile ilgili kısa bilgiler sunulmuştur.

Papatya, 34 yaşında 12 senedir öğretmenlik yapan bir baydır. Halen bir özel okulda görev yapmaktadır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. Yabancı dil eğitimine 12 yaşında, 6. sınıfta başlamıştır. Yabancı dili öğrenmeye başladığı ilk zamanların önceleri kendine çok zor geldiğini, biraz korktuğunu dile getirmiş, daha sonra bu işin ilgisini çektiğini belirtmiştir. O yıllarda Avusturyalı bir mektup arkadaşı da edinmiştir. Fransa ve İngiltere'de bulunmuş ayrıca İngilizce ve Fransızca dillerini konuşabilmektedir.

Kaktüs, 29 yaşında 6 yıldır yabancı dil öğretmenliği yapan bir bayandır. Özel okulda görev yapmaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi'nin İngilizce Öğretmenliği bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. Yabancı dil eğitimine 12 yaşında başlamıştır. Yabancı dil öğrenmek ona çok eğlenceli gelmiştir. İngiltere'de bulunmuştur, İngilizce bilmektedir.

Gül, 26 yaşında 4 yıldır yabancı dil öğretmenliği yapan bir baydır. Halen bir özel okulda görev yapmaktadır. Hacettepe Üniversite'sinin İngilizce bölümünden yüksek lisans derecesiyle mezun olmuştur. Yabancı dile ilk defa yabancı filmlerden ötürü ilgi duymuştur. Yabancı dil eğitimine 12 yaşında, koleje başladığı yıl başlamıştır. Ailesinin dil öğrenme konusundaki bilincinden ötürü yabancı bir dile hep ilgi duymuş, çocukluk yıllarından beri her zaman yabancı dilde konuşmayı sevmiştir. Almanya ve Avustralya'da bulunmuş İngilizce ve Almanca bilmektedir.

Lale, 36 yaşında, 12 yıldır öğretmenlik yapan bir bayandır. Halen bir özel okulda görev yapmaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi'nin İngilizce Öğretmenliği bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. Çocukluk yılları yurt dışında geçmiştir. Yabancı dille o zamanlar karşılaşmıştır. Daha sonra Türkiye'ye dönerek bu konuda bilinçli olarak 12 yaşında, ortaokul 6. sınıfında eğitim almaya başlamıştır. Yabancı dile karşı çok her zaman ilgi duymuştur. Buna yurt dışında bulunmanın da etkisi olmuştur. Fransa'da bulunmuş, İngilizce ve Fransızca bilmektedir.

Menekşe, 32 yaşında, 11 yıldır öğretmenlik yapan bir bayandır. Halen bir özel okulda görev yapmaktadır. Çukurova Üniversitesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. Çocukluk yıllarından beri İngilizce'ye ilgi duymuştur. İlk eğitimini de 12 yaşında ortaokulda almaya başlamıştır. Yabancı dil o zamanlar ona diğer derslerden çok farklı gelmiştir. Kendisini ayrıcalıklı hissetmiştir. İngiltere'de bulunmuş, İngilizce ve Fransızca bilmektedir.

Sümbül, 34 yaşında 7 yıldır öğretmenlik yapan bir bayandır. Halen bir özel okulda görev yapmaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi'nin İngilizce Öğretmenliği bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. İzmir Özel Türk Koleji'nde orta okul birinci sınıfta 12 yaşında yabancı dil eğitimi almaya başlamıştır. Yabancı dili çok sevmiş ve zevk almış. Amacı sınıf geçmekten daha çok konuşabilmek olmuş. Daha o yaşında İngilizce öğretmeni olmaya karar vermiş. Yurt dışında bulunmamıştır.

Orkide, 33 yaşında 8 yıldır öğretmenlik yapan bir bayandır. Halen bir özel okulda görev yapmaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi'nin İngilizce Öğretmenliği bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. Yabancı dille Hollanda'da bulunduğu süre içinde tanışmıştır. Ortaokul yıllarında Türkiye'ye döndüğünde 13 yaşında ilk yabancı dil eğitimini almaya başlamıştır. Her zaman yabancı bir dil öğrenmeye karşı ilgi ve merak duymuştur. İngilizce, Almanca ve Flemenkçe bilmektedir.

Zambak, 65 yaşında 43 yıllık emekli bir bayandır. Gazi Eğitim Enstitüsü'nün İngilizce bölümünden yüksek okul derecesinde mezundur. Önceleri evde babasından Fransızca dersleri almış, daha sonra ortaokulda 11 yaşında Fransızca ve 17 yaşında kendi gayretiyle İngilizce dersleri almaya başlamıştır. Yabancı dili öğrenmeye başladığında heyecanmış mutluluk ve kendi ile gurur duymuştur. Hiç yurt dışında bulunmamıştır. İngilizce ve Fransızca bilmektedir.

Çiğdem, 34 yaşında 6 yıldır öğretmenlik yapan bir bayandır. Halen bir devlet lisesinde görev yapmaktadır. Hacettepe Üniversitesi'nin İngiliz Dil Bilimi bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. İlkokul birinci sınıfa giderken annesi ile İngilizce şarkılar söyleyerek tanışmış yabancı dille. Ortaokulda 12 yaşında eğitim almaya başladığında ayrıcalık ve mutluluk hissettiğini belirtmiştir. Yurt dışında hiç bulunmamıştır. İngilizce bilmektedir.

Fesleğen, 27 yaşında 5 yıldır öğretmenlik yapan bir bayandır. Halen bir devlet okulunda görev yapmaktadır. Gazi Üniversitesi'nin İngilizce Öğretmenliği bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. Ortaokul birinci sınıfta 11 yaşında yabancı dil eğitimi almaya başlamıştır. Kendisine dil öğrenimi çok eğlenceli gelmiş, devamlı evde öğrendiklerini tekrar ederken, sekizinci sınıftan itibaren bu konudan uzaklaşmıştır. Gramer zor gelmeye başlamıştır. İngilizce bilmektedir. Yurt dışında bulunmamıştır.

Karanfil, 29 yaşında 5 yıldır öğretmenlik yapan bir baydır. Halen bir devlet okulunun ilköğretim bölümünde görev yapmaktadır. Atatürk Üniversitesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. 12 yaşında, ortaokulda yabancı dil öğrenmeye başlamış, daha sonra 17 yaşında özel dersler de almıştır. Yabancı bir dili konuşmak ve onu anlamak ona eğlenceli ve güzel gelmiştir. Onu anladıkça ve konuşmaya başladıkça kendine olan güveninin artmaya başladığını da görmüştür. İngilizce bilmektedir. Yurt dışında bulunmamıştır.

Nilüfer, 26 yaşında, 4 senedir öğretmenlik yapan bir bayandır. Halen bir devlet okulunda görev yapmaktadır. Anadolu Üniversitesi'nin İngilizce Öğretmenliği bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. Ortaokul 6. sınıfta 12 yaşında yabancı dil öğrenmeye başlamıştır. Yabancı dil eğitimi almaya başladıktan sonra kendini farklı hissetmiş, mutlu olmuştur. İngilizce bilmektedir. Yurt dışında bulunmamıştır.

Begonya, 24 yaşında 1 yıldır öğretmenlik yapan bir baydır. Halen bir devlet okulunun ortaöğretim bölümünde görev yapmaktadır. Abant İzzet Baysal

Üniversitesi'nin İngilizce Öğretmenliği bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. İlkokula başlamadan önce İngilizce öğretmeni olan amcasından duydukları ilgisini çekmiş her zaman. Ancak ortaokul 6. sınıfta 12 yaşında yabancı dil öğrenmeye başlamıştır. Kendini farklı bir şekilde ifade edebilmek hoşuna gitmiş. Almanca ve İngilizce bilmektedir. Yurt dışında bulunmamıştır.

Nergis, 26 yaşında 3 yıldır öğretmenlik yapan bir baydır. Halen bir devlet okulunda görev yapmaktadır. Süleyman Demirel Üniversitesi'nin İngilizce Öğretmenliği bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. 11 yaşında Anadolu Lisesine başladığı yıl yabancı dil öğrenmeye başlamış, kendini çok önemli hissetmiştir. İngilizce ve Almanca bilmektedir. Yurt dışında bulunmamıştır.

Sardunya, 26 yaşında, 4 yıldır öğretmenlik yapan bir bayandır. Halen bir devlet lisesinde görev yapmaktadır. Selçuk Üniversitesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. 12 yaşında ortaokul altıncı sınıfta yabancı dil öğrenmeye başlamış. Yabancı dil öğrenmeye başlamak onu çok mutlu etmiştir. İngilizce bilmektedir. Yurt dışında bulunmamıştır.

Sarmaşık, 32 yaşında, 11 yıldır öğretmenlik yapan bir bayandır. Halen bir devlet okulunda görev yapmaktadır. Dicle Üniversitesi'nin Fransızca öğretmenliği bölümünden lisans derecesinde mezun olmuştur. 12 yaşında ortaokulda yabancı dil öğrenmeye başlamış, yabancı dille tanışmak çok hoşuna gitmiştir. Fransızca bilmektedir, yurt dışında bulunmamıştır.

Tablo 7. Katılımcılar Hakkında Bireysel Bilgiler

İSİMLER	CİNSİYET	YAŞ	KIDEM	BİLİLEN DİLLER	BULUNULAN ÜLKELER
1. PAPATYA/ Öİ	BAY	34	12	Fransa İngilizce	İngiltere Fransa
2. KAKTÜS/ Öİ	BAYAN	29	6	İngilizce	İngiltere
3. GÜL/ Öİ	BAY	26	4	İngilizce Almanca	Avustralya Almanya
4.KARANFİL/ Dİ	BAY	29	5	İngilizce	-
5.BEGONYA/ DL	BAY	24	1	İngilizce	-
6. NERGİS/ Dİ	BAY	26	3	İngilizce	-
7. LALE/ Öİ	BAYAN	36	12	İngilizce Fransızca	Fransa
8.MENEKŞE/ Öİ	BAYAN	32	11	İngilizce Fransızca	İngiltere
9. ORKİDE/ Öİ	BAYAN	33	8	İngilizce Almanca Flemenkçe	Hollanda
10.ZAMBAK/ DL	BAYAN	65	43	İngilizce Fransızca	-
11. ÇİĞDEM/ DL	BAYAN	34	6	İngilizce	-
12.FESLEĞEN/ Dİ	BAYAN	27	5	İngilizce	-
13. NİLÜFER/ Dİ	BAYAN	26	4	İngilizce	-
14. SÜMBÜL/ Öİ	BAYAN	34	7	İngilizce	-
15.SARDUNYA/ DL	BAYAN	26	4	İngilizce	-
16.SARMAŞIK/ Dİ	BAYAN	32	11	Fransızca	-

Öİ: İlköğretim (Özel)

Dİ: İlköğretim (Devlet)

DL: Lise (Devlet)

BÖLÜM V

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde; yabancı dil eğitime başlama yaşı konusunda dil edinim ve dil öğretimi kuramcılarının yaklaşımları ile özel ve devlet okullarında görev yapan yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri alınmış, görüşmeler sonucunda konu ile bilgiler sınıflandırılmıştır. Bu aşamada, yabancı dil eğitime başlama yaşı konusuna ilişkin yaklaşım ve görüşler sunulmuştur.

5.1. Yabancı Dil Eğitime Başlama Yaşı Konusundaki Dil Edinim Dil Öğretimi Kuramcılarının Yaklaşımları

Yabancı dil eğitime başlama yaşı konusunda dilbilimcilerin yaklaşımları incelenmiştir. Yaklaşımlar arası farklılıklar dikkati çekmektedir. Bunları üç başlık altında toplamak mümkündür.

Yabancı Dil Eğitime Başlama Yaşı Konusundaki Dilbilimsel Yaklaşımlar:

- 1- Yabancı Dil Eğitiminin Erken Yaşta Başlaması Gerektiği Konusundaki Yaklaşımlar
- 2- Yabancı Dil Eğitiminin İyi Bir Anadil Eğitiminin Sonrasında Başlaması Gerektiği Konusundaki Yaklaşımlar
- 3- Yabancı Dil Eğitiminin Her Yaşta Başlayabileceği Konusundaki Yaklaşımlar

5.1.1. Yabancı Dil Eğitiminin Erken Yaşta Başlaması Gerektiği Konusundaki Yaklaşımlar

Erken yaşta yabancı dil öğretiminin hedeflerinden bazıları, öncelikle oyunsu etkinliklere dayalı bir eğitimle, çocukta dile yönelik bir ilginin uyandırılmasıdır. Daha sonra da çocuğun kendi dilinin, başka dillerin ve kültürlerin var olduğu bilincini uyandırmaktır. Çocuğun kişiliğinin gelişmesinde önem taşıyan çeşitli iletişim ve öğrenme stratejileri de onların erken yaşta dilsel alanda yeteneklerini rahatça ortaya çıkarabilmelerine olanak sağlayacaktır.

Altmışlı ve 70’li yıllardan bu yana ilköğretim pedagojisinde de güncelliğini koruyan erken yaşta yabancı dil eğitimi konusu önemli tartışma konularından birini oluşturmaktadır.

1960’larda “kritik dönem” adlı bir hipotez ortaya atılarak laterizasyonun 2 yaş civarında başladığı ve ergenlik dönemine kadar sürdüğü öne sürülmektedir. Bu dönem, yabancı dil öğreniminde kritik dönem olarak kabul edilmektedir. Özellikle telaffuz alanında aksansız konuşmada hipotezin etkili olduğu savunulmaktadır. Bu hipoteze göre laterizasyonun tamamlanmasıyla beynin sol yarısındaki öğrenme merkezi elastikiyetini kaybetmekte ve bu nedenle öğrenme yetisinin azaldığı iddia edilmektedir.

Krashen’e (1973) göre ise dil öğrenme merkezi gelişimini 5 yaşında tamamlamaktadır. O, yabancı dil öğrenme sürecini, çocuğun ana dil edinme sürecine benzetmektedir. Bu yüzden öğrendiği dili günlük hayatta kullanılır şekilde sunmakta fayda görmektedir.

Çocukların yabancı dili yetişkinlere nazaran daha az bir çabayla öğrendikleri bilimsel ve uygulamalı olarak ispat edilmiştir.

İki yaşına doğru bebek kelimeyle nesne arasındaki ilişkiyi keşfeder böylece kavram ve dil gelişimi başlamaktadır. Bu önemli bir aşamayı oluşturur. Dil gelişimi hızla gelişir. Çocuk 3 yaşını doldurduğunda 3-4 kelimedenden oluşan cümleler ve cümleler içinde zamanları kullanmaya başlar.

Tarcan (1995: 24) çocukların yabancı dil öğrenimine bu süreç içinde başlaması gerektiği çünkü, 3 yaşında beynin esnek, yeniliğe açık ve farklı dil sistemlerini öğrenmeye elverişli olduğu görüşündedir. Ayrıca çocukların masal dinlemek, şarkı söylemek, basit resimler yapmak, oyun oynamak, duydukları şeyleri tekrar etmekten de büyük zevk aldıklarını öne sürerek yabancı dil ile çocukların yaşamının bütünleştiğini savunmaktadır.

Ancak unutulmamalıdır ki çocuklar hızlı öğrendikleri kadar çabuk da unutmaktadır

Alptekin (2003: 48) de erken yaşta yabancı dil öğreniminin işin doğasıyla uyumlu ve barışık bir süreç olduğunu, en önemlisi erken yaşta öğrenilen yabancı dilin anadil gelişimine de olumlu etkileri olacağını belirtmektedir.

Freudenstein (1991: 19) erken yaşlarda yabancı dil öğrenmenin küçük öğrencilere normalden çok daha fazla soyut düşünme yeteneği sağladığını, ana dil gelişiminde de yabancı dilden dolayı dili kavrama becerilerinin gelişerek kendi dilini daha iyi anlayacakları görüşünden yanadır.

Hotaman (2000: 303), yabancı dil öğrenmeye başlama yaşı konusunda net bir başlangıç yaşı belirlemenin güç olacağını ancak, küçük yaşlarda dil öğrenmeye başlanması gerektiğini görüşündedir. Yapılan çalışmalar ışığında da küçük yaşlarda dil öğrenilmeye başlanmasının olumlu sonuçlar verebileceğini belirtmektedir.

Yapılan araştırmalar sonunda yabancı dil eğitime erken yaşta başlanması gerekliliğine ilişkin beş ana neden; yabancı dil eğitime başlama yaşının önemi, uygulamanın çocuğa bilişsel, akademik ve sosyal açılardan sağlayacağı yararlar ile öğretim süresi şeklinde sıralanabilir.

1. Yabancı / İkinci dile başlama yaşının önemi

Krashen (1973), **Johnson** (1992) ve pek çok araştırmacının yaptığı araştırmalarda çocuk yaşta yabancı bir dil öğrenmeye başlayanların yetişkinlerle karşılaştırıldığında, hemen her zaman daha başarılı oldukları görülmüştür.

Kişinin vücudun kaslarını denetleme ve geliştirme yeterliliği konuşmanın oluşma (ortaya çıkma) sürecinin bileşenlerinden biri, hatta temel parçasıdır. Konuşmanın ortaya çıkması için çene, dudaklar, dil, ses telleri ve diğer konuşma bileşenlerinin organlarının hareketleri kasların denetimi altında bulunmalıdır.

Genel olarak ergenliğin ilk yıllarından sonra yeni motor beceriler kazanmak zorlaşır. Bu durum örneğin spor faaliyetlerinde geçerlidir. Hayatı boyunca basketbol ya da beysbol oynamamış ve bu sporların gerektirdiği özel kas etkinlikleriyle hiç bir zaman vücudunu çalıştırmamış biri, 15 yaşındaki biriyle karşılaştırıldığında, gerekli kas becerilerini geliştirmekte oldukça zorlanacaktır. Beş yıllık bir eğitim dönemi olduğu düşünülürse kuşkusuz 15 yaşından alarak iyi biri oyuncu yetiştirmek, 25 yaşında başlayan birine göre daha kolay olacaktır. Bu görüş doğrultusunda yapılan bazı araştırmalara göre mevcut bilimsel araştırmalar gösteriyor ki telaffuz yeteneği yaşla birlikte azmaktadır (Asher ve Garnica 1969: 177).

Yurt dışına yerleşmiş göçmen ailelerinde şu olgu sık sık gözlemlenmiştir: Çocuklar yabancı dillerin aksanını mükemmele yakın yeterlilikte kazanırken, anne

babaları, daha büyük yaştaki soydaş çocukları bunu başaramamaktır. Hatta yetişkinler dilin diğer yönlerine hakim olsa bile.

Gerçekte sözdizimi ve dilin diğer yönleri konusunda ihtilaf olmasına rağmen çoğu insanın yaşa bağlı olarak telaffuz becerisinin azaldığı konusunda fikir birliği vardır (Mc Laughlin, 1977: 177).

Ancak, telaffuz becerisinin kazanımı hakkında aktarılmış bilimsel araştırmaların sayısı yetersizdir. Sözü edilen gerilemenin ilerleyişini gösteren kesin örnekler mevcut değildir (Oyama, 1976:177). Belki de yaklaşık 10 yaş civarı, konuşma kasları motor becerilerini geliştirmeye yeteneğinde hatırı sayılır bir gerilemenin başlayabileceği dönemdir.

Başlarında Asher & Garnica'nın (1969) da geldiği bu konuda yapılan bütün çalışmalarda yabancı dil öğrenimine erken yaşta başlayanlarla, ileri yaşlarda başlayanları karşılaştırmak suretiyle bazı genellemelere ulaşılmıştır.

Yetişkinler, ergenlik dönemindeki gençler ve çocuklar ele alındığında ;

1- Yetişkinler ve çocukluk döneminden sonra yabancı bir dili öğrenmeye başlayanlar, dil öğreniminde morfolojik ve yapı bilgisi gelişimi açısından çocuklardan daha iyi performans gösterebilirler.

2- Ancak erken yaşta yabancı bir dili öğrenmeye başlayan çocuklar, ses bilgisi açısından dili aksan sorunu olmadan kullanabilirler.

Yukarıdaki genellemeden yola çıkıldığında, pek çok araştırmacı, erken yaşta yabancı dil öğreniminin ileri yaşlardaki yabancı dil öğrenimine göre daha avantajlı olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

2. Bilişsel gelişime etkileri

Toplum arasında erken yaşta yabancı dil öğretimi ile ilgili bazı kanılar bulunmaktadır. Örneğin iki dil konuşuyor olmak beyni ikiye böler ya da düşünme yetisini olumsuz yönde etkiler gibi.

Bu tür görüşler, iki dilliliğin beyne aşırı yük getireceği, zihinde karmaşıklık yaratacağı ve düşünme becerisini olumsuz etkileyeceği gibi kaygılara dayandırılabilir.

Mc Laughlin'ne (1984: 101) göre ise yabancı bir dil dört yaşından sonra edinildiğinde, beynin yapılanmış yapısı içine entegre zor olacaktır. Çünkü sinir sistemindeki değişiklikler bu yaşlardan sonra oluşmamaktadır.

Pek çok araştırmacı, erken yaşta öğrenilen yabancı bir dilin çocukta zihinsel bir esnekliğe yol açtığını savunmaktadır. Örneğin iki dilliliğin, çocuğa bilgiyi algılama, işleme ve kullanmada zihinsel esneklik kazandırdığı ve zihinsel becerilerin oluşumunda çeşitlilik sağladığı ileri sürülmüştür.

Bamford and Mizokawa (1990) ise, iki dilli çocuklarda yaptıkları bir araştırmada, erken yaşta yabancı dilin çocukların problem çözme becerilerine olumlu etkisini tartışmışlardır. Rosenbusch'un (1995) yeniden tartışmaya açtığı bir diğer önemli nokta ise, erken yaşta yabancı dilin yaratıcı düşüncenin gelişimine etkisidir (Haznedar, 2003: 122).

Özetlemek gerekirse, kimi araştırmacılara göre erken yaşta yabancı dil öğrenimi küçük çocuklarda soyut düşünme yeteneğini yabancı dil öğrenimi görmeyenlere oranla daha fazla geliştirmektedir. Bu da kavram geliştirme ve değerlendirme gibi bilişsel alan becerilerini olumlu yönde etkilemektedir.

3. Akademik başarıya etkileri

Rafferty'nin (1986) 13.000 3 ve 5. sınıf öğrencileriyle yaptığı bir araştırmada, programında yabancı dil olan çocukların performansı, yabancı dil yerine ek olarak ana dilinde sanat eğitimi gibi dersler alan çocuklardan daha üstün olmuştur (Haznedar, 2003: 122).

Yapılan bilimsel çalışmalar, erken yaşta yabancı dil öğrenen çocukların matematik, anadil ve sosyal bilgiler alanlarında hazırlanan standart testlerde, yabancı dil dersleri almayanlara oranla daha başarılı olduklarını ortaya koymuştur.

4. Bireysel ve sosyal gelişime etkileri

Erken yaşta yabancı dil öğretimi hiç kuşkusuz çocuğa öncelikle farklı kültürleri tanıma olanağı verecektir. Çocuğa kendi kültüründe algılamaya başladığı değerlerin başka kültürler de yer aldığını görme fırsatı tanıyacaktır. Çocukta kültürler arası benzeşmeleri ve farklılıkları görebilme ve farklı kültürlerle saygı ile yaklaşma

özelliklerini geliştirecektir (Curtain, 1993; Met, 1991; Pesola, 1991; Haznedar, 2003: 123).

Böylece araştırmalar ışığında erken yaşta yabancı dil öğrenen çocuklar algılamada sınırları gelişmiş, farklılıklara anlayışlı, saygı ve hoşgörülü yaklaşan bireyler yetiştirilmiş olacaktır denilebilir.

5.Öğretim süresi

Türkiye’de yabancı dil dersleri 1997 yürürlüğe giren 8 yıllık Eğitim reformu ile birlikte resmi devlet okullarında ilköğretim 4. sınıfından itibaren başlamaktadır. Ders saatleri 4. ve 5. sınıflarda haftada sadece iki saat olup 6.,7. ve 8. sınıflarda ise haftada dört saat şeklindedir.

Cook (1997; Haznedar, 2003: 124) beş yaşındaki bir çocuğun ana dilini edinirken günde ortalama 10 saatten 5 yılda 18.250 saat harcadığını hesaplamıştır. Yabancı dil öğrenen bir çocuk içinde günde 5 saatten 5 gün 14 yıla karşılık gelmektedir.

Görüldüğü gibi okullarımızda işlenen yabancı dil ders saatleri verim almak için hiçte yeterli görülmemektedir.

Özel Okullar Derneği tarafından 4-6 Şubat 2003 tarihlerinde düzenlenen “Avrupa Birliği’ne Giriş Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları” Sempozyumu’nda da, Avrupa Birliği’nin yabancı dil eğitimi politikaları doğrultusunda sunulan bildiriler ışığında, oluşturulan “Sonuç Bildirgesi” aşağıdadır (Türk eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi, s: 148).

1. Dilin doğal olarak doğuştan itibaren gelişen bir olgu olduğu göz önüne alınarak ve bireylerin ana dillerini bu süreç içinde çok iyi öğrendikleri dikkate alınarak, yabancı dil öğreniminin de erken evrelerde ve özellikle okul öncesi dönemden başlayarak ana dille birlikte verilmesinin, dünyadaki çeşitli ülkelerden sunulan örneklerle, uygun bir yaklaşım olduğu vurgulandı.
2. Yabancı dilin erken evrelerde sunulmasında “fırsat pencereleri” kavramı ışığında çocukların nörolojik, bilişse, duyuşsal ve sosyal gelişimlerine koşut olarak öne sürülen doğal yöntemin içerdiği oyunlar, şarkılar, tekerlemeler, öyküler ve bilgi ve iletişim

teknolojilerinin de işe koşulduğu yaratıcı etkinliklerin çocuğun öğrenim sürecinde etkin katılımını sağlaması nedeniyle eğit-bilimsel açıdan uygun olduğu vurgulandı.

3. Çocuğun anadili ve yabancı dille birlikte açılımının iki dilli öğretim modellerinde görüldüğü gibi ana dil-yabancı dil kullanım oranlarının % 50'şer oranında olması gerektiği belirtildi.
4. Okul öncesi dönemde yabancı dille dinleme ve konuşma becerilerine ağırlık verilmesi gerektiği, ana dilde okuma yazma becerilerinin kazandırıldığı süreci izleyen evrede, yabancı dilde okur yazarlık becerilerinin kazandırılmasının uygun olacağı belirtildi.

Sonuç olarak yabancı dil öğretiminde ağırlıklı olarak yabancı dilin kurallarını öğretmeye yönelik uygulamalardan kaçınılması ve dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulama ve etkinliklerin gerçekleştirilmesi gerektiği ve aynı zamanda ölçme değerlendirme sisteminin de bu temel becerilere göre uyarlanmasının gerekli olduğu vurgulanmıştır.

5.1.2. Yabancı Dil Eğitiminin İyi Bir Anadil Eğitiminin Sonrasında Başlaması Gerektiği Konusundaki Yaklaşımlar

Yapılan çalışmalar bir dili aksansız öğrenme o dilin erken yaşta öğrenilmeye başlanmasıyla mümkün olmakta sonucunu doğursa da bir dilin telaffuzunu çabuk öğrenebilme o dilin bütünüyle çabuk öğrenileceği anlamına gelmemektedir. Bu noktadan yola çıkıldığında çocukların aksansız telaffuzları ve akıcı konuşmalarından dolayı ortaya çıkan sonucun yanıltıcı yanı da bulunabilmektedir.

Dil öğrenmeye ne kadar erken başlanırsa o kadar iyidir görüşünü okul ortamında yapılan bazı araştırmalar da desteklememektedir. Okulda 11 yaşında Fransızca öğrenmeye başlayan İngiliz çocukların 7 yaşında Fransızca'ya başlayanlara göre ikinci dil testlerinde daha başarılı oldukları belirlenmiştir (Stern, Brustall, Harley 1975; Tutaş: 1995). Kritik dönem hipotezinin sadece telaffuz alanında geçerli olduğu savunulmaktadır.

Ayrıca çocukların yetişkinlere göre daha çabuk öğrendikleri, genç ve yetişkinlere göre öğrendiklerini daha çabuk unuttukları saptanmıştır. Çocuklarla yetişkinlerin kıyaslandığında deneysel araştırmalar göstermiştir ki gençler ve

yetişkinler kontrollü şartlar altında çocuklara göre, telaffuz alanı hariç, daha başarılı olmuşlardır (Asher & Price, 1967; Tutaş: 1995).

Son yapılan nörolojik araştırmalar beyin gelişimindeki farklılıklardan dolayı dil öğreniminde yetişkinlerin daha üstün bir dil öğrenme yetisine sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Yetişkinlerin avantajı ilişkileri anlama ve gramer gibi üst dilsel becerilerde daha iyi olmalarıdır.

Yaygın olan inanç çocukların yetişkinlerden daha çabuk ve kolay dil öğrendikleridir. Fakat göz önünde bulundurulması gereken noktalar bulunmaktadır.

İletişim sırasında bir çocukla bir yetişkinden beklenen konuşma tarz olarak birbirinden farklıdır. Çocuklardan kısa, basit, sınırlı sayıda kelime beklenirken, yetişkinlerden, yabancı dili de ana dilindeki olgunluk ve dil hakimiyeti ile konuşmaları beklenir. Bu yönden düşünüldüğünde çocuklar sanki daha kolay ve çabuk öğreniyormuş gibi görülmektedir

Ancak yapılan araştırmalarla kontrollü şartlar sağlanıp, öğrenme koşulları hazırlandığında, performans olarak yetişkinlerin küçük çocuklardan daha iyi oldukları ortaya çıkmıştır. Her ne kadar küçük çocuklar yetişkinlere göre daha çabuk öğreniyor görünseler de sınıf içinde çocuklara dil öğretmek oldukça zordur.

Yabancı dil öğrenme alanında yapılan çalışmalar, çocukların ikinci bir dili çok daha kolay ve çabuk öğrendikleri kanısının çoğunlukla yanlış bir gözlem olduğunu ortaya çıkarmıştır. Benzer şartlar altında, yetişkinler sentaktik ve morfolojik yapıları çocuklara göre daha iyi kavramakta, genç öğrenciler gramer ve leksikal yapıları daha çabuk öğrenmekte, çocuklar ise morfolojik ve fonotik öğeleri yetişkinlere göre daha hızlı algılamaktadırlar. Telaffuz konusunun ise yaşı artması ile birlikte büyüyen bir öğrenme sorunu oluşturduğu düşünülmektedir (Tutaş: 1995).

İlköğretim I. kademesine isabet eden (9-10 yaş arası) somut işlemler dönemindeki bir çocuğa, yabancı dili öğretmek mümkün olabilmektedir. Somut işlemler döneminin orta evresindeki bir çocuk, anadilinin söz dizim ve öğelerinin doğru kullanımını kazandıktan sonra, bu süreci, bir yabancı dili öğrenmede temel olarak sürdürebilir (Kabadayı, 2001: 448).

Yabancı dil öğrenenler için “ideal bir yaş var mıdır?” sorusunu cevaplandırmak üzere 1963-73 yılları arasında “National Foundation for Educational

Research in England and Wales” (NFER) adlı kuruluş tarafından bir okul deneyi yapılmıştır.

Bu deney çerçevesinde İngiltere ve Galler’de 125 ilkokulda 8 yaş üzerindeki çocuklara Fransızca dersi başlatılmıştır. Takribi 5500 öğrenciden oluşan 3 grup 5 ila 8 yıl süreyle gözlenmiş ve Fransızca dersine 11 yaşından sonra başlamış olan iki grup ile karşılaştırılmıştır. Ayrıca öğretmen ve öğrencilerin ilkokullarda Fransızca dil dersi hakkında düşünceleri, ders esnasındaki gözlemler ve öğretmenlerce cevaplandırılan anketler göz önüne alınmıştır. Araştırma sonunda NFER’in vardığı sonuç: Yabancı dil öğrenmeye erken yaşta başlamak başarıya götürmemektedir. Deneye tabi tutulan öğrenciler karşılaştırıldıkları diğer gruptan sadece duyduğunu anlama alanında daha başarılıdır (Tokdemir, 2001: 519).

Bu sonuca göre yabancı dili öğrenme süresi öğrenmeye başlama yaşından daha önemlidir. Bu durumda yabancı dil öğretimine erken yaşta başlamak yerine daha ilerdeki yaşlarda öğrenilmeye başlanan dil derslerinde düzeltmeye gitmek daha yararlı olacaktır (Tokdemir, 2001: 519).

5.1.3. Yabancı Dil Eğitiminin Her Yaşta Başlayabileceği Konusundaki Yaklaşımlar

Stern’e göre (1976) her yaşın dil öğrenmede avantajı ve dezavantajı vardır. 3-7 yaş arasındaki çocuklar fonolejik öğelerle ilgilenirken biraz daha büyük çocuklar (8-9 yaş) morfolojik sistemle ve 9 yaş üzerindeki ise ağırlıklı olarak leksikal ve sentaktik yapılarla ilgilenmektedir. Bunun nedeni olarak da çocukların bilişsel (cognitive) ve üstdilsel becerilerinin gelişimlerindeki farklılıklar gösterilebilmektedir (Tutaş, 1995).

Stern’in sonuçta ileri sürdüğü tezde yabancı dil öğrenmek için yaş faktörünü reddetmektedir. Her yaşın avantajı ve dezavantajı mevcuttur. Dil öğrenmenin derecesini belirleyen öğrenme şartlarıdır. O halde başarıyı çevre unsurunda aramak gerekir (Tokdemir, 2001: 520).

Ayrıca anadilinin tam öğrenilmemesi ikinci dilin de daha yavaş öğrenilmesine yol açmaktadır. Çocuklar üzerinde yapılan araştırmalardan yola çıkarak yabancı dil öğrenmek için ideal yaş olmadığı, yabancı dil öğrenmeye

anadilde oldukça yüksek bir düzeye gelindikten sonra başlamanın öğrenme için ideal zaman olacağı sonucuna varmak mümkündür (Tokdemir, 2001: 521).

Tokdemir'e göre (2001) dil öğrenimini etkileyen faktörlere gelişim psikolojisi açısından bakıldığında daha sağlıklı bir sonuca varmak mümkün olacaktır. Ergenlik yaşı kişinin düşünce yapısında değişikliği ve sosyal kimlik bilincini beraberinde getirdiği içindir ki genelde bu dönem dil öğrenmeye başlamak için uygun bir dönem olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte esas belirleyici etmenler kişisel motivasyon, öğretim metodu ve diğer sosyal çevre faktörleridir. Bu faktörlerin olumlu yönde gelişmesi halinde ise dil öğrenen kişinin hangi yaşta olduğu pek fazla önemli olmamakta, dil öğrenmede başarılı olmak mümkün olmaktadır (Tutaş, 1995).

Görüldüğü gibi yabancı dil öğretimine başlamada uygun yaştan ne olduğu konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan biri yabancı dil eğitime çok erken yaşlarda başlanması gerektiği iken bir diğeri bu eğitimin ilerleyen yaşlarda, iyi bir ana dili eğitiminden sonra olması gerektiği görüşüdür. Başka bir görüş ise her yaşta yabancı dil öğrenmenin avantaj ve dezavantajlarının olduğudur. Yabancı dil öğretiminin hangi yaşta başlaması gerektiğiyle ilgili görüşlerden bazıları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 8. Erken Yaşta Yabancı Dil

	GÖRÜŞLER
Asher ve Gareia (1998)	Aksansız bir telaffuzun yalnızca ergenlik çağına kadar kazanabileceğini ve çocukların aksansız bir telaffuz edinmeye çaba harcamadıkları görüşündedir.
Bikçentayev (1999)	Çocuklar için 0-5 yaş arası dönem yabancı dil öğrenme açısından hayati öneme sahiptir görüşündedir.
Freudenstein (1991)	Freudenstein erken yaşlarda yabancı dil öğrenmenin küçük öğrencilere normalden çok daha fazla soyut düşünme yeteneği sağlandığını ve bu nedenle bu öğrencilerin kavram geliştirme ve diğer birçok bilişsel beceride üstünlük sağladığı görüşündedir.
Hotaman (2000)	Yabancı dil öğrenmeye başlama yaşı konusunda net bir başlangıç yaşı belirlemenin güç olacağını ancak, küçük yaşlarda dil öğrenmeye başlanması gerektiğini görüşündedir.
Jacobs (1988)	Geç öğrenilen yabancı bir dil için beyinde yeni bir yapıya ihtiyaç vardır, bu da çok zor gerçekleşir görüşündedir.
Jersıld (1979)	Çocuğun yabancı dili doğru vurguyla (aksan) konuşması gerekiyorsa, o dili çocuğa on üç yaşından önce öğretmelidir görüşündedir.
Krashen (1982)	Dil öğrenme merkezinin gelişimini tamamlamasını 5 yaş ile sınırlı tutmaktadır.
Lenneberg,1967; 1969; Steinberg, 1991	Lenneberg ve Steinberg, yabancı bir dili çocukların yetişkinlerden daha iyi öğrendiği görüşündeler.
Mc Laughlin (1984)	Yabancı dil ne kadar erken edinilirse, beyinde bulunan sinir bağlarının daha spesifik gelişmesi mümkündür görüşündedir.
Lupan (1993)	Çocuklar 3-5 yaşları arasında oldukça meraklı olduklarından özellikle bu dönemde çocuğu seveceği güzel bir dil ile tanıştırmak gereklidir görüşündedir.
Penfield ve Robert (1959)	İkinci dilin en iyi 4 ile 10 yaşları arasında öğrenilebileceğini çünkü daha sonra beynin elastikiyetini kaybedeceği görüşündedir.
Petitto	Erken yaşta iki dil ile eşzamanda karşılaşmanın getireceği öngörülen ve korkulan “dil bozukluklarından” hiçbirinin ortaya çıkmayacağı görüşündedir.
Rosenbusch (1995)	Erken yaşta yabancı dilin yaratıcı düşüncenin gelişimini olumlu etkilemektedir görüşündedir.
Russel (1996)	Çocukların yabancı dil öğrenmede daha başarılı oldukları ve çocuğa yabancı dil öğretilecekse buna küçük yaşlarda başlanması gerektiğini, ana dille beraber başka bir dil öğrenmenin ana dilin öğrenimini bozmadığı görüşündedir.
Sevil (2003)	Yabancı dil erken yaşta öğrenilmeye başlanırsa, edinilmesi süreci gerçekleşebilir görüşündedir.

Tablo 9. Ana Dil Eğitiminden Sonra Yabancı Dil Eğitimi

	GÖRÜŞLER
Asher&Price, (1967)	Çocuklarla yetişkinler kıyaslandığında deneysel araştırmalar göstermiştir ki gençler ve yetişkinler kontrollü şartlar altında çocuklara göre, telaffuz alanı hariç, daha başarılıdırlar görüşündedir.
Önal (2000)	Erken yaşta yabancı dil öğretimi sakıncalı bulmaktadır.Hatta sekiz yıllık temel eğitimin ilk beş yılında kesinlikle yabancı dil eğitimi verilmemesi görüşündedir. Çünkü temel eğitimin bu beş yılı aynı zamanda ana dil ve kültür kalıplarının yoğun olarak öğrenildiği, buna bağlı olarak kişiliğin geliştiği ve toplumsal değerlerin özümsemiği çok hassas bir safha olduğu görüşündedir.
Sünel (1994)	Beynin algı işlevi yönünden yabancı dil öğrenmede en ideal yaş 11-20 dir görüşündedir.

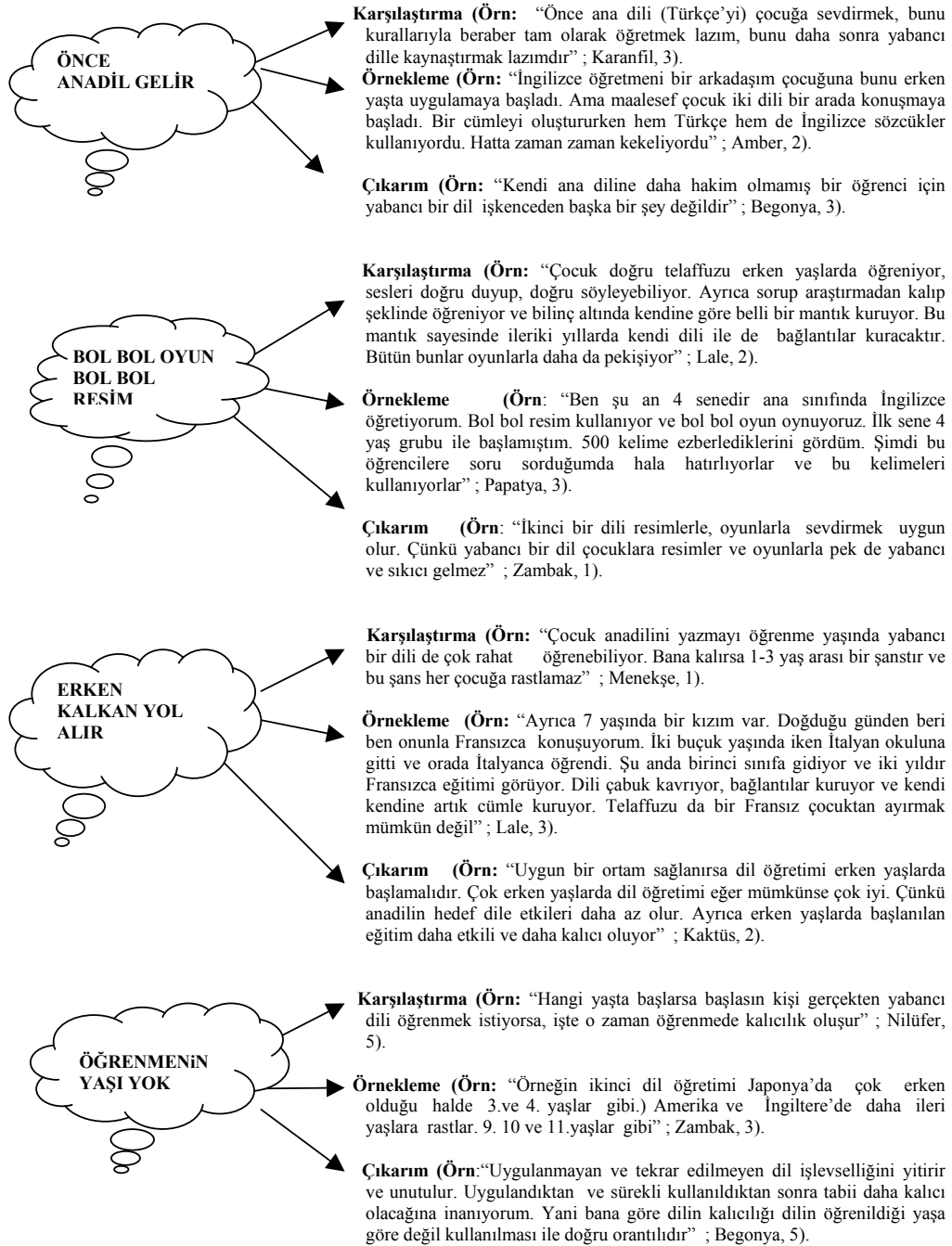
Tablo 10. Her Yaşta Yabancı Dil Eğitimi

	GÖRÜŞLER
Tokdemir (2001)	Yabancı dil öğrenmeye anadilde oldukça yüksek bir düzeye gelindikten sonra başlamanın öğrenme için ideal zaman olacağı sonucuna varmak mümkündür.Kişisel motivasyon, öğretim metodu ve diğer sosyal çevre. Bu faktörlerin olumlu yönde gelişmesi halinde ise dil öğrenen kişinin hangi yaşta olduğu pek fazla önemli olmamakta, dil öğrenmede başarılı olmak mümkün olmaktadır görüşündedir.
Stern (1967)	İleri sürdüğü tezde yabancı dil öğrenmek için yaş faktörünü reddetmektedir. Dil öğrenmenin derecesini belirleyen öğrenme şartlarıdır. Her yaşın avantajı ve dezavantajı olduğu düşüncesindedir.

5.2. Yabancı Dil Eğitime Başlama Yaşı Konusundaki Öğretmen Görüşleri

Yabancı dil eğitime başlama yaşı konusundaki öğretmen görüşleri özet şekilde aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Şekil 1. Yabancı Dil Eğitime Başlama Yaşı Konusundaki Öğretmen Görüşleri

Yabancı dil eğitimine başlama yaşı konusunda yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Görüşler arası farklılıklar dikkati çekmektedir. Bunları dört başlık altında toplamak mümkündür.

5.2.1. Önce Anadil Gelir

Öğretmenlerden bir kısmı, anadil eğitiminin yabancı dil eğitiminden önce gelmesi gerektiği ve bireyin anadilini en iyi ve doğru şekilde öğrendikten sonra yabancı dil eğitimine başlamaları gerektiği görüşündedirler.

1. Karşılaştırma:

Öğretmen görüşlerine bakıldığında öğretmenlerin, çocuğun önce anadilini öğrenmesi gerektiği konusunda görüş belirttikleri görülmektedir. Bu konuda Sarmaşık öğretmen “Çocuk kendi dilini en iyi şekilde öğrendikten sonra yabancı dile başlamalıdır” (Sarmaşık, 2) derken Karanfil öğretmen de “Önce ana dili (Türkçe’yi) çocuğa sevdirmek, bunu kurallarıyla beraber tam olarak öğretmek lazım, bunu daha sonra yabancı dille kaynaştırmak lazımdır” (Karanfil, 3) şeklinde görüş bildirmiştir.

Böyle düşünen öğretmenlerin genel olarak konuşma dilinde doğabilecek kargaşadan endişe duydukları ve okuma yazma öğretiminde çıkabilecek zorluklar konusunda kaygılandıklarını belirtmişlerdir. Kaktüs öğretmen bu görüşünü “Çocuğun ana dilini öğrenmeden başka bir başka bir yabancı dil öğrenmesinin sakıncaları olabilir” (Kaktüs, 2), Nergis öğretmen “Maalesef erken yaşta yabancı dil öğrenilmesi, Türkçe’yi kullanma gücünü düşürüyor. Çünkü kendi dilinin özelliklerini tam kullanmayı öğrenmeden yabancı dile geçildiğinde yarım yamalak bir dil çıkıyor ortaya” (Nergis, 4) şeklinde dile getirirken, Gül öğretmen “Erken yaşta yabancı dil öğretiminin eksisi ise okuma-yazma ve anadil öğrenimini kısıtlar kanısındayım” (Gül, 4) derken Orkide öğretmen “Kendi ana dilini yeni öğrenmeye çalışan çocuğa, yabancı dili öğretmeye çalışmak çocuğun ana dili öğrenmesinde zorluklar oluşmasına sebeptir” (Orkide, 4) görüşündedir.

Endişe genel olarak iki dilin karışması yönündedir. Öğretmenler hem ana dil hem de yabancı dille düşünmenin, gerek gramer gerekse okuma- yazma dil eylemlerinde sorun yarattığına dikkat çekmişlerdir. Bu konuda da Zambak, Nergis ve Sümül öğretmen görüşleri sırasıyla Zambak öğretmen “Yabancı dilin çok erken

yaşı başlamasına karşıyım 4 ve 5 yaşlar gibi. Çocuk cümleleri kurarken araya yabancı sözcükler getirebilir. Bu endişe ile anadili en iyi şekilde öğrenmeli diyorum” (Zambak, 2), Nergis öğretmen “En uygun yabancı dil öğrenme yaşı ilkökul sonrası yani 6. sınıfa başlandığı yıldır. Kendi dilini okumayı, yazmayı tam kavramamış bir öğrencinin yabancı dili öğrenmesi zor olur” (Nergis, 1) ve Sümbül öğretmen “Çok erken yaş derken, ben çocuğun konuşmaya başladığı yaşı algılıyorum. Çocuk kendi ana dilini konuşmaya başladığında yabancı dil de öğretilmeye başlanırsa, çocuk iki dili karıştırabilir. İlk önce kendi ana dilini sökmeli” (Sümbül, 2) ve “Çocuklara her şeyden önce İngilizce düşünüp İngilizce konuşmayı öğretmeliyiz. Türkçe düşünüp İngilizce konuşursa ortaya komik durumlar bile çıkabilir. İki dili birbiriyle karıştırarak öğrenmemeliler. Her iki dilin yapıları ve kültürleri farklıdır. Ama benzerlikler de olabilir. Ana dilini iyi bilen ikinci dili iyi konuşur” (Sümbül, 4) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

2. Örnekleme:

Yabancı dil öğretiminin anadili öğrendikten sonra başlaması gerektiğini savunan öğretmenlerin; konuşma dilinde doğabilecek kargaşa ve bireyin kendini ifade etme sırasında doğabilecek zorluklarla ilgili örnekler verdikleri görülmektedir. Sümbül, Nilüfer, Nergis, Begonya, Sarmaşık ve Zambak öğretmenler bu konu ile ilgili örnekler vermişlerdir. Sümbül öğretmen ile Nergis öğretmen “İngilizce öğretmeni bir arkadaşım çocuğuna bunu erken yaşta uygulamaya başladı. Ama maalesef çocuk iki dili bir arada konuşmaya başladı. Bir cümleyi oluştururken hem Türkçe hem de İngilizce sözcükler kullanıyordu. Hatta zaman zaman kekeliyordu” (Sümbül, 2), “Çok erken yaşta yabancı dil öğretilmeye çalışılmasını doğru bulmuyorum. Mesela ana sınıflarında ufak ufak yabancı kelimeler öğretildiğini duyuyorum. Çocuk kendi dilinde “mor” rengi bilmezken “purple” kelimesinin öğrenilmesinin istenmesi bence hiç doğru değildir” (Nergis, 2) şeklinde yakın çevrelerinden birer örnek verirken Sarmaşık öğretmen anadil en iyi şekilde öğrenildikten yabancı dile başlanmalı görüşündedir, bununla ilgili “Kendi çocuklarımdan yaşadığım tecrübeler bu yönde” (Sarmaşık, 3) şeklinde kendi ailesinden bir örnek vermiştir.

Çocuk anadilini doğal ortam içinde öğrenir. Dilin kurallarını zamanla sezinler ve kuralları öğrenim hayatında kavrar. Yabancı dili de erken yaşta öğrenmeye başlarsa dilin kurallarının birbirine karışacağı endişesini taşıyan bir grup öğretmen, öğrenim hayatında dilin kurallarının kavranması ve ancak bundan sonra yabancı dilin öğrenilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu konuda Begonya öğretmen “Örneğin kendi ana dilinde dilbilgisi kurallarını kavrayamamış 11-12 yaş öncesi bir öğrenci için yabancı dilde cümle kurmak imkansızdır” (Begonya, 3) derken Nilüfer öğretmen de “Örneğin Türkiye şartlarını göz önüne alırsak henüz ana dilinde kendisini rahatça ifade edemeyen bireylere küçük yaşlarda yabancı dil eğitimi vermek uygun olamayacağından 11-12 yaş civarı en uygun yaş olacaktır” (Nilüfer, 2) görüşünü belirtmiştir. Zambak öğretmen de “Örneğin çocuklarda çeşitli konularda bilgiler edinmek ve öğrenmek için ilgi ve istek bu yaşlarda başlar” (Zambak, 4) görüşündedir.

3. Çıkarım:

Yukarıdaki görüşler arasında erken yaşta yabancı dil eğitimi konusunda “işkence” kelimesini kullanabilecek kadar iddialı olan ve “fazla üstelemeden öğretilebilir” diyerek daha ılımlı bakan öğretmen açıklamaları bulunmaktadır. Ancak bu bölümde genel olan görüş, erken yaşta yabancı dili öğrenmenin zor olduğudur. Bu konuda Begonya öğretmenin “Kendi ana diline daha hakim olmamış bir öğrenci için yabancı bir dil işkenceden başka bir şey değildir” (Begonya, 3) görüşünün aksine Çiğdem öğretmen daha ılımlı bir şekilde “Çok fazla üstelemeden başlanabilir ancak esas olan kendi dilini öğrenmesi” (Çiğdem, 4) görüşünü belirtmiştir.

Zorluklar daha önce açıklandığı gibi anadilin kurallarını öğrenmeden ikinci bir dili öğrenmeye başlamanın güçlüğü ve konuşma dilinde doğabilecek karışıklık vb. şeklinde açıklanmıştır. Sarmaşık öğretmen bu konuda “Yabancı dile erken yaşta başlayan çocuklar kendi dillerini öğrenmekte zorluk çekebilir” (Sarmaşık, 4) demiştir.

Bahsedilen zorluklar, bu öğretmenler için yabancı dil öğrenmede önemli bir yere sahip ve bu nedenle erken yaşta yabancı dil öğretimine başlanmamalıdır görüşünü savunmaktadırlar.

5.2.2. Bol Bol Oyun, Bol Bol Resim

Yabancı dil öğretmenlerinin büyük bir kısmı çocuklara yabancı dil eğitimi verilirken oyun ve resimlerin büyük önem taşıdığını belirtmişlerdir. Görüşleri, bu şekilde verilen bir eğitimin eğlenerek ve sıkılmadan gerçekleşeceği yönündedir.

1. Karşılaştırma:

Yabancı dil öğretiminde de pekiştirmenin oyunlarla zevkli hale getirilmesi gerektiği, araştırmaya katılan öğretmenler tarafından da vurgulanmıştır. Bu konuda Lale öğretmen “Çocuk doğru telaffuzu erken yaşlarda öğreniyor, sesleri doğru duyup, doğru söyleyebiliyor. Ayrıca sorup araştırmadan kalıp şeklinde öğreniyor ve bilinç altında kendine göre belli bir mantık kuruyor. Bu mantık sayesinde ileriki yıllarda kendi dili ile de bağlantılar kuracaktır. Bütün bunlar oyunlarla daha da pekişiyor” (Lale, 2) görüşündedir.

2. Örneklem:

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bir kısmı da kelime öğretiminde oyun ve resim kullanmanın önemi üzerinde durmuşlardır. Bu konuda Sümbül, Papatya ve Karanfil öğretmen örnekler vermişlerdir. Papatya öğretmen “Ben şu an 4 senedir ana sınıfında İngilizce öğretiyorum. Bol bol resim kullanıyor ve bol bol oyun oynuyoruz. İlk sene 4 yaş grubu ile başlamıştım. 500 kelime ezberlediklerini gördüm. Şimdi bu öğrencilere soru sorduğumda hala hatırlıyorlar ve bu kelimeleri kullanıyorlar” (Papatya, 3) şeklinde kendi yaşantısından bir örnek verirken Karanfil öğretmen de etkilendiği bir programdan örnek vermiştir; “Berlitz Dil programıyla tanışmıştım 5 sene önce. Bu program içerisinde 3 bölümlük Junior (Küçük çocuklar), Middle ve Intermediate seviyeleri için hazırlanmış program vardı. Junior grubundan bahsetmek istiyorum, bu set içinde kitaplar bol resimli örneklerle, şekillerle renkli ve siyah-beyaz olarak ayrı ayrı hazırlanmış ve özellikle birde oyun kalemi vardı. Kalem sesli olarak bip sesiyle alarm veriyordu. Kitapta resim yanında doğru ve yanlış olmak üzere kelimeler verilmiş, çocuk bunlardan doğru olanı kendisi deneme, yanılma yoluyla kalemi resmin yanında verilmiş olan kelimenin üstüne bastırıldığında bip sesini duyarak öğreniyor” (Karanfil, 3).

Yabancı dil öğretimine de öncelikle günlük konuşma dilinde kullanılabilecek basit cümle ve kelimelerle başlandığından bahseden Sümbül

öğretmen “Özel okullarda ilk önce kelime öğretiminden başlanıyor. Örneğin ana sınıfı ve birinci sınıfta konular renkler, hayvan isimleri, haftanın günleri ... Yabancı dil öğrenimi oyunlarla, resimlerle yapılıyor. Çocuklar daha çok zevk alıyorlar ve bunu bir oyun gibi algıladıkları için kolay öğreniyorlar” (Sümbül, 1) şeklinde görüşünü belirtmiştir.

3. Çıkarım:

Çocukların oyuna ihtiyaç duyduğu, oyun oynarken eğlendikleri, oyunların öğretimi de zevkli hale getirdiği ve öğretimin daha etkili olduğu gerçeğinin, araştırmaya katılan öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Bu görüşlerini Orkide öğretmen “Çok erken yaşta yabancı dil öğretilmesi “oyun yoluyla” çocuğun dil ile tanışmasını, sevmesini sağlar. Bu da ileriki yaşamına olumlu açıdan etki edebilir” (Orkide, 2) şeklinde açıklarken Çiğdem öğretmen “Yabancı dil eğitiminin 3. sınıfta oyunlarla 4. ve 5. sınıflarda ise basit cümlelerle verildiği takdirde iyi sonuç vereceğine düşünüyorum” (Çiğdem, 3) şeklinde açıklamıştır. Karanfil öğretmen de bu konudaki görüşünü “Çocuğa bu resimlerle, şekillerle ve çeşitli araç-gereçlerle daha erken yaşlarda ikinci bir dili öğretmeye başlamak, çocuğu yabancı dile ısındırmak, ileride çocuğun öğrenme güçlüğüne biraz ortadan kaldıracaktır” (Karanfil, 2) şeklinde belirtmiştir.

Yabancı dili sevdirmek için çocukların en sevdikleri “oyunu” bir araç olarak kullanmanın gerekliliği ile kelime öğretiminde resimler aracılığı ile kalıcı öğrenmenin gerçekleşeceği görüşlerinden bahsedilmiştir. Zambak öğretmen bu konuda “İkinci bir dili resimlerle, oyunlarla sevdirmek uygun olur. Çünkü yabancı bir dil çocuklara resimler ve oyunlarla pek de yabancı ve sıkıcı gelmez” (Zambak, 1) görüşündedir. Karanfil öğretmen “Çocuğun kelimeyi resimli olarak görmesi hafızasından silinmeyecek şekilde öğrenmesine yol açacaktır. Çocuk bu şekilde sıkılmadan eğlenceli bir şekilde yabancı dil imkanına kavuşacaktır” (Karanfil, 3) derken “Özel şekilde hazırlanmış programlar sayesinde çocuklara yabancı dilin erken yaşlarda oyun oynayarak, eğlenerek sıkılmadan öğretilmesi sağlanmış olacaktır” (Karanfil, 3) görüşünü de eklemiştir.

5.2.3. Erken Kalkan Yol Alır

Öğretmenlerin bazıları yabancı dil öğretiminin erken yaşlarda başlaması gerektiği görüşündeler. Bu görüşlerinin bir kısmı gözlemleri ile bir kısmı da yaşadıkları olaylar ile şekillenmiştir. “Ağaç yaşken eğilir” atasözünden yola çıkarak küçük yaşta yabancı dil eğitimine başlanmalı görüşünde birleşmektedirler.

1. Karşılaştırma:

Öğretmen görüşleri incelendiğinde anadil ile birlikte yabancı bir dilin de erken yaşlarda öğrenilebileceği görüşü öne çıkmaktadır. Bununla ilgili olarak Menekşe öğretmenin görüşü “Çocuk anadilini yazmayı öğrenme yaşında yabancı bir dili de çok rahat öğrenebiliyor. Bana kalırsa 1-3 yaş arası bir şanstır ve bu şans her çocuğa rastlamaz” (Menekşe, 1) şeklindedir. Sardunya öğretmen de “Erken yaşta çocuklar bilinçsiz olarak kendiliğinden ve ana dilleriyle karşılaştırmalı bir şekilde öğreniyorlar. Bu da kalıcılığı sağlıyor (Sardunya, 2) görüşündedir. Karanfil öğretmen de bu konudaki görüşünü “Çocuklar yabancı dili kendi dilleriyle beraber kaynaştırarak öğrenir, tercüme yapabilirler” (Karanfil, 4) şeklinde belirtmiştir.

Erken yaşta öğretime başlamanın pek çok avantajının olduğu öne sürülmektedir. Bunların başında telaffuz konusu gelmektedir. İleriki yaşlarda güzel bir telaffuz becerisine sahip bireylerin yetişeceği görüşü belirtilmektedir. Kaktüs öğretmen, görüşünü “Çocuklar gelişim aşamasında aldıkları şeyleri kolay kolay unutmuyorlar. Bu yaşlarda telaffuzu doğru olan çocuk ileride öğrendiği yabancı dili çok iyi konuşuyor. Çünkü çocuklar yetişkinlere göre kelimeleri daha iyi telaffuz edebiliyorlar” (Kaktüs, 1) şeklinde belirtmektedir.

Ayrıca erken yaşlarda öğrenme ve hafızada tutma olasılığının yüksek seviyelerde olduğu ve bunun yanında bu yaşlarda ilgi ve öğrenme isteğinin öğrenmeyi kolaylaştıracağı görüşleri ortaya konulmuştur. Örneğin Orkide öğretmen “En uygun yabancı dil öğrenme yaşı 7-8 yaş arasıdır. Çünkü bu yaşlarda öğrenme ve hafızada tutma olasılığı çok yüksektir. Ayrıca, zihin öğrenmeye açık ve hazır durumdadır” (Orkide, 1) şeklinde bu konu ile ilgili görüşünü dile getirmiştir. Nilüfer öğretmen de “Mesela, yaş seviyesi düştükçe çocuğun yabancı dile olan ilgisi artmakta, bu da öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır” (Nilüfer, 3) görüşündedir.

2. Örnekleme

Yabancı dilin erken yaşlarda başlaması gerektiği görüşündeki öğretmenler doğal ortamda anadilini öğrenen çocuğun yabancı bir dili de rahat bir şekilde öğrenebileceği görüşüyle ilgili örnekler vermişlerdir. Bu örneklerden biri Papatya öğretmen tarafından “Ben de İngiltere de 3 yaşında başlamıştım ana okuluna. O yaşta öğrendiklerim aklımda ayrıca yabancı dilim Fransızca idi, hala hatırlıyorum” (Papatya, 3) şeklinde anlatılmıştır. Bir diğeri Lale öğretmenin kendi deneyimlerinden olan “7 yaşında bir kızım var. Doğduğu günden beri ben onunla Fransızca konuşuyorum. İki buçuk yaşında iken İtalyan okuluna gitti ve orada İtalyanca öğrendi. Şu anda birinci sınıfa gidiyor ve iki yıldır Fransızca eğitimi görüyor. Dili çabuk kavlıyor, bağlantılar kuruyor ve kendi kendine artık cümle kuruyor. Telaffuzu da bir Fransız çocuktan ayırmak mümkün değil” (Lale, 3) örnektir. Sardunya öğretmende görüşünü çevresinden verdiği bir örnekle belirtmiştir; “Bir arkadaşım çocuğuyla doğduğu andan itibaren hep İngilizce eşi de Türkçe konuştu. Şimdi çocuk 5 yaşında ve iki dilli oldu” (Sardunya, 3) şeklindedir.

Erken yaşta yabancı dil öğrenimine başlayan çocukların öğrenmeye daha açık olmalarından dolayı öğrendiklerini kolay kolay unutmadıklarını belirten Menekşe öğretmen “Örneğin ana sınıfı ve birinci sınıfa giden çocuklarda bir bakın. Bu yaşlardaki çocukların beyinleri öğrenmeye daha açıktır. Beyinleri bilgi almaya hazırdır ve öğrendiklerini kolay kolay unutmazlar” (Menekşe, 4) görüşüne “Örneğin anadilini keşfetmeye çalışan bir çocuk yeni bir yabancı dili çok keyifle kullanıyor ve başarılı oluyor. Siz bunu zaman içerisinde izliyorsunuz. Zihin çok açık ve her şeyi kaydetmeye hazır bu yaşlarda (6-12)” (Menekşe, 3) görüşünü de eklemiştir. Aynı konuda Orkide öğretmen “Yabancı dilin erken yaşta öğretilmesi “eğer imkan varsa” önemlidir. Mesela 7-8 yaş arası yabancı dil ile karşılaşan çocuk öğrendiklerini unutmaz ve ilerde imkan olduğunda yabancı dil ile haşır neşir olduğunda çok daha rahat öğrenebilir. Çünkü öğrendiklerini unutmaz” (Orkide, 3) görüşündedir.

Erken yaşlarda başka dillerin farkına varıldığında, diğer dilleri konuşanlara hoşgörü ile bakmanın öğrenildiğini belirten Fesleğen öğretmen “Örneğin erken yaşta öğrenilen dille her şeyden önce çocuk başka insanların farklı şekillerde konuştuklarını kavrar ve diğer dilleri konuşanlara hoşgörü ile bakmayı öğrenir” (Fesleğen, 4) şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Papatya öğretmen “Her zaman erken yaşta başlayan öğrenmeleri desteklerim. Kalıcı bir iz bıraktığına inanıyorum. ‘Erken kalkan yol alır’ sözü de herhalde boşuna söylenmemiştir” (Papatya, 2) şeklinde görüş belirtirken Nilüfer öğretmen “Örneğin yapılan istatistiklere göre ilkokul çağındaki çocukların % 80’i çeşitli sebeplerle yabancı dil öğrenmeye çok ilgi duymaktadır. Ayrıca bu yaşlarda çocukların yaratıcı düşünce, dramatizasyon gibi özellikleri ön plana çıktığı için yabancı dil öğrenmeleri de daha kolay olacaktır” (Nilüfer, 3) şeklinde bir örnek vermiştir.

3. Çıkarımlar:

Yabancı dil eğitiminin erken yaşlarda başlamasının uygun olduğunu belirten Karanfil öğretmen görüşünü “Erken yaşlarda yabancı dil öğretilmesi konusu çocuğun erkenden bu dile adapte olabilmesi açısından daha uygun olacaktır” (Karanfil, 2) şeklinde belirtmiştir.

Sunulan görüşler ve verilen örnekler sonunda öğretmenlerin bir kısmı erken yaşlarda yabancı dil eğitiminin artıları olduğunu belirtmişlerdir. Gül öğretmen bu konuda görüşünü “Belirttiğim gibi erken yaşta öğrenilen yabancı dilin artısı telaffuz konusunun erken halledilmesi” (Gül, 4) şeklinde belirtmiştir. Ana dille yabancı dilin aynı anda öğrenilebileceğini belirten Papatya öğretmen “İki dilin aynı anda anadili gibi öğrenileceği görüşümdedir” (Papatya,4) şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Anadil ile birlikte yabancı bir dilin rahatlıkla öğrenilebileceği ve bunun bir şans olduğu görüşünde olan öğretmenlerden Kaktüs öğretmen “Uygun bir ortam sağlanırsa dil öğretimi erken yaşlarda başlamalıdır. Çok erken yaşlarda dil öğretimi eğer mümkünse çok iyi. Çünkü anadilin hedef dile etkileri daha az olur. Ayrıca erken yaşlarda başlanılan eğitim daha etkili ve daha kalıcı oluyor” (Kaktüs, 2) görüşünü belirtmiştir. Aynı konuda Menekşe öğretmen de “Zaten erken yaşta öğretilen her şey çocuk için kalıcıdır. Ben bir İngilizce öğretmeni olarak erken yaşta öğrenilen yabancı dilin daha kalıcı olduğuna inanıyorum” (Menekşe, 2) şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Dil öğrenme mantığının zekayı etkilediğini belirten Sardunya öğretmen “İki dili karşılaştırmalı öğrendikleri için kelime hazineleri daha da geniş oluyor. Dil öğrenme mantığı zekayı da geliştiriyor” (Sardunya, 4) görüşündedir.

5.2.4. Öğrenmenin Yaşı Yok

Öğretmenlerin bir kısmı yabancı dil eğitiminde yaş faktöründen ziyade öğrenme isteğinin daha etkili olduğu görüşündeler. İstekle yapılan bir işin kalıcı olacağı da görüşlerde belirtilmiştir.

1. Karşılaştırma:

Öğretmenlerden bir kısmının yabancı bir dilin öğretiminde yaş faktörünü geri planda tuttukları görülmüştür. Öğrenmede yaştan daha önemli olanın öğrenme isteği olduğunu, istek ile olan bir öğrenmenin de kalıcılıkta etkili olacağını belirtmişlerdir. Bu konuda Zambak öğretmen “Yabancı dil öğreniminde yaştan önemi ile ilgili yayınlar okudum. Aradan uzun zamanlar geçtiği için şu anda isimlerini hatırlayamıyorum. Ancak dil öğretim yaşının farklı ülkelere göre de farklı olduğunu biliyorum” (Zambak, 3) derken Nilüfer öğretmen de “Hangi yaşta başlarsa başlasın kişi gerçekten yabancı dili öğrenmek istiyorsa, işte o zaman öğrenmede kalıcılık oluşur” (Nilüfer, 5) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

2. Örneklem:

Her yaşta yabancı dil eğitimine başlanabileceği, bunun dünyada çeşitli örnekleri olduğu ile ilgili görüş hakkında Zambak öğretmen de “Örneğin ikinci dil öğretimi Japonya’da çok erken olduğu halde (3.ve 4. yaşlar gibi.) Amerika ve İngiltere’de daha ileri yaşlara rastlar. 9. 10 ve 11. yaşlar gibi” (Zambak, 3) şeklinde görüşünü belirtmiştir.

3. Çıkarım:

“Beşikten mezara kadar ilim.”sözüyle istenildiği takdirde her yaşta yabancı dil öğrenilebilir görüşünde olan öğretmenler yaştan, öğrenmedeki kalıcılıktan öte öğrenmeyi hızlandırmaya etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Nilüfer öğretmen bu konuda “Yabancı dili erken yaşta öğrenmenin öğrenmede kalıcılığa değil, öğrenmeyi hızlandırma gibi bir etkisi olabilir” (Nilüfer, 5) şeklinde Zambak öğretmen de “Aslında istenilen her yaşta bu işe başlanabilir. Öğrenmenin yaşı olmadığı görüşündeyim” (Zambak, 3) şeklinde görüşünü belirtmiştir. Öğrenilen dili kullanmanın önemine değinen Begonya öğretmen de “Uygulanmayan ve tekrar

edilmeyen dil işlevselliğini yitirir ve unutulur. Uygulandıktan ve sürekli kullanıldıktan sonra tabii daha kalıcı olacağına inanıyorum. Yani bana göre dilin kalıcılığı dilin öğrenildiği yaşa göre değil kullanılması ile doğru orantılıdır” (Begonya, 5) diyerek görüşünü belirtmiştir.

Genel Görüş

Genel olarak öğretmen görüşlerine bakıldığında günümüzde çocukların yabancı dil öğrenmede daha başarılı olmaları için onların erken yaşlarda yabancı dil öğretimine başlamaları gerektiği vurgulanmaktadır. Bu konuda pek çok araştırma yapılmış, yapılmaya da devam etmektedir. On iki yaşlarına kadar dili iyi bir şekilde öğrenememiş çocuğun ileride yabancı dili kullanmada zorluklarla karşılaşp, pek çok sıkıntı çekebileceği sanılmaktadır.

Bunun tam tersi olarak erken yaşta yabancı dil eğitimine başlamanın sakıncalı olduğunu savunan görüşler de vardır. Ana dilinde yetkinliğe henüz ulaşmamış bir çocuğun, ikinci bir dilin öğrenimini alması, ana dilde bozukluklar yaratacağı görüşüne de rastlanmaktadır.

Tüm bunlara rağmen dil öğreniminde yaş faktörünü geri planda tutanlar da bulunmaktadır. Hatta bu faktörü reddedenler bile vardır. Çünkü dil öğrenme sırasında her yaşın beraberinde eksileri ve artıları olduğu görüşündedirler.

Ancak görüşme sırasında öğretmenlerin pek çoğu da erken yaşta yabancı dil eğitimi konusunda etkilendikleri yazar, kitap veya makale türüne örnek vermekte zorlanmışlardır.

Görüşlere göre oyunlarla, öğrenciler daha aktif olup daha rahat iletişim kurarlar. Kendilerine olan güvenleri artarak, öğrencinin korku ve tutukluk durumu azalır. Dersi monotonluktan kurtararak, yaparak yaşamayı, sosyal iletişimi ve kalıcı öğrenmeyi sağlar. Oyun ile yabancı dil öğrenme seviyesini en üst düzeylere çıkartmak mümkün kılınabilir. Sözcük bilgisi, gramer bilgisi ve daha pek çok şey oyunlarla öğretilir. Öğretmen görüşleri de dil bilimcilerim yaklaşımlarına bakılarak, oyun olmadan yabancı dil dersinden beklenen başarı ve verim elde etmek olanaksız olduğu söylenebilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç ve Tartışmalar

“Yabancı dil öğretimine başlamada en uygun yaşın ne olduğuna ilişkin dilbilimsel yaklaşımlar ve öğretmen görüşleri” adlı çalışmada konu dil öğretiminde yaş olarak belirlenmiştir. Ülkemizde erken yaşta yabancı dil öğretimi sekiz yıllık zorunlu eğitim uygulaması ile gündeme gelmiş bir süreçtir. Bu çalışmada bu sürece kuramsal açıdan bakıldığı gibi dilbilimci yaklaşımları ile yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri de ele alınmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde problem durumu ele alınmıştır. İkinci bölümde dil öğrenme yaşı, erken yaşta dil, çok dillilik ve yabancı dil konularında yapılan araştırmalara değinilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi hakkında bilgi verilirken dördüncü olarak verilerin sunumu bölümünde öğretmen görüşlerinin alındığı araştırma ortamı hakkında gözlemler aktarılmıştır. Görüşmelere ait bilgilerle, araştırmada kullanılan kaynak ve görüşme soruları hakkında bilgiler aktarılmıştır. Beşinci bölümde yabancı dil eğitime başlama yaşı konusunda kuramcılarının yaklaşımları ile öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Dil edinimi ve öğretimi, yabancı dil eğitimi; yasal çerçevesi, okul programlarındaki yeri, yabancı dil öğretimini etkileyen öğelerle yöntem, teknik ve metotlar tanıtılmaya çalışılmıştır. Zorunlu eğitim bağlamında yabancı dil öğretiminin yeri ve önemi gündeme getirilmiştir. Türkiye’de yabancı dil öğretimi ile ilgili çalışmaların devlet ve özel okullarda ne durumda olduğu, nelerin amaçlandığı ve yabancı dil öğretimine başlama yaşının kaç olduğu soruları da irdelenmiştir.

Yabancı dil öğrenmede uygun yaş olup olmadığı konusuna şimdiye kadar kesin bir açıklama getirilmemiştir. Yaygın olan görüş çocukların yetişkinlerle kıyaslandığında, yabancı dili daha kolay ve çabuk edindikleridir.

İlköğretim dil öğrenme yönünden altın değerinde değerlendirilirken dil öğrenimine erken başlamak bazı literatür bulgularına göre 0-5, bazılarına göre 5-9 yaş, bazı bulgulara göre de 7-11 yaş arası olarak belirtilmektedir.

“Yabancı dil eğitimine başlamada en uygun yaş” konusunda dilbilimcilerin farklı yaklaşımlarına rastlanmıştır. Bu yaklaşımlardan ilki çocuğun yabancı dili erken yaşlarda öğrenmeye başlamasının en uygun zaman olduğudur. Bir diğeri yabancı dil öğretimine iyi bir anadil eğitimi sonrasında başlaması gerektiğidir. Sonuncu yaklaşım da yabancı dil öğretimine her yaşta başlanabileceğidir.

Öğretmen görüşlerine bakıldığında da görüşlerde farklılıklar bulunmaktadır. Öğretmenler anadil ile yabancı dili karşılaştırmış, çevreden ve yaşantılarından örnekler vermiş ve bir takım çıkarımlarda bulunmuşlardır. Bir kısım öğretmen önce iyi bir anadil eğitimi, sonrasında yabancı dil eğitiminin olması gerektiği görüşünü dile getirmiştir.

Dil öğrenmeye ne kadar erken başlanırsa o kadar iyidir görüşünü okul ortamında yapılan bazı araştırmalar da desteklememektedir. Okulda 11 yaşında Fransızca öğrenmeye başlayan İngiliz çocukların 7 yaşında Fransızca'ya başlayanlara göre ikinci dil testlerinde daha başarılı oldukları belirlenmiştir (Brustall, 975).

Diğer bir kısım öğretmen anadil ile birlikte yabancı bir dilin de erken yaşlarda öğrenilebileceği görüşündedirler. Bu konu ile ilgili öğretmenlerin verdikleri örneklerin ortak noktaları;

- Erken yaşta yabancı dil öğrenimine başlayan çocukların öğrenmeye daha açık olmalarından dolayı öğrendiklerini kolay kolay unutmadıkları,
- Çocukların telaffuz konusunda sıkıntı çekmedikleri, ileri ki zamanlarda da telaffuzlarının düzgün olduğu
- Erken yaşlarda başka dillerin farkına varıp, diğer dilleri konuşanlara hoşgörü ile bakmayı öğrendikleri, şeklinde sıralanabilir.

Russel (1996: 88) de çocukların yabancı dil öğrenmede daha başarılı oldukları ve çocuğa yabancı dil öğretilcekse buna küçük yaşlarda başlanması gerektiğini, ana dille beraber başka bir dil öğrenmenin ana dilin öğrenimini bozmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin bir kısmı da yabancı dil eğitiminde yaş faktöründen ziyade öğrenme isteğinin daha etkili olduğunu, istekle yapılan bir işin kalıcı olacağı, bu

şekilde verilen bir eğitimin eğlenerek ve sıkılmadan gerçekleşeceğini de belirtmişlerdir. Stern (1976) bu konuda her yaşın dil öğrenmede avantajı ve dezavantajı olduğunu belirtmektedir. Dil öğrenmenin derecesini belirleyen öğrenme şartları olduğunu savunmaktadır. İleri sürdüğü tezde yabancı dil öğrenmek için yaş faktörünü reddetmektedir. Ona göre de dil öğrenmenin derecesini belirleyen öğrenme şartlarıdır. Yani her yaşın avantajı ve dezavantajı bulunmaktadır.

Ancak yukarıdaki bahsedilen öğretmenlerin büyük bir kısmı bir konuda aynı görüştedirler; Oyun, resim ve şarkıların çocukların hayatındaki yeri ve önemi. Öğretimde kalıcılık için bol tekrarın gerekli olduğu bilinen bir gerçektir. Rutin bir şekilde öğretim birimlerinin tekrarı ise öğrenci için sıkıcı olacaktır. Bu tekrarların oyunlaştırılması ise öğrenmeyi zevkli hale getirecektir.

Birçok bilim adamı oyun oynayarak büyüyen çocukların oynamadan yetişen çocuklardan sosyal yönden daha aktif, yaratma güçlerinin daha fazla, konuşmalarının daha düzgün, kelime hazinelerinin daha zengin olduğunu vurgulamışlardır (Stevick, 1980: 134).

Beretta ve Privette de (1990) araştırmalarında çocukların, özellikle oyun içinde daha esnek ve bağımsız davrandıklarını, hayal güçlerini daha çok sergilediklerini ve daha fazla yaratıcı düşündüklerini ortaya koymuşlardır.

Öğretimin somutlaştırılması, çocuk beyninde belli şemaların oluşması için kelime öğretiminde resim ve oyunların kullanılması önemli bir yere sahiptir.

Maley-Duff (1981: 8) da oyunun yabancı dil öğretimindeki önemine değinirken yabancı dil dersinde oyunun, öğrencilere doğallık ve gerçekçilik olgularını kazandırmakla birlikte dersin monotonluktan kurtarılarak daha canlı geçmesini sağladığını belirtmektedir. Böylece oyun olmadan yabancı dil dersinden beklenen başarıyı ve verimi elde etmenin olanaksız olduğunu söyleyebiliriz.

Avrupa Birliği'nin uyguladığı dil politikasında her üye devletin ulusal dili, aynı zamanda birliğin resmi dili de sayılmaktadır. Üye sayısı arttıkça ulusal dil sayısı da artacaktır. Bütün bunlar göz önüne alındığında dil bilimciler ve dil öğretmenleri ortak noktalarda buluşmaktadırlar. Ülkeler arasındaki gelişmesini sürekli sürdüren ekonomik ve politik ilişkiler, dil edinimini önemli bir konuma getirmekte, bunun içinde Avrupa'da yaşayan herkes, orta dereceli okullarda en az iki, yüksek okullarda ise en az üç yabancı dil öğrenmeli görüşü ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde de yabancı dil öğretiminin gerekliliği fark edilmiş, bu alandaki gelişmeleri sağlamak için gerekli adımlar yeterli düzeyde olmasa da atılmaya başlanmıştır. Ancak kuru kuruya biçimcilik anlayışı yüzünden yabancı dil çağdaş bilgi kaynaklarına ulaşmada bir araç değil, başlı başına bir amaç gibi görünmektedir.

Çok büyük sabır ve emek isteyen ana dil eğitiminde en büyük sorumluluk aileye düşmektedir. Anadil edinimi gibi ikinci bir dil öğrenimi veya edinimindeki başarı da, bireyin yaş ve içinde bulunduğu duruma göre değişiklikler gösterir. Örneğin anne babanın farklı dillerde konuştuğu bir aile içinde çocuk baskın olan dili ana dil, diğerini ikinci dil olarak edinecektir.

Ana diline hakim birey, çabasının beraberinde iyi bir okul, iyi bir öğretmen ve iyi bir okulla yabancı bir dili de kolaylıkla öğrenebilir. Yabancı dil öğretiminde çocuklar dili fazla sorgulamadan kısa sürede edinebilmektedirler. Özellikle telaffuz ve vurgu konusunda zorluk çekmemektedirler. Bilişsel gelişimle dile iyice hakim olmaktadır. Doğal bir ortamda taklit ve oyunlarla istekle dil öğrenmektedirler.

Erişkin bireyler ise çocuklara göre öğrenme süreçlerine daha bilinçli katılmakta, kıyaslama yapmakta ve öğrendiklerini daha kolay sınıflandırabilmektedirler. Sebep sonuç ilişkisi yetişkinlerde daha fazla önem taşımaktadır.

Yabancı dil ediniminde biyolojik koşullarla beyin olgunluğunun da önemli etkileri bulunmaktadır. Beyin ve fonksiyonlarının iyi gelişmiş olması yabancı dil öğrenimindeki başarıyı yakından ilgilendirmektedir. Çocukların doğumdan itibaren çoklu ortamlarda bulunması ve onlarla iletişim sağlam bir iletişimin sağlanması kendilerini daha iyi ifade etmelerini sağlayacaktır.

Pozitif ve yapıcı düşünce, mutlu duygular, kendine güven ve olumlu motivasyon da yabancı dil ediniminde insanı olumlu yönde etkilemektedir.

Yabancı dil öğretimi için ülkemizde de yoğun çabalar sarf edilmektedir. Ancak istenen sonuçlara henüz ulaşılamamaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden biri de henüz kendimize uygun yöntem, teknik araç gereçleri geliştirip kullanamamamız, uygun ortamı ve bilinci oluşturamamamızdır.

Yabancı dilde başarı, yetersiz öğretmen araç-gereçle başarılmaz. Özel okullarda koşullar her ne kadar iyi olsa da ülkenin küçük bir bölümü bu okulların masraflarını karşılayabilmektedir. Devlet okullarımız da kalabalık sınıflarla, yetersiz

sayıdaki branş öğretmenleri ile istenilen hedeflere ulaşılamamaktadır. Ayrıca haftada iki saatlik dil dersi çok yetersizdir.

Yetişkinlerle çocuklar kıyaslandığında dil öğrenimi değil ama dil edinimi ilerleyen yaşlarda zorlaşmaktadır. Yukarıda da değinilen konuları özetlersek :

Cocuklar

Yabancı dili daha kısa sürede telaffuz ederler.

Vurgu olarak daha çabuk öğrenirler.

Eylemlerini bıkmadan çok tekrarlar yapar.

Çocukların daha çok zamanları ve enerjileri var.

Oyun sırasında öğrenirler.

Yetişkinler

Telaffuz ve vurgu konularında zorluklarla karşılaşır (Asher, 1969: 334).

Bilişsel becerilerinin daha gelişmiş olmasından dolayı, özellikle ders koşulları bakımından değerlendirildiğinde gençler ve yetişkinler ikinci dili öğrenme konusunda çocuklardan daha başarılıdır (Apeltauer, 1987: 23).

Gençler ve erişkinlere sık tekrarlar bıktırıcı gelir.

Enerjileri ve zamanları çocuklara nazaran daha az.

Ders ortamında kavrarlar.

Görüşme yapılan öğretmenlerin öz geçmişlerine bakıldığında özel okulda görev yapanların büyük bir kısmının yurtdışında bulunduğu ve birden fazla yabancı dil bildikleri görülmektedir. Ayrıca ilköğretim ve orta öğretim çağlarında kolejlerde okudukları yabancı dil konusunda devlet lisesinde öğrenim görmüş öğretmenlerle kıyaslandıklarında daha iyi şartlarda ve daha fazla saat bu konuda eğitim aldıkları göze çarpmaktadır. Görüşler incelendiğinde ise bu öğretmenlerin yabancı dil eğitimine mümkün olduğunca erken yaşlarda başlanması gerektiği konusunda ortak görüşte oldukları görülmektedir.

Devlet okullarında çalışan öğretmenlerin yurt dışında bulunma imkanlarının daha kısıtlı olduğu ve bir yabancı dil bildikleri öğrenilmiştir. Büyük bir kısmı ise yabancı dil eğitiminin iyi bir anadil eğitimi sonrası başlaması gerektiği görüşünü belirtmişlerdir.

Yabancı dil öğretiminde bahsedilen çağdaş kavramları benimseyen öğretici yetiştirmedeki eksikliklerimizde göz ardı edilmemelidir. Bu konularda koşullarımıza uygun tutumlar geliştirmeli ve bakış açıları genişletilmelidir.

Ancak görüşme sırasında öğretmenlerin pek çoğu da erken yaşta yabancı dil eğitimi konusunda etkilendikleri yazar, kitap veya makale türüne örnek vermekte zorlanmışlardır. Aslında okuma alışkanlığının çok düşük olduğu ülkemizde öğretmenlerimiz de mesleki alanda da yayınları takip etmekte biraz gerilerde oldukları gözükmemektedir.

Öğretmen içinde bulundukları çevrelerinin ve görev yaptıkları okulların da görüşlerinin oluşmasında etkileri bulunmaktadır. Her konuda dört dörtlük, öğretmeni, öğrencisi ve okulu ile donanımlı bir okulla, ülkenin ücra köşesinde eğitim verirken anadil eğitiminde pek çok zorlukla karşılaşan öğretmenin görüşlerinde değişik konularda farklılıklar olsa gerek.

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler birtakım bilgiler edinilmiştir:

1.Özel okullar-devlet okullarının “yabancı dil öğrenimi için en uygun yaş” sorununa yaklaşımındaki farklılıklar:

Özel okul yöneticileri ve sahipleri için tüm eğitim ve öğretim faaliyetleri ve bunların en iyi şekilde yürütülmesi kar amacına yöneliktir. Okullar piyasa koşullarında rekabet edebilmek, daha çok müşteri çekebilmek ve daha çok kazanabilmek için niteliklerini en yüksek düzeye çıkarmak zorundadırlar. Özel okullar için iki türlü rekabet söz konusudur:

- 1.Devlet okullarıyla rekabet.
- 2.Diğer özel okullarla rekabet.

Devlet okulları ile rekabet, nispeten daha kolay olmakla birlikte aslında velilerin müşteri olduğu, eğitimin para ile verildiği bir okulun asgari niteliklerini belirlemede referans olarak alınabilir. Yani çocuğunu oldukça büyük miktarda paralar ödeyerek özel okula gönderen aile, karşılığında devlet okullarından üstün bazı nitelikleri satın alacağı beklentisi içerisinde. Bu beklentileri karşılayan okul ‘özel’ okuldur. Örneğin görüşme yaptığımız yabancı dil öğretmenlerinin bulundukları bazı özel okullarda günlük 6 saat derse ek olarak 1 veya 2 saat dersler

verildiği, her öğretmenin ayrı bir çalışma odası olduğu, öğretmenlerin devlet okullarında çalışan meslektaşlarından daha fazla ücret aldığı, ancak izin-sevk-doğum izni-rapor-resmi tatil gibi bazı yasal haklarını kullanmasının ise (devlet okullarında çalışan meslektaşlarına göre) daha zor olduğu görülmüştür. Bu farklılıklar (ve burada değinilmeyen daha başka farklar) devlet okulu yerine özel bir okulun tercih sebebidir.

Ancak artan rekabet koşulları özel okulların bu artı niteliklerini arttırma zorunluluğu doğurmuştur. Yabancı dil eğitiminin devlet okullarında 10-11 yaşlarında verilmeye başlanırken, özel okullarda 5 yaş gibi erken bir dönemde başlaması da artan rekabet koşullarının bir sonucu olabilir. Çünkü;

a.Türkiye’de devlet okullarında yabancı dil eğitimindeki başarı ve hedeflere ulaşma düzeyi düşüktür.

b.Çok az kişinin yabancı dil(ler) bildiği Türkiye’de yabancı dil biliyor olmak sosyal ve ekonomik getiri sağlamaktadır.

Bütün bunlar velilerin, çocuklarına anadil gelişimini etkileyip etkilemeyeceği tartışmalarına pek kulak asmadan erken yaşta yabancı dil öğrenme imkanından çocuklarının faydalanmasını istemesine, özel okulların da bu talepten faydalanarak eğitim vermelerine sebep olmaktadır.

Sonuç olarak özel okulların, kolejlerin varlığı; Türkiye’nin siyasi hedefleri ve içinde bulunduğu ekonomik koşullar, kamusal eğitimdeki başarısızlık, “yabancı dilin öğretilmesi için en uygun yaş ne olmalıdır?” sorusuna verilen cevapları yönlendirmektedir. Soru sorulan kişilerin bu bağlamlardan hangisiyle ilişkili olduğu, cevabın ne olduğunu da belirlemektedir.

2.Özel okullar ve devlet okullarında çalışan yabancı dil öğretmenlerinin yabancı dil öğretimi için en uygun yaş problemine yaklaşımındaki farklılıklar:

Araştırma sırasında özel okullarda çalışan yabancı dil öğretmenlerinin tamamının “erken yaşta yabancı dil eğitiminin çocuğun anadiline etkilerinin ne olduğu” hep olumlu cevaplar verdikleri, buna karşılık devlet okullarında çalışan öğretmenlerin bir kısmının soruya “erken yaşta dil eğitimi çocuğun anadil gelişimini olumsuz etkiler” cevabını verdikleri görülmüştür. Araştırma sırasındaki

gözlemlerden yola çıkarak yaklaşımlar arasındaki bu farklılığın nedenleri için de şunlar söylenebilir.

Özel okullardan birine sabah saat 9 sıralarında gidildi. Girişteki okul güvenlik görevlisine geliş sebebi anlatıldıktan sonra bahçede Fransızca konuşarak dolaşan iki bayan öğretmenle karşılaşıldı. O an için zamanlarının olmadığı öğrenildi. Daha sonra görüşme soruları çok değilse yanıtlayabileceklerini söylediler. Okulun içine girmeden danışmada soruları cevapladılar. Okul temiz, personel ve öğrenciler için hemen her imkanın olduğu, yeterli donanımı olan bir okuldu. Görüşme yapılan iki öğretmen (ikisi de bayan) aralarında Fransızca konuşuyorlar, ancak soruları Türkçe cevaplıyorlardı. Onlar hakkındaki ilk izlenim, onlardan birinin veya her ikisinin de yabancı uyruklu olabileceğiydi. Çok erken yaşlarda yabancı dil eğitimi ile ilgili öğretmenlerden biri “öğrenciye şey kazandırmak....şey yapmak...eeee....siz nasıl diyorsunuz...(sonra dönüp arkadaşına Fransızca anlattı o da...yani kulak dolgunluğu,alışkanlığı kazandırmak dedi) hah! evet kulak dolgunluğu kazandırmak...

“Okulda yabancı uyruklu öğretmen var mı?” sorusuna karşılık beş tane olduğu öğrenildi. Kendilerinin yabancı sanılmalarına da oldukça güldüler. “Erken yaşta yabancı dil eğitiminin anadil gelişimine etkileri” hakkında da olumsuz bir yanıt alınmadı.

Özel okullarda çalışan bir çok yabancı dil öğretmenin sorular karşısında benzer cevapları verdikleri görülmüştür. Buradaki örnek, bunlara ek olarak yapılan işe olan inanç ve istekliliğin de açıkça görülebildiği (öğretilen yabancı dilin kullanılması) bir örnektir. Öğretmenler hakkında edinilen kişisel bilgiler, özel okullarda çalışan yabancı dil öğretmenlerinin çoğunun kolej-Anadolu lisesi vb yabancı dille eğitim veren bir okuldan mezun olduğunu, yurtdışında bulunduğunu, günlük hayatta yabancı dili kullandığını ortaya çıkarmıştır. Çoğu erken yaşta dil öğrenme deneyimini yaşamıştır. Özel okullarda çalışan yabancı dil öğretmenleri üst gelir grubundan velilerin çocuklarına eğitim vermektedir. Çocukların yetiştiği çevre, ebeveynlerinin eğitim durumu, beslenme, maruz kaldıkları uyarıcıların çeşitliliği vb. faktörler de göz önüne alındığında çocuğun Türkçe veya başka bir dersten başarısız olma olasılığı sunulan imkanlar karşısında

devlet okullarına göre daha düşüktür. Çocuklar Türkçe'yi de devlet okullarında okuyan çocuklara göre daha iyi kullanmaktadır. Bu durumda öğretmenler de yabancı dil eğitiminin Türkçe öğrenimini olumsuz etkileyeceği görüşünde olmayacaktır. Ayrıca buna ilişkin (Gürses, 2002: 760) de görüşlerini “Yabancı dilde eğitim yapan kurumlardaki başarı grafiğinin yüksek olması, yabancı dilde eğitimden değil, bu alanlara giren öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer teknik desteklerin nitelikli ve seçilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yanlış sebebiyle halk da, yabancı dilde eğitim yapan okullara çocuklarını göndermek için hummalı bir yarış içine girmektedir” şeklinde ifade etmektedir.

Devlet okullarında çalışan personel meseleye biraz daha dışarıdan bakıyor denilebilir. Çünkü, devlet okullarında erken yaşta dil eğitimi verilmemektedir. Burada öğretmene yabancı dil eğitiminin anadili gelişimine etkileri sorulurken, özel okullardan farklı olarak, gözlemleri sorulmamaktadır. Özel okulda yabancı dil eğitimi veren öğretmen kendi deneyimlerinden yola çıkarak değerlendirme yaparken, devlet okulundaki öğretmen için soru kuramsaldır. Hem özel okul, hem de devlet okullarında çalışmış öğretmenler daha kapsamlı ve objektif değerlendirmeler yapmışlardır. Devlet okullarında çalışan öğretmen köyler ya da azgelişmiş il, ilçe, belde vb. bölgelerde çalışmış veya bu bölgelerdeki sorunları bilme imkanlarına sahiptir; soruyu cevaplarırken bunları göz önüne almıştır. Birçok öğretmen yabancı dil gramerini anlatmakta güçlük çekmesini öğrencilerin Türkçe grameri bilmemesine bağlamaktadır. Devlet okullarında eğitim sorunludur. Türkçe ve diğer derslerdeki hedeflerin gerçekleşme oranları yetersizdir ve bölgeler, iller arasında farklılıklar vardır.

Sonuç olarak öğretmenlerin soruna yaklaşımlarında kendi konumları, deneyimleri ve öğretim yaptıkları okullar etkili olmuştur.

Yabancı dil öğretiminin erken yaşta başlatılmasının getireceği fayda ve zararlar çocuğun beslenmesi, ailenin barınma koşulları vb. gibi temel koşullardan, sosyal çevre, okulun yeterlilikleri gibi koşullara kadar bir dizi etkene bağlı olarak değişecektir. Başka bir deyişle diğer koşullar öğrenme için uygun hale getirildikten sonra yaş etkeni belki de yabancı dil öğretiminde kullanılacak yöntemler kadar bile belirleyici değildir. Devlet erken yaşta dil eğitimine başlamanın yararlarını kabul

etmekle birlikte eğitimin temel sorunlarını çözmeden bu tür bir girişimde bulunmayacaktır. Ancak özel okullarda erken yaşta yabancı dil eğitimi vermek her bakımdan avantajlıdır.

Sonuç olarak dil edinimi ve öğreniminde, yaşın önemi büyüktür. Ancak bunun beraberinde içinde bulunulan sosyo-ekonomik yapının, aile, okul, çevre ile biyolojik koşulların ve olumlu motivasyonun da çok büyük etkileri bulunmaktadır. Şartlar sağlandıktan sonra iyi bir anadili eğitimi ile erken yaşta yabancı dil öğretimi bir fırsat olabilir.

6.2. Öneriler

Çocuğu tanımak ve bu doğrultuda onu destekleyip yaşama hazır hale getirmek en önemli görevimizdir. Bunu yaparken çocuğun zihinsel, duygusal, kültürel, bedeni ve sosyal gelişmesini etkileyen yaş ve yetenek özelliklerini dikkate alarak planlı ve programlı bir yabancı dil eğitimi verilmelidir. Hazırlanan programın uygulama aşamasına gelindiğinde öğrenme isteğinin oluşmuş olması şarttır. İsteksizlik ve baskı beraberinde başarısızlığı da getirecektir. Somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, duyarak, yaşayarak öğretim gerçekleştirilmeli, oyunlarla şarkılarla bol tekrara yer verilmelidir. Her zeka tipine hitap edilerek öğrenciler bol bol yüreklendirilmelidir. Bir bebeğin konuşma dilindeki yanlış ve eksikliklerine gösterilen sabır ile tatlı bakış açısı yabancı dili öğrenen her yaştaki bireye gösterilmelidir.

Burada unutulmaması gereken bu çalışmaların merkezine öğrenciyi ve öğrencinin gereksinimlerini koyarak hareket etmektir. Daha başarılı bir yabancı dil öğrenimi-öğretimi için bireye değerli olduğu hissettirilmelidir. Öğrenenin kendine güvenmesi ve başarılı olacağına inanması gerekmektedir. Bu öğretmen-çevre işbirliği ile desteklenmelidir.

İlköğretim okullarında uygulanan yabancı dil dersi işleyişi ve öğretim programlarının geliştirilmesine ilişkin olarak şu önerilerde bulunulabilir:

1-Yabancı dil öğretimine başlamada en önemli faktör olan başlama yaşının beraberinde öğretmen ve araç-gereç eksikliğinin giderilmesi, öğretim için gerekli mekanların fiziki donanımlarının eksikliklerinin giderilmesi yabancı dil eğitimine olumlu katkıda bulunabilir.

2-Özel okullar ile devlet okullarındaki öğretmenlerin bir araya gelmeleri sağlanarak bilgi ve tecrübe alışverişinde bulunmalarına fırsat verilebilir.

3-Erken yaşta yabancı dil öğretimi yapılan okullardaki öğretmenlere “erken yaşta yabancı dil öğretimi” konusunda seminerler sunulabilir.

4-Yabancı dil öğretiminde basamaklı kur sistemine geçilebilir.

5-Yabancı dil öğretimi, yetenek göz önüne alınarak, haftalık ders saatleri artırılarak yapılırsa daha iyi sonuçlar elde edilebilir.

6-Yabancı dil öğretimine erken yaşta başlanılan ortamlarda, yabancı dil derslerinde bolca şarkı ve oyuna yer verilmelidir. Yöntem seçiminde yaş grubunun hazır bulunuşlukları göz önüne alınmalıdır.

7-Öğrencilere öğrendiklerini uygulayacak ortamlar yaratılarak, (internet ortamı) onların ilgi ve istekleri yönünde gençlik ve müzik dergileri gibi yabancı yayınlar kullanmaları sağlanabilir.

8-Öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak, yetişecek yabancı dil öğretmenlerinin eğitimi ilköğretim ve ortaöğretim olarak ayrılabilir.

Bu çalışma sonucunda yabancı dil öğretimine başlama yaşı konusunda özel okullarla devlet okullarında görev yapan öğretmenler arasında görüş farkları elde edilmiştir. Bu yönde araştırmalar yapılabilir. Ayrıca bu çalışmayı destekleyen şu araştırmalar da yapılabilir;

1. Yabancı dil eğitime erken yaşta başlayan çocukların Türkçe dersindeki başarıları düzeyleri nedir?
2. Türkçe öğretmenlerinin, erken yaşta yabancı dil eğitime başlayan çocuklara anadil eğitimi verirken karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
3. Türkçe öğretmenleri ile yabancı dil öğretmenlerinin, erken yaşta yabancı dil eğitime başlayan çocukların dil gelişimi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

KAYNAKÇA

Aksan, Doğan, **Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim I**, , Türk Dil Kurumu Yayınları: 439, Ankara, 2000.

Aksan, Doğan, “Anadili”, **Türk Dili**, sayı:285, 1975

Akyüz, Süleyman, “Açılış Konuşmaları”, **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi**, Özyurt Matbaacılık, İstanbul, Mayıs 2003.

Alptekin, Cem, “İlköğretim Çağında Yabancı Dil Öğrenimi”, **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi**, Özyurt Matbaacılık, İstanbul, Mayıs 2003.

Appeltauer, Ernst, **Einführung in den gesteuerten Zweitsprachenerwerb**. München, 1987.

Arabacıoğlu, Tülin, **Çocuklara Oyunlarla Yabancı Dil Öğretimi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2002.

Asher, J.J.& Garnica, R. **The optimal age to learn a foreign language**. In: Modern Language Journal,1969.

Asher & Gareia “Dil öğrenmede Çocuklar Daha mı Başarılı?”, **Dil öğretimi Dergisi**, sayı: 70, Ankara 1998.

Aydın, Betül, **Çocuk ve Ergen Psikolojisi**, M.Ü. Vakfı Yayınları, No:1, İstanbul, 1997.

Başhan, Mehmet, **İlkokul Müfredat Programı – Yeni İlkokul Yönetmeliği**, Ankara, 1987.

Başkan, Özcan, “Yabancı Dil Öğretiminde Dilbilgisinin Yeri”, **Türk Dili XXXI/285**, s.437, 1975.

Berko, Gleason, J., **The Development of Language**, New York: Macmillan, 1993.

Bircan, İsmail, “Açılış Konuşmaları”, **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi**, Özyurt Matbaacılık, İstanbul, Mayıs 2003.

Black, Suzan, “**Learning Language**”, The Executive Educator, New York, 1993.

Bloom, Blaich, “The Twelve Who Survive” **Strengthening Programmes of Early Childhood Development in the Third World**. Chapman and Hall, New York, 1992.

Boztaş, İsmail, “Özel Amaçlı Yabancı Dil Öğretim Programlarının Hazırlanmasında Dilbilimsel Boyut: Sorunlar, Yöntemler, Teknikler”, **Dilbilim Araştırmaları**, Hitit Yayınları, 1990.

Brain, Martin D., The ontogeny of English phrase structure: the first phase.

Brown, D. H. , **Principles of language learning and teaching**, New Jersey, 1977.

Çağlar König, Güray, “Toplumdilbilim Açısından ‘Dil’ ve ‘Dil Türleri’ Kavramları Üzerine”, **Dilbilim Araştırmaları**, Hitit Yayınevi, 1991.

Cihan, Nazlı, **Erken Yaşta Çokdillilik ve Yabancı Dil**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001.

Çilenti, Kamuran, **Fen Eğitimi ve Teknolojisi**, Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1985.

Cüceloğlu, Doğan, **İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları**, Remzi Kitabevi, s: 203, İstanbul, 1999.

Demirel, Özcan, **İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi**, M.E.B. Yayınları:3231, İstanbul, 1999.

Demirel, Özcan, “**Orta Eğitimde Yabancı Dil Programlarının Değerlendirilmesi**”
Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1979.

Demirel, Özcan. “Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme”, **Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları**, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, s.163, 1983.

Demirel, Özcan, **Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler, Yöntemler, Teknikler**, Ankara: USEM Yayınları, 1990.

Ercan, Ahmet Rahmi, **Çocuklar Nasıl Öğreniyor?**, Ankara: 2. Baskı, 1998.

Erden, Münire-Akman, Yasemin, **Eğitim Psikolojisi: Gelişim Öğrenme-Öğretme**, 5. baskı, s:62-63, Arkadaş Yayınevi, Ankara,1997.

Enginarlar, Hüsnü , “Yabancı Dil Öğretiminde Çeşitli Yaklaşımlar ve İşlevsel Kavramsal Yaklaşım” Bildiri III, **Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları**, Türk Eğitim Derneği Bilimsel Toplantısı, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Şafak Matbaası, Ankara, 1983.

Gardner, R. C., **Second language learning in an immersion programme**, In: Journal of Language and Social Psychology, 1989.

Gökberk, Macit, **Değişen Dünya Değişen Dil**, Yapı Kredi Yayınları, 1997, İstanbul.

Gür, Hakan, “Yabancı Dil Öğretiminde Yöntem Sorunu”, **Ankara Üniversitesi Dil Dergisi**, sayı 28, Ankara, 1995.

Gürses, Reşide-Tezcan Ak, Belgin, “Yabancı Dilde Eğitim ve Öğretim Üzerine”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi Özel Sayı Dil Bayramının 70. Yılı**, sayı:609, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Eylül, 2002.

Güven, Hanife, “Yurt Dışında İlköğretim ve Üniversitelerde Yabancı Dil Nasıl Öğretiliyor ?”, **Ana Dili Dergisi**, Ağustos, 2001.

Haznedar, Belma, “Neden erken yaşta yabancı dil eğitimi”, **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi**, Özyurt Matbaacılık İstanbul, Mayıs 2003.

Hotaman, Davut, “Dil ve Dil Öğrenme”, **Dil Bilimi ve Dil Öğretimi**, Özel Sayı, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:4, Erzurum, 2000.

Information Pack, Avrupa Konseyi, 2000: 14

İleri, Esin, “Avrupa Topluluğu’nun Dil Politikası ve Almanya’da Okula Giden Türk Asıllı Öğrencilerin Dil ve Eğitim Sorunları”, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 734, Ankara, 2000.

Jackson, J., **Language identify of the Colombbian Vaupe Indians**.In: BAUMAN, R./ SHERZER,J. Explorations in the ethnography of Speaking.Cambridge:1974.

Jacobs, B., **Neurobiological Differentiation of Primary and Secondary Language Acquisition.**, In: Studies in Second Language Acquisition, 1988.

Kabadayı, Abdülkadir, “Çocuğun Ana/Yabancı Dil Gelişiminin, Piaget’in Gelişim İlkelerinin Işığında, Dönüşümsel-Üretken Dilbilgisi Açısından Değerlendirilmesi ve Bazı Öneriler”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, s.447-449, 2001.

Kara, Şeref, “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğrenim ve Öğretimi”, **Dil Dergisi**, sayı:79, 1999.

Karacaoğlu, Ömer Cem ve Burcu Çabuk, “İngiltere ve Türkiye Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması”, **Milli Eğitim Dergisi**, sayı 155-156, 2002.

Karail, Recep, **Yabancı Dil Ediniminde Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Yaklaşımlar**, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001.

Krashen, S. D., “**Lateralization, Language Learning and Their Critical Period: Some New Evidence**”, *Language Learning*, 23: 63-73, 1973.

-----**Principles and Practice in Second Language Acquisition**, Oxford, Pergamon Institute of English, 1982.

Lenneberg, E. H., **Biological Foundations of Language Acquisition**, New York, Wiley, 1967.

Maley, A., Duff, A., “**Szenisches Spiel und freies Sprechen im Fsu**”, Max Hueber Verlag, München, 1981.

M. E. B. İlköğretim Okulları Ders Programları İngilizce 6-7-8, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 2000.

MEB Tebliğler Dergisi, sayı 2481, Ekim 1997.

R.G. 14.09.1985/18868 T.D.:07.10.1985/2197 Deg.:R.G.: 06.10.1986/19243

Mc Laughlin, B., **Second Language Acquyisition in Childhood**, Vol.1: Presschool Children, New Jersey, Second Edition, 1984.

M.E.B. –EARGED, Ortaöğretim (Lise) 9. 10. ve 11. Sınıflar Almanca Dersi Taslak Öğr.Programı, Ankara, 1998.

Nas, Recep, **Türkçe Öğretimi**, Ezgi Kitabevi, I. Baskı, Livane Matbaası, Bursa, 2003.

Oğuzkan, Ferhan, **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, TDK. Yayınları, Ankara, 1974.

Orhan, İshak, **Özel İlköğretim Okulları İle Devlet İlköğretim Okullarının 4. Sınıflarında Öğretilen İngilizce Derslerinin Program, Öğrenci, Öğretmen, Ders Araç ve Gereçleri Konusunda Karşılaştırmalı Bir Araştırma**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2001.

Önal, Mehmet, “Yabancı Dil Eğitimi Hususunda Felsefî Bir Yaklaşım , Kültür Erişimine Yol Açmadan Bir Yabancı Dil Eğitimi Nasıl Verilmelidir?”, **Milli Eğitim Eğitim-Sanat-Kültür**, sayı:146, M.E.B. Basımevi, Ankara, Nisan, Mayıs, Haziran, 2000.

Öncül, Remzi, **Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü**, MEB Yayınları, İstanbul, 2000.

Özeski, Erdal (çev.), “2001 Avrupa Diller Yılı Bilgi Plaketi”, **Dil Dergisi**, sayı:99, Ocak, 2001.

Özden, Yüksel, **Öğrenme ve Öğretme**, Ankara: Pegem Yayınları, 1997.

Özyürek, Leyla, “**Öğretmenlere Yönelik Hizmet İçi Eğitim Programlarının Etkililiği**”, Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, No:102, 1981.

Rust, Val D. “**Sweden**”, World Education Encyclopedia, Facts on File Publications, USA 1988.

Salihoğlu, Hüseyin, “Okul Öncesinden Ortaöğretime Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi” (panel), **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi**, Özyurt Matbaacılık, İstanbul, Mayıs 2003.

Senemoğlu, Nuray, **Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya**, Gazi Kitabevi, Ankara, 2000.

Sevil, Necmettin, “Okul Öncesinden Ortaöğretime Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi”(panel), **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi**, Özyurt Matbaacılık, İstanbul, Mayıs 2003.

Sevil, Necmettin, “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi: İlkeler”, **Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2003.

Skinner, B. F., **Verbal Behaviour**, New York, Appleton –Century –Crfts, 1957.

Sönmez, Ahmet, “Okul Öncesinden Ortaöğretime Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi” (panel), **Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitimi**, Özyurt Matbaacılık İstanbul, Mayıs, 2003.

Sünel, Hamit, “Eğitim Sisteminde Yabancı Dil”, **H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı:6, Ankara, 1991.

Steinberg, Danny D., **Psycholinguistics Language, Mind and World**, New York, 1991.

Stern, H.H., **Foreign Languages in Primary Education**, Oxford University Pres, London, 1967.

Stevick, E.W. A “ **Way and Ways**”, Rowley Massachusetts, Newburry House Publischers Inc., 1988.

Tarcan, Ahmet , “Çocuklarda Yabancı Dil Öğrenimi”, **Çağdaş Eğitim**, sayı 212, 1995.

Tokdemir, Aslıhan, “Yabancı Dil ve İki Dilli Eğitim”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2001.

Tutaş, Nazan, “Yabancı Dil Öğreniminde Yaş Faktörü”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 1995.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1983).

Türkoğlu, Adil, **Fransa İsveç ve Romanya Eğitim Sistemleri “Karşılaştırmalı Bir Eğitim”**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:121, Sevinç Matbaası, Ankara, 1983.

31 Aralık 1987 tarihli Resmi Gazete

Vardar, Berke, **Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü**, TDK, Ankara.1983

EKLER